

PRAŽSKÁ PŘEDMĚSTÍ

PRAGUE SUBURBS

DYNAMIKA SOCIÁLNÍHO PROSTŘEDÍ ROSTOUCÍ METROPOLE

THE DYNAMICS OF SOCIAL ENVIRONMENT WITHIN THE GROWING METROPOLIS

ISBN 978-80-7444-097-7
© Marie Horňáková, Nina Dvořáková a kol., 2022

Projekt č. DG20P02OVV013 podpořilo v rámci programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (NAKI II) Ministerstvo kultury České republiky

Project No. DG20P02OVV013 was supported by the Ministry of Culture of the Czech Republic within the program of applied research and development of national and cultural identity (NAKI II)

Pořadatel výstavy a zpracovatel katalogu I Exhibition organizer and catalogue compiler

Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Urbánní a regionální laboratoř

Charles University, Faculty of Science, Department of Social Geography and Regional Development, Urban and Regional Laboratory

Název a termín výstavy I Title and date of the exhibition

Pražská předměstí: dynamika sociálního prostředí rostoucí metropole

Prague suburbs: the dynamics of social environment within the growing metropolis

Národní technická knihovna / Kasárna Karlín / Geografická knihovna PŘF UK

16. 5. – 4. 6. 2022 / 5. 6. – 19. 6. 2022 / 5. 9. – 5. 12. 2022

Autoři výstavy a katalogu I Authors of the exhibition and catalogue

Mgr. Marie Horňáková
 Mgr. Nina Dvořáková, Ph.D.
 Doc. RNDr. Martin Ouředníček, Ph.D.
 RNDr. Adam Klsák
 Mgr. Jan Sýkora
 RNDr. Jana Jíchová, Ph.D.
 RNDr. Jiří Nemeškal, Ph.D.
 Mgr. Zuzana Kopecká
 Mgr. Bohumil Ptáček
 Mgr. Jana Hámková
 RNDr. Petra Špačková, Ph.D.
 RNDr. Ivana Křížková, Ph.D.

Grafička I Graphic designer

Bc. Anna Hábová, M.A.

Recenzenti I Reviewers

doc. RNDr. Ludmila Fialová, CSc.
 doc. RNDr. Jan Kubeš, CSc.

PŘÍRODOVĚDECKÁ
 FAKULTA
 Univerzita Karlova

MINISTERSTVO
 KULTURY

OBSAH / CONTENTS

Projekt a výstava Project and exhibition	6
Úvod Introduction	10
Historické mapové podklady Historical map materials	12
Sběr dat Data collection	16
Colorplány Colorplans	19
Přirozená měna a migrace Natural change and migration	36
Demografické charakteristiky Demographic characteristics	40
Socioekonomické charakteristiky Socio-economic characteristics	45

Bydlení Housing	50
Cizinci Foreigners	55
Kriminalita Criminality	60
Vymezení Pražské metropolitní oblasti a typologie obcí Středočeského kraje Delimitation of Prague Metropolitan Area and typology of municipalities in Central Bohemian Region	64
Suburbanizace Suburbanisation	70
Závěr Conclusion	73
Použité zdroje Used references	75

PROJEKT A VÝSTAVA | PROJECT AND EXHIBITION

Projekt Pražská předměstí si klade za cíl popsat a vysvětlit proměny sociálního prostředí okrajových částí dynamicky rostoucí pražské aglomerace od období industrializace do současnosti.

1 Databáze | Database

V projektu byla nově digitalizována historická statistická data a podkladové mapy vymezující historické hranice Prahy, a její vnitřní členění (katastrální území, sčítací obvody). Shromážděná data jsou postupně využívána jako podklady pro sociogeografické prostorové analýzy prezentované v rámci specializovaných map a tematických kapitol v připravovaném atlase. Digitalizovaná data jsou zpřístupněna široké veřejnosti ve formě dvou databází historických prostorových a populačních dat volně dostupných na webovém portálu projektu www.prazskapredmesti.cz.

Databáze historických prostorových dat o Praze

Databáze historických populačních dat o Praze

QR kód s odkazem na databázi
QR code with a link
to the database

The project aims to describe and explain the changes in the social environment of the peripheral parts of the dynamically growing Prague agglomeration from the period of industrialisation to the present.

The project has newly digitised historical statistical data, base maps defining Prague's historical boundaries and internal divisions (cadastral territories, census districts). The collected data are gradually being used as a basis for socio-geographical spatial analyses presented in specialised maps and thematic chapters in the forthcoming atlas. The digitised data have been provided to the general public in the form of two databases of Prague's spatial and population history which are freely available on the project web portal www.prazskapredmesti.cz.

Database of Prague's spatial history

Database of Prague's population history

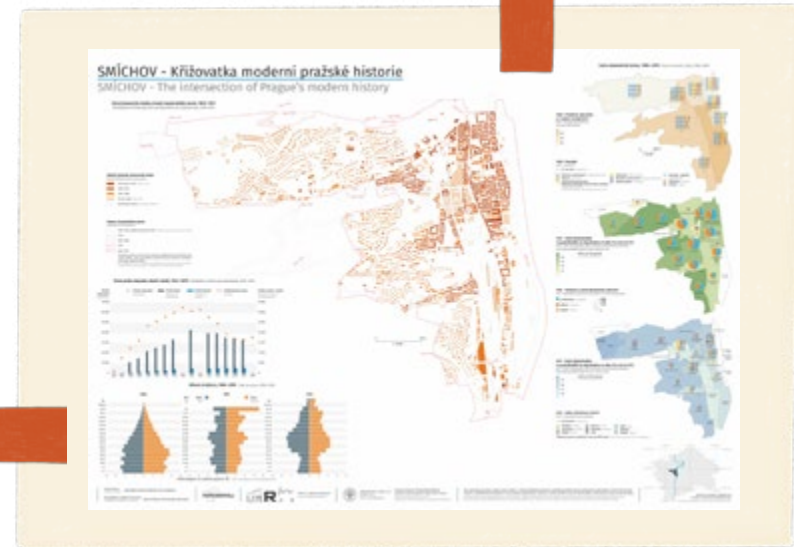
2

Specializované mapy | Specialized maps

Druhým výstupem projektu je dvacet specializovaných map zobrazujících proměnu sociálního prostředí vybraných pražských předměstí ve čtyřech historických obdobích suburbánního růstu metropole. Na základě detailních map zachycujících postupný rozvoj zástavby a tematických map se sociálně geografickou tematikou je možné lépe porozumět procesům, které proměnily dříve venkovské zemědělské obce v dnešní pražské městské čtvrti se specifickou sociální a fyzickou strukturou. Specializované mapy jsou dostupné na internetovém mapovém serveru www.atlasobyvatelstva.cz.

- Historický vývoj obyvatelstva Prahy a jejích předměstí v 19. století — růst nejstarších předměstí
- Historický vývoj Prahy a jejích předměstí v první polovině 20. století — rezidenční a průmyslová předměstí
- Historický vývoj obyvatelstva Prahy a jejích předměstí v období socialismu
- Historický vývoj obyvatelstva Prahy a jejích předměstí v transformačním období po roce 1989

QR kód na specializované mapy
QR code with a link to the
database

Furthermore, twenty specialized maps will depict the transformation of the social environment of selected Prague suburbs over four historical periods of suburban growth. Detailed maps depicting the built environment's gradual development and socio-geographic thematic maps reveal processes that transformed Prague's once rural agricultural villages into its current urban districts. Specialized maps are available on the server www.atlasobyvatelstva.cz.

- The population development of Prague and its suburbs in the 19th century—the growth of the oldest suburbs
- The development of Prague and its suburbs in the first half of the 20th century—residential and industrial suburbs
- The population development of Prague and its suburbs in the socialist period
- The population development of Prague and its suburbs in the transition period after 1989

3

Historický atlas | Historical population atlas

Širší prostor pro představení problematiky prostorového a sociodemografického rozvoje Prahy a jejích předměstí poskytuje připravovaný Historický atlas obyvatelstva Prahy. V atlase je zpracováno množství témat od prostorového rozšiřování Prahy, rozmístění obyvatelstva, demografických procesů, sociální a ekonomické struktury přes národnostní a kulturní strukturu až po rozvoj bytové výstavby či volební problematiku. Důraz je kladen na vizualizaci sociálních, demografických a ekonomických procesů v dlouhodobém časovém horizontu a na kartografickou prezentaci vnitřní sociálně prostorové struktury Prahy od roku 1869 do současnosti.

A wider space for presenting the issues of the spatial and sociodemographic development of Prague and its suburbs is provided by the forthcoming Historical Population Atlas of Prague. The atlas covers a number of topics ranging from the spatial expansion of Prague, population distribution, demographic processes, social and economic structure, national and cultural structure, as well as housing and electoral issues. Emphasis is placed on the visualisation of social, demographic and economic processes in the long term and the cartographic presentation of the internal socio-spatial structure of Prague from 1869 to the present.

4

Ostatní výstupy | Other outcomes

K rozšíření povědomí o výsledcích projektu přispívají mimo této výstavy také publikované články a webový portál projektu www.prazskapredmesti.cz. Na výstavu navazuje vydání tohoto doprovodného katalogu a prezentace výstupů na domácích a zahraničních konferencích.

In addition to this exhibition, published articles and the project's web portal www.prazskapredmesti.cz contribute to spreading awareness of the project's results. The exhibition will be followed by the publication of an accompanying catalogue and presentation of the results at domestic and international conferences.

ÚVOD | INTRODUCTION

Populační a prostorový růst měst je jedním z charakteristických atributů urbánního prostředí. V Praze můžeme v dlouhodobém pohledu zaznamenat vlny výraznějších populačních přírůstků v různých fázích procesu urbanizace. Urbanizaci můžeme chápat jako obecný modernizační proces, při kterém se přeměňuje venkovské prostředí a jeho složky na městské. V období industrializace se jednalo především o příliv obyvatelstva a jeho aktivit do centrálních oblastí města a nově vznikajících dělnických předměstí. Růst předměstských rezidenčních lokalit s vyšším sociálním statusem byl naopak ovlivněn především dekoncentrací obyvatelstva a stěhováním z centrálních oblastí města. Tento mechanismus růstu metropole můžeme považovat za univerzální kombinaci dostředivých a odstředivých urbanizačních procesů, které tradičně utvářejí mozaiku městských čtvrtí v Praze.

Nové rezidenční lokality nebo celé čtvrti byly v Praze budovány v různých formách od dělnických a nouzových kolonií, zahradních měst, vilových čtvrtí, sídlištní zástavby až k novodobým satelitním městečkům. Etapizace vývoje suburbánních lokalit do čtyř výrazných období budování předměstí v Praze představuje hlavní princip popisu a vysvětlení celého projektu i realizované výstavby.

Population and spatial growth are one of the characteristic attributes of the urban environment. In the long term, we can see waves of significant population increases in various stages of the urbanization process. Urbanization can be understood as a general modernization process, during which the rural environment and its components are transformed into urban ones. During the period of industrialization, it was primarily an influx of population and its activities into the central areas of the city and the newly emerging working-class suburbs. The growth of suburban residential locations with a higher social status, on the other hand, was mainly influenced by the deconcentration of the population and migration from the central areas of the city. We can consider this mechanism of the growth of the metropolis as a universal combination of centripetal and centrifugal urbanization processes, which traditionally shape the mosaic of city districts in Prague.

New residential locations or entire neighbourhoods were built in Prague in various forms, from workers' and slum colonies, garden cities, villa districts, housing estates to contemporary satellite towns. The phasing of the development of suburban locations into four distinct periods of suburban construction in Prague represents the main principle of describing and explaining the entire project and the realized exhibition.

V Praze vznikly od prolomení hradeb v polovině 19. století desítky různorodých rezidenčních projektů, které ve své době představovaly lokality celkem vzdálené od města, propojené nově budovanou veřejnou dopravou. Řada z těchto lokalit je stále dobře čitelná ve struktuře města například z dronových snímků vybraných předměstských katastrálních území. Cílem výstavy je však zachytit nejen viditelnou fyzickou strukturu, ale i svébytné složení obyvatelstva a neviditelné sociální klima rezidenčních lokalit. K tomu využíváme tematické mapy založené na historických populačních datech.

Since the walls were breached in the middle of the 19th century, dozens of diverse residential projects have been created in Prague, which at the time represented locations quite far from the city connected by the newly built public transport. A number of these locations are still easily visible in the structure of the city, for example from drone images of selected suburban cadastral territories. However, the goal of the exhibition is to capture not only the visible physical structure, but also the unique composition of the population and the invisible social climate of residential locations. For this we use thematic maps based on historical population data.

HISTORICKÉ MAPOVÉ PODKLADY | HISTORICAL MAP MATERIALS

TVORBA DATABÁZE KATASTRÁLNÍCH ÚZEMÍ | CREATION OF CADASTRAL TERRITORIES

Nedílnou součástí projektu byla kartografická vizualizace historických dat. K tomuto účelu bylo vytvořeno několik digitálních prostorových vrstev zachycujících různé stupně administrativního členění Prahy a jejího zázemí v posledních 150 letech. Veřejně dostupná databáze se skládá z prostorových vrstev zobrazujících katastrální území Prahy a vybraná předměstí z let 1840, 1869, 1880, 1890, 1900 a 1910. Pro potřeby Historického atlasu obyvatelstva Prahy byly vytvořeny také prostorové vrstvy sčítacích obvodů nebo obcí v zázemí Prahy. Prostorová data z let 1921 až 2011 byla převzata z předešlého projektu NAKI DF12P01OVV033.

Prvním krokem byly rešeršní práce podkladových map, které zobrazují hranice administrativních jednotek na území Prahy a jejích vybraných předměstí. Jelikož většinou neexistují mapové podklady přímo k letům sčítání lidu, rešerše se zaměřily na mapy blízké rokům sčítání. Vzhledem k rozsáhlé digitalizaci mapových sbírek nebylo nutné skenovat tištěné mapy a naopak bylo možné v některých případech digitalizované mapy propojit do prostředí ArcGIS prostřednictvím služby WMS.

An integral part of the project was the cartographic visualisation of historical data. For this purpose, several digital spatial layers were created, capturing various stages of the administrative division of Prague and its hinterland over the last 150 years. The publicly available database consists of spatial layers depicting the cadastral territories of Prague and selected suburbs from 1840, 1869, 1880, 1890, 1900 and 1910. For the needs of the Historical Population Atlas of Prague, spatial layers of census districts or municipalities in the hinterland of Prague were also created. Spatial data from 1921 to 2011 were taken from the previous NAKI project NAKI DF12P01OVV033.

The first step was the search for base maps that show the boundaries of administrative territories in Prague and its selected suburbs. As there are usually no base maps directly for the census years, the search focused on maps as close to the census years as possible. Thanks to the extensive digitization of map collections, it was not necessary to scan printed maps. Conversely, in some cases it was possible to connect the digitized maps to the ArcGIS environment via the WMS service.

Všechny podkladové mapy v elektronické podobě bylo potřeba georeferencovat. Za využití kontrolních bodů, které byly identifikovány na současné mapě nebo ortofotu i na podkladové mapě, byly mapy transformovány do souřadnicového systému S-JTSK. Kontrolních bodů byly nižší nebo vyšší desítky v závislosti na kvalitě a rozsahu mapy. Ideálními kontrolními body byly dodnes stojící budovy, mosty, kostely, kaple nebo i body na současných hranicích katastrálních území.

Dalším krokem k vytvoření mapových vrstev byla vektorizace hranic v prostředí GIS do formátu shp. Za základní referenční vrstvu, a tedy i podkladovou mapu sloužily originální mapy stabilního katastru z let 1836–1843. Získané vektorizované hranice stabilního katastru byly modifikovány s využitím později vydaných map a plánů zachycujících administrativní hranice. Zpravidla byly využity mapy v měřítku větším než 1 : 100 000. Novější hranice jsou převzaty z digitálních výstupů ČÚZK (Český úřad zeměměřický a katastrální).

Vektorizované administrativní jednotky byly v atributové tabulce opatřeny unikátním kódem, který odpovídal danému území ve vytvořené databázi statistických dat.

All base maps in electronic form needed to be georeferenced. Using control points that were identified on the current map or orthophoto as well as on the base map, the maps were transformed into the S-JTSK coordinate system. Depending on the quality and scope of the map, there were either lower or higher dozens of control points used. The ideal control points have been up to now standing buildings, bridges, churches, chapels, or even points on the current borders of cadastral areas.

The next step in creating map layers was to vectorise the boundaries in the GIS environment to the shp format. The original maps of the Stable Cadastre from 1836–1843 serve as the basic reference layer and thus also the base map. The obtained vectorised boundaries of the Stable Cadastre were modified using later-issued maps and plans depicting the demanded administrative boundaries. As a rule, maps with a scale larger than 1 : 100,000 were used. Newer borders have been taken from the digital database of ČÚZK (State Administration of Land Surveying and Cadastre).

The vectorised administrative units were provided with a unique code in the attribute table. This code corresponded to the given territory in the created database of statistical data.

TVORBA COLORPLÁNŮ | CREATION OF COLORPLANS

Tzv. colorplány vycházejí z tradičního urbanistického konceptu „schwarzplan“ a zachycují za pomoci třech až čtyřech časových řezů (zobrazených různými barvami = colorplan) nejvýraznější změny v objemu, dynamice, typu a struktuře zástavby jednotlivých čtvrtí. Celkem byly colorplány zpracovány pro 21 vybraných čtvrtí (současných nebo historických předměstí) v Praze a okolí. Časové řezy byly zvoleny pro každé území zvlášť, avšak vycházejí ze základních etap výstavby za Rakouska-Uherska, meziválečné výstavby, socialistického budování a porevolučního rozvoje.

Základem pro určení stáří budov byla rešerše vhodných podkladových map v detailu jednotlivých budov či bloků. Nejčastějším zdrojem byly listy Státní mapy 1 : 5 000, historická ortofota, plány Prahy a plány urbanistických celků. Starší mapy nebyly často datovány a jejich časové zařazení bylo provedeno na základě (ne)existence staveb, jako jsou městské brány, síť veřejné dopravy, železniční tratě, mosty, školy apod.

Výsledný shp soubor byl postaven na modifikaci současné vrstvy půdorysů budov z databáze OpenStreetMap. Po transformaci do souřadnicového systému S-JTSK byly půdorysy oříznuty vrstvou současných katastrálních území.

The colorplans were based on the traditional ‘Schwarzplan’ urban concept and capture the most significant changes in the volume, type and structure of the individual districts. In total, colorplans were developed for 21 selected districts (current or historic suburbs) in Prague and the surrounding area. The time periods were chosen for each territory separately, but are based on the basic stages of development in Austria-Hungary, interwar construction, socialist building and post-revolutionary development.

The basis for determining the age of buildings was a search for suitable detailed base maps of individual buildings or blocks. The most common sources were the State Map sheets in the scale 1 : 5 000, historical orthophotos, plans of Prague and plans of urban complexes. Older maps were often not dated and their time classification was made on the basis of the (non) existence of buildings, such as city gates, public transport network, railway lines, bridges, schools, etc.

The resulting shapefile was built on a modification of the current layer of building ground plans from the OpenStreetMap database. After the transformation into the S-JTSK coordinate system, the building ground plans were trimmed with a layer of the current cadastral territories.

1914

1966

1989

2021

Budovám byla postupně přiřazována období výstavby. Objekty, které se vyskytovaly pouze na starších podkladech, byly nově vektorizovány a následně označeny jako zbořené. Výsledná klasifikace byla zkontrolována za pomoci nejnovějších leteckých snímků a nástrojů virtuálních prohlídek ulic typu Google Street View, což umožnilo doplnit chybějící polygony z původní vrstvy půdorysů, ale i odhalit nově postavené budovy na obdobném půdorysu staré stavby.

The buildings were gradually assigned to periods of construction. Buildings that occurred only in older data were newly vectorised and subsequently marked as demolished. The resulting classification was checked using the latest orthophotos and Google Street View tools. This made it possible not only to add the missing polygons from the original layer of building ground plans, but also to reveal newly built buildings on similar ground plans of old buildings.

SBĚR DAT | DATA COLLECTION

Jednou z klíčových aktivit projektu byl sběr potřebných dat. Sběr dat byl veden po třech liniích: (i) rešerše publikací obsahujících historická data z období let 1869 až 1970, (ii) využití dat získaných při řešení předchozího projektu NAKI I (Zpřístupnění historických prostorových a statistických dat v prostředí GIS), jednalo se o data mezi lety 1921 a 2011, (iii) využití dat vybraných institucí vlastnících specifická data (např. data mobilních operátorů, data z cenzy 2011 či data o kriminalitě). Shromážděná data byla následně využita pro zpracování jednotlivých výstupů projektu, jednalo se o: (i) databázi historických populačních dat o Praze, (ii) Historický atlas obyvatelstva Prahy a (iii) soubor specializovaných map.

One of the key activities of the project was the collection of the necessary data. Data collection involved the i) search for publications containing historical data from 1869 to 1970, ii) use of data obtained in the previous NAKI I project (e.g. data between 1921 and 2011), iii) use of data from selected institutions possessing specific data (e.g. data from mobile operators, data from the latest census or crime data). The collected data was then used for the elaboration of the individual outputs of the project, i) Database of Prague's population history, ii) Historical Population Atlas of Prague and iii) Specialized Maps.

DATABÁZE HISTORICKÝCH POPULAČNÍCH DAT O PRAZE | DATABASE OF PRAGUE'S POPULATION HISTORY

Databáze obsahuje:

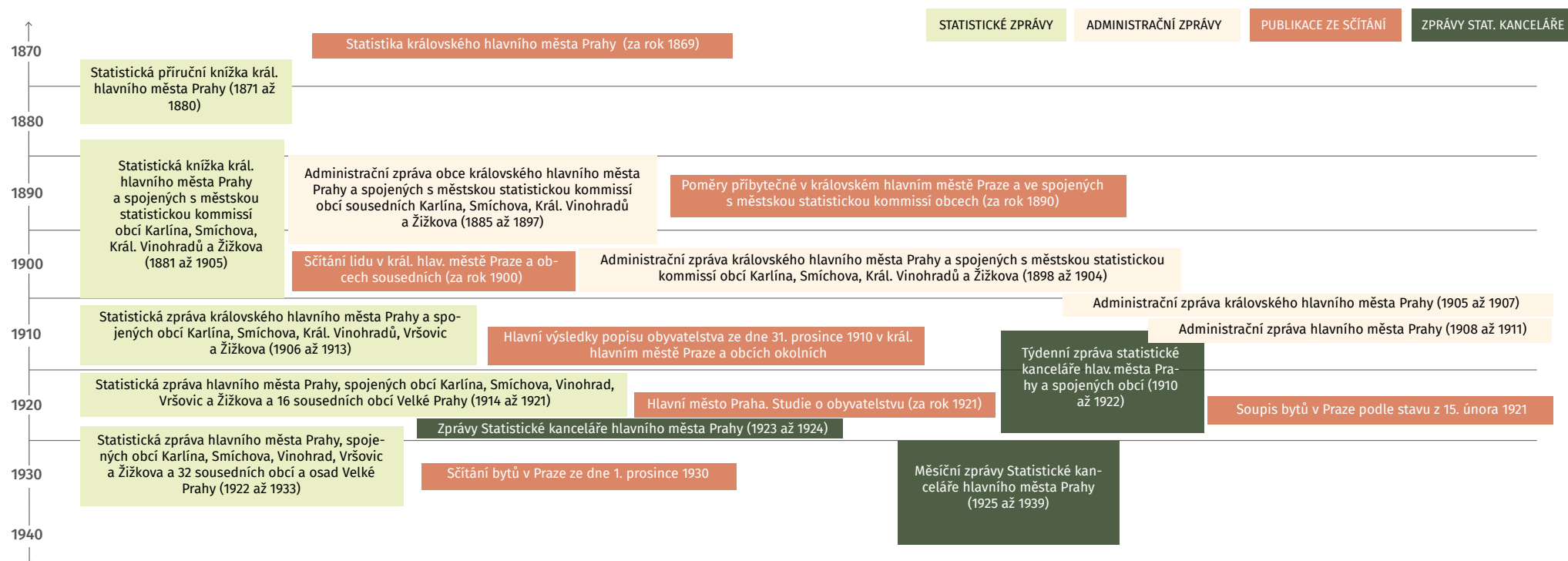
- statistické údaje ze sčítání lidu o počtu domů, bytů a o strukturách obyvatelstva (pohlaví, věk, místo narození, náboženství, rodinný stav, jazyk a gramotnost) v jednotlivých částech tehdejšího území Prahy, pražských předměstí a okolních obcí.
- přehled jednotlivých atributů (tedy údajů o jednotlivých ukazatelích a publikacích, ze kterých byla data získána).
- soubor s metadaty; celkem obsahuje databáze sadu pěti datových souborů pro roky 1869, 1880, 1890, 1900 a 1910.

Database includes:

- statistical data from the census on the number of houses, dwellings and structure of the population (e.g., sex, age, place of birth, religion, marital status, language and literacy) in individual parts of the former territory of Prague, Prague suburbs and surrounding municipalities.
- a summary of the individual attributes (i.e., data on the individual characteristics and publications from which the data were obtained).
- a metadata file. In total, the database contains a set of five datasets for the years 1869, 1880, 1890, 1900 and 1910.

Statistické publikace využité při vytváření přehledové databáze

Statistical publications used in the creation of an overview database

UKÁZKY VYBRANÝCH PUBLIKACÍ A DAT | SAMPLES OF SELECTED PUBLICATIONS AND DATA

Statistická zpráva hlavního města Prahy, spojených obcí Karlína, Smíchova, Vinohrad, Vršovic a Žižkova a 32 sousedních obcí a osad Velké Prahy (1921)

Tato publikace je 41. ročníkem řady výročních periodických publikací statistické komise hl. m. Prahy a je především první statistickou ročenkou Velké Prahy (po sloučení Prahy se 37 sousedními městy, obcemi a osadami v roce 1921). Publikace obsahuje následující oddíly: Poměry povětrnostní a území obce Velké Prahy; Statistika stavební, domovní a bytová; Stav a měna obyvatelstva; Zdravotnictví; Nemocenské a dělnické úrazové pojišťování; Obecní jmění, příjmy a výdaje; Daně a přirážky; Obecní dávky a poplatky; Městské úvěrní a pojišťovací ústavy; Doprava; Statistika spotřební a cenová; Statistika sociální; Školství, lidová výchova, umění; Trestní statistika. Řada dat je zpracována v územním detailu městských částí či bývalých samostatných obcí a osad.

This publication is the 41st in a series of annual periodical publications of the Statistical Commission of the Capital City of Prague. It is the first statistical yearbook of Greater Prague (after the merger of Prague with 37 neighbouring towns, villages and settlements). The publication contains the following sections: Weather and Territorial Conditions of the Municipalities of Greater Prague; Building, Housing and Housing Statistics; Population Status and Currency; Health; Sickness and Workmen's Accident Insurance; Municipal Assets, Revenues and Expenditures; Taxes and Surcharges; Municipal Levies and Charges; Municipal Credit and Insurance Institutions; Transportation; Consumer and Price Statistics; Social Statistics; Education, Folk Education, Arts; and Criminal Statistics. A number of data are processed in territorial detail of urban districts or former independent municipalities and settlements.

Statistika královského hlavního města Prahy (1871)

Jedná se o významnou publikaci z hlediska historie pražské statistiky, je vůbec první publikací vydanou Statistickou kanceláří hl. m. Prahy, která vznikla v roce 1870. Obsahem jsou tabulky a komentovaný souhrn statistických údajů o Praze získaných na základě sčítání z r. 1869. Zjišťovány byly údaje o obyvatelstvu (osídlenost města, počet, pohlaví a věk obyvatelstva, národnost, rodinný a domovní stav, příslušnost obyvatelstva, živnostenské poměry, vzrůst Prahy a okolí, sňatky, porody, dětská úmrtnost, úmrtnost podle věku), školách, stavu dobytka, jmění a hospodaření obce. Popsány byly také topografické a podnební poměry v Praze. Data byla zjišťována za různé územní jednotky, některá data pouze za celé území, jiná za jednotlivé čtvrtě, farnosti či dokonce „oddělení popisná“.

This is an important publication in terms of the history of Prague statistics, it is the first ever publication issued by the Statistical Office of the Capital City of Prague. It contains tables and annotated summaries of statistical data on Prague based on the 1869 description. Data on the population (e.g., the number of inhabitants, sex and age, nationality, marital and household status, infant mortality, number of births and marriages, trade conditions, the growth of Prague and its surroundings), schools, livestock, wealth and economy of the municipality were collected. Topographical and climatic conditions in Prague were also described. Data were collected for different territorial units, some data only for the whole territory, others for individual quarters, parishes or even 'descriptive wards'.

COLORPLÁNY | COLORPLANS

Colorplány byly připraveny celkem za 8 vybraných předměstí na 4 samostatných posterech. Každý poster představuje na dvou předměstích jednu etapu ve výstavbě předměstí Prahy – od činžovních domů konce 19. století, přes zahradní města a vilové čtvrti meziválečné Prahy, socialistická sídliště, až po soudobou výstavbu převážně rodinných domů v širokém zázemí metropole. Colorplány kromě stáří jednotlivých budov čtvrti ukazují i proměnu administrativních hranic. Pro lepší vizualizaci a pochopení prostorových souvislostí jsou colorplány doplněny o snímky pořízené z dronu.

Výběr jednotlivých lokalit, které byly zařazeny jako případové studie, vycházel z následující rozvahy. Relativně rovnoměrně jsme chtěli mít zastoupeny lokality ze čtyř výrazných vývojových období rezidenční dekoncentrace od poloviny 19. století až do současnosti, tedy (i) nejstarší průmyslová a rezidenční předměstí z období masivní urbanizace; (ii) růst meziválečných zahradních měst a vilových a rezidenčních čtvrtí; (iii) rozvoj sídlištních satelitních sídel a (iv) suburbanizaci v zázemí města v současnosti. Rozmístění jednotlivých případových studií je ve výsledku výrazně nerovnoměrné. Například současná suburbanizace je mnohem intenzivnější v oblastech s dobrou dopravní dostupností a atraktivnějším přírodním prostředím v jižní části metropolitního regionu, v minulosti se individuální výstavba rodinných domů lokalizovala spíše na svazích nevhodných pro výstavbu bytových domů a větších urbanistických celků. Zároveň byl výběr lokalit ovlivněn také vlastní zkušeností autorů s životem v jednotlivých čtvrtích.

Colorplans were prepared for a total of 8 selected suburbs on 4 separate posters. Each poster represents one stage in the construction of the suburbs of Prague in two examples - from the apartment buildings of the end of the 19th century, through the garden cities and villa quarters of interwar Prague, socialist housing estates, to the contemporary construction of mostly family houses in the vast hinterland of the metropolis. In addition to the age of individual buildings in the district, colorplans also show the transformation of administrative boundaries. For better visualisation and understanding of spatial contexts, the colorplan is supplemented and linked to a picture taken from a drone.

The selection of the individual sites that were included as case studies was based on the following considerations. We wanted to have a relatively even representation of sites from four distinct periods of residential deconcentration from the mid-19th century to the present, i.e. (i) the earliest industrial and residential suburbs from the period of massive urbanisation; (ii) the growth of inter-war garden cities and villa and residential neighbourhoods; (iii) the development of satellite settlements; and (iv) suburbanisation in the hinterland of the city today. As a result, the distribution of the case studies is significantly uneven. For example, current suburbanisation is much more intense in areas with good transport accessibility and more attractive natural environments in the southern part of the metropolitan region; in the past, individual house construction tended to be located on slopes unsuitable for the construction of apartment blocks and larger urban units. At the same time, the choice of locations was also influenced by the authors' own experience of living in individual neighbourhoods.

KARLÍN

Založení prvního pražského předměstí je oficiálně datováno k 23.6.1817, kdy byla zahájena výstavba v řídce osídleném území Špitálska přejmenovaném na Karolinenthal (Karlín). Charakteristickým rysem zástavby byla pravoúhlá struktura ulic s řídkou zástavbou a velkorysími veřejnými plochami. V historickém vývoji tak došlo k vytvoření specifické pražské čtvrti, která zůstala prostorově oddělená od ostatních částí Prahy a zároveň silně vnitřně diferencovaná. Pokud bychom generalizovali větší urbanistické celky, můžeme jasně identifikovat starý klasicistní Karlín 19. století s mřížkovou strukturou v západní části území, secesní nový Karlín ze začátku 20. století s dominantní budovou školy na Lyčkově náměstí a řadou zelených ploch, sídliště Invalidovna vybudované jako experiment na začátku 60. let 20. století a nové rezidenční projekty kolem sídliště a území tzv. River City s novými developerskými projekty. Na území Karlína proběhla po sametové revoluci především masivní deindustrializace. Rozsáhlá povodeň v roce 2002 do značné míry urychlila revitalizaci dříve průmyslové a dělnické čtvrti na moderní a dobře dostupnou část Prahy těsně navazující na městské centrum.

Karlín was officially founded on June 23, 1817, when planned construction began in the sparsely populated area of Špitálsko. A characteristic feature of the Karlín development was the rectangular structure of streets used at the time observable in the United States with housing development and generous public spaces. A specific Prague district was created, which is relatively delimited from other parts of Prague and internally differentiated. If we generalise larger urban units, we can clearly identify the old classicist Karlín of the 19th century by the lattice structure in the western part of the territory, the Art Nouveau New Karlín from the early 20th century by its dominant school building on Lyčkov Square and green areas. The Invalidovna housing estate, established as an experiment at the beginning of the 1960s, and new residential projects around the housing estate are also apparent as is the River City area with its new development projects. After the Velvet Revolution, massive deindustrialisation took place on the territory of Karlín. The extensive flood in 2002 to a large extent accelerated the revitalisation of the formerly industrial and workers' district into a modern and easily accessible part of Prague, closely connected to the city centre.

Období výstavby domovního fondu Period of housing stock construction

- Před rokem 1900 / Before 1900
- 1900–1945
- 1946–1989
- Po roce 1989 / After 1989
- Demolované domy / Demolished houses

Hranice katastrálního území Cadastral area boundaries

- 1836–1843 (stabilní katastr) až 1890 / 1836–1843 (Stable Cadastre) till 1890
- 1900–1947
- 1970
- 1980
- 1950, 1961 a 1991–2011

Poznámka: Hranice pro roky 1910 a starší jsou digitalizovány z historických map malých měřítek, často nekompletních, průběh hranice je orientační. Zobrazeny jsou pouze významné změny.
Note: Boundaries from 1910 and older were digitalized from the historical small scale maps. In some cases they were incomplete. The boundaries are therefore only indicative.

Starý Karlín je tvořen klasicistní zástavbou s pravidelnou uliční sítí a vznikl v letech 1817–1900.

Starý Karlín (1817–1900) consists of a classicist development with a rectangular street network.

River City je oblast charakteristická novými kancelářskými a obytnými budovami na Rohanském ostrově. Výstavba zde začala v roce 2003.

River City is characterized by new offices and residential buildings on Rohanský island. Construction began here in 2003.

Nový Karlín je tvořen secesní zástavbou obytných domů kolem Lyčkova náměstí (1901–1910).

Nový Karlín (1901–1910) consists of an art nouveau residential development around the Lyčka square.

Invalidovna lze označit za experimentální sídliště, které vzniklo mezi lety 1959 a 1967.

Invalidovna can be labelled as an experimental housing estate that was built between 1959 and 1967.

SMÍCHOV

Oblast Smíchova byla původně krajinou venkovského charakteru se zemědělskými usedlostmi, vinicemi a sady. Příchod průmyslové revoluce v první polovině 19. století ale zásadně ráz Smíchova změnil. Výhodná poloha u řeky i rovinnatý terén poskytly ideální prostor pro budování průmyslu. Okolo průmyslových areálů začaly rychle růst činžovní domy a kolonie pro jejich zaměstnance. Zatímco v roce 1844 žilo na Smíchově necelých 2,5 tisíce lidí, v roce 1900 to již bylo téměř 50 tisíc. V meziválečném období dále rostl obytný význam čtvrti, probíhaly snahy o zlepšení sociálních poměrů a úrovně bydlení. V přilehlých svazích a na kopcích dále od průmyslového ruchu se postupně vypínaly vilové čtvrti, které obklopovaly starší usedlosti. Za socialismu Smíchov obecně spíše stagnoval, což se projevilo i na poválečném úbytku počtu obyvatel. Prioritou režimu byla výstavba sídlišť na úkor dělnických čtvrtí. Na druhou stranu, důležitými milníky pro budoucí rozvoj byly zavedení linky B pražského metra, dokončení Strahovského tunelu nebo přesun továrny ČKD Tatra na Zličín. Novou kapitolu v historii Smíchova posléze otevřel porevoluční vývoj, který umožnil rozsáhlou proměnu deindustrializované čtvrti. Symbolem stále trvající transformace a komercializace je oblast kolem stanice metra Anděl, kde vyrostlo obchodně-administrativní srdce čtvrti celoměstského významu.

The Smíchov area was originally a rural landscape with farms, vineyards, and orchards. However, the arrival of the Industrial Revolution in the first half of the 19th century fundamentally changed its character. The location by the river and the flat terrain provided an ideal space for industry. Tenement houses and colonies for employees began to grow rapidly around the industrial areas. While Smíchov's population was less than 2.5 thousand in 1844, its population reached almost 50 thousand in 1900. During the interwar period, the residential importance of the district continued to grow, and social conditions as well as the standard of living improved. In the adjacent hillsides, residential districts gradually sprang up. During socialism, Smíchov was rather stagnant, which was also reflected in the post-war population decline. On the other hand, important milestones for future development were carried out (metro line B, Strahov tunnel, the move of ČKD Tatra to Zličín). A new chapter of Smíchov was opened by the post-revolutionary development, which enabled the extensive transformation of the deindustrialised district. The administrative and commercial centre around Anděl is currently the most prominent symbol of this ongoing era.

Podbělohorská je sídliště s podílem řadových rodinných domů. Postaveno bylo v letech 1973–1977.

Podbělohorská is a housing estate with terraced family houses. It was built between 1973–1977.

Anděl a Nový Smíchov byla původně průmyslová oblast, dnes se jedná o moderní administrativní a komerční centrum.

Anděl a Nový Smíchov was originally an industrial area. Today, it is a modern administrative and commercial centre.

Malvazinky jsou meziválečná vilová čtvrť postavená ve 20.–30. letech 20. století.

Malvazinky is an interwar villa quarter built in the 1920s and 1930s.

Dolní Smíchov je tvořen převážně chudšími činžovnými domy a průmyslovými areály (1860–1945).

Dolní Smíchov (1860–1945) consists of mostly poorer tenement houses and industrial complexes.

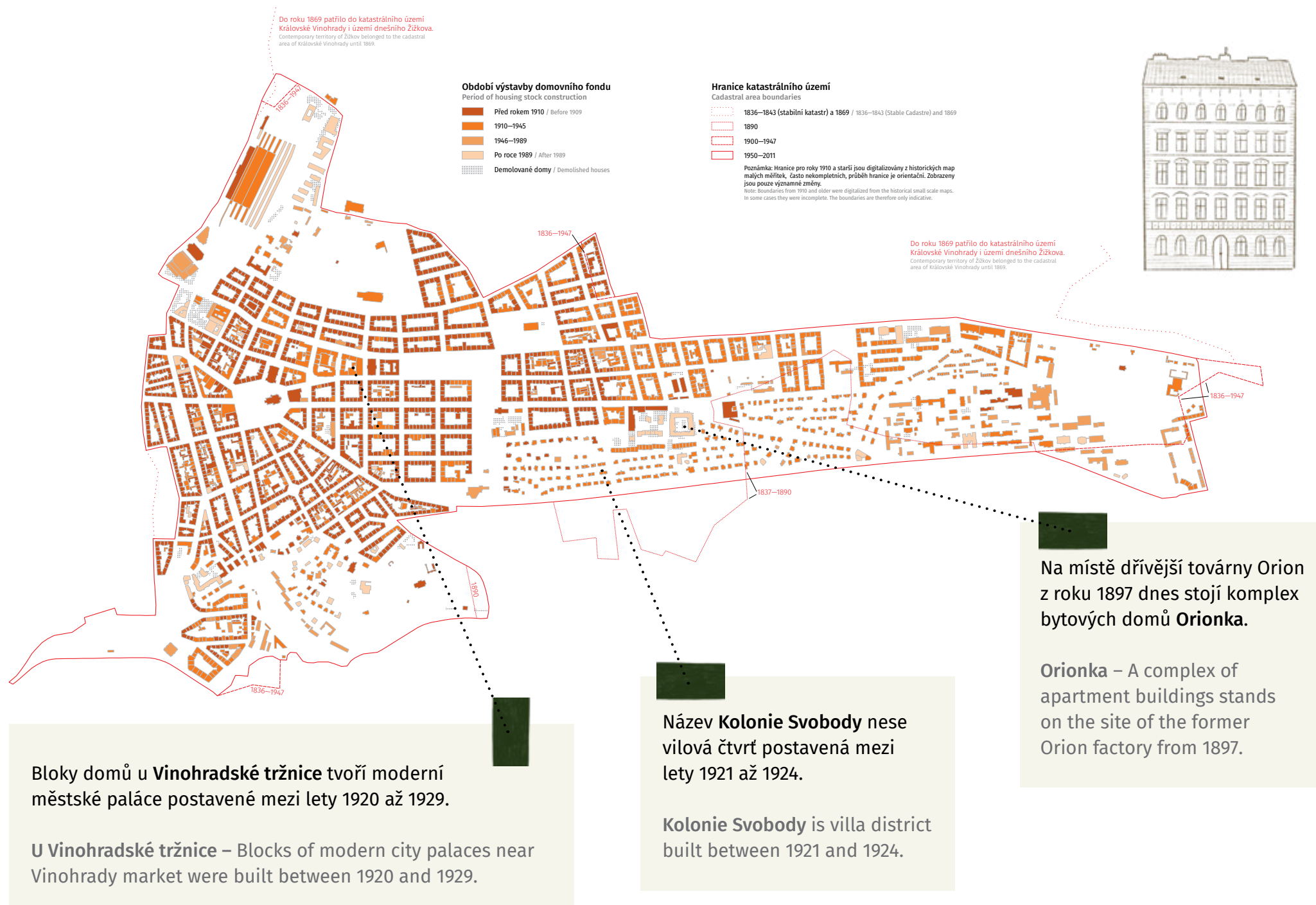

Poznámka: Hranice pro roky 1910 a starší jsou digitalizovány z historických map malých měřítek, často nekompletních, průběh hranice je orientační. Zobrazeny jsou pouze významné změny.
Note: Boundaries from 1910 and older were digitalized from the historical small scale maps. In some cases they were incomplete. The boundaries are therefore only indicative.

VINOHRADY

Politická obec Vinohrady byla založena roku 1849 a zahrnovala dnes již rozdělené Vinohrady a Žižkov. Vznikla spojením 68 samot a usedlostí Viničních hor se 169 obyvateli. Zákaz stavět domy ve vzdálenosti do 600 sáhů od hradeb platný do roku 1875 způsobil, že se na území Vinohrad dlouhodobě nalézaly pole a rozsáhlé zahrady s venkovskými usedlostmi a letohrádky. První stavební rozmach přišel s rozhodnutím o bourání pražských hradeb. Na konci 19. století patřily Vinohrady s 35 000 obyvateli mezi největší česká města. Původně rekreační a zemědělské zázemí Prahy se přeměnilo v rezidenčně atraktivní pražské předměstí s pouličním osvětlením a dlážděnými ulicemi. Za socialismu procházely Vinohrady tak jako mnohé centrální lokality Prahy fyzickým úpadkem. Spolu se znárodněním drobných obchodů, řemesel a služeb, které byly po dlouhou dobu součástí živého podnikatelského podhoubí Vinohrad, došlo ke změnám v bytovém fondu. Na základě politických rozhodnutí bylo přikročeno k dělení velkých bytových jednotek a znárodnování nájemních domů. Ani to však nezabránilo poklesu počtu obyvatel, ke kterému na Vinohradech docházelo od 60. let 20. století. Nicméně i přes tyto změny si Vinohrady uchovaly vyšší sociální status a byly i za socialismu vnímány jako prestižní adresa. V současné době žije na území vinohradského katastru přes 50 000 obyvatel

The political village of Vinohrady was founded in 1849. It included the now-divided Vinohrady and Žižkov and was created by 68 solitudes and homesteads with 169 inhabitants of the Viniční hory. The ban on building houses within 600 yards of the Prague fortification (the demolition reversal), which was valid until 1875, meant that Vinohrady largely consisted of fields and large gardens with country homesteads and summer houses. The first significant building boom came with the decision to demolish the fortification in the 1870s. At the end of the 19th century, Vinohrady, with 35,000 inhabitants, was one of the largest Czech towns. Originally a recreational and agricultural hinterland of Prague, it has been transformed into a residential suburb with street lighting and cobbled streets. Under socialism, like many central localities in Prague, Vinohrady went through a physical decline. Along with the nationalisation of small shops, crafts, restaurants and services, which were for a long time part of the living business of Vinohrady, there were changes in the housing stock. Based on political decisions, there was a redistribution of inherited housing space, division of large housing units and nationalisation of tenement houses. However, even this did not prevent the decline in population that had been taking place in Vinohrady since the 1960s. Despite these significant changes, Vinohrady still retained a higher social status and was perceived as a prestigious address even under socialism. At present, over 50,000 inhabitants live in the territory of Vinohrady.

ZÁBĚHLICE

Katastrální území Záběhlíc představuje do značné míry heterogenní část Prahy, která se rozvíjela skokově v několika historických etapách a je i v současné době rozdělena do čitelných urbanistických celků. Dvě svěbytná zahradní města na území meziválečných Záběhlíc jsou jedním z příkladů cíleného rozvoje na periferii mladého hlavního města. Mezi lety 1925–1929 byl nejprve vystavěn Spořilov jako zahradní předměstí v mnohém připomínající anglická zahradní města. Druhým relativně ambiciózním plánem byl projekt Zahradního Města částečně realizovaný v pozdějším období let 1935–1941 pro úředníky pracující v Praze. Kromě zahradních měst byla meziválečná doba v Praze charakteristická také růstem nouzových obydlí nebo celých kolonií. Na nedokončený projekt Zahradního Města navázala počátkem 60. let 20. století rozsáhlá výstavba sídlišť Zahradní Město-západ a Zahradní Město-východ (1962–1968). Téměř paralelně byla v letech 1961–1967 realizována také sídlištní výstavba v oblasti Spořilova. V druhé polovině 70. let 20. století (1976–1981) byly dostavěny části panelového sídliště Spořilov II a v 80. letech ještě menší sídliště Práče. V porevolučním období došlo spíše k doplnění obslužné infrastruktury a k realizaci pouze několika rezidenčních projektů.

The cadastral area of Záběhlice represents a largely heterogeneous part of Prague, which developed in several historical stages and is still currently divided into legible urban units. Two distinctive garden cities in the interwar Záběhlice are examples of targeted development on the outskirts of the young capital. Between 1925 and 1929, Spořilov was first built as a garden suburb in many ways reminiscent of English garden towns. The second relatively ambitious plan was the Zahradní Město (Garden City) project, (partially implemented between 1935 and 1941), for officials working in Prague. In addition to garden cities, the interwar period in Prague was also characterised by the growth of temporary slum dwellings or entire slum colonies. The unfinished project of the Garden City was followed by the extensive construction of prefabricated housing estates Zahradní Město-west and Zahradní Město-east from 1962 to 1968. Housing construction in the Spořilov area was carried out almost in parallel (1961–1967). In the second half of the 1970s (1976–1981), parts of the prefabricated housing estate Spořilov II were completed, as was an even smaller housing estate, Práče, in the 1980s. In the post-revolutionary period, the service infrastructure in Záběhlice was supplemented and only a few residential projects were implemented.

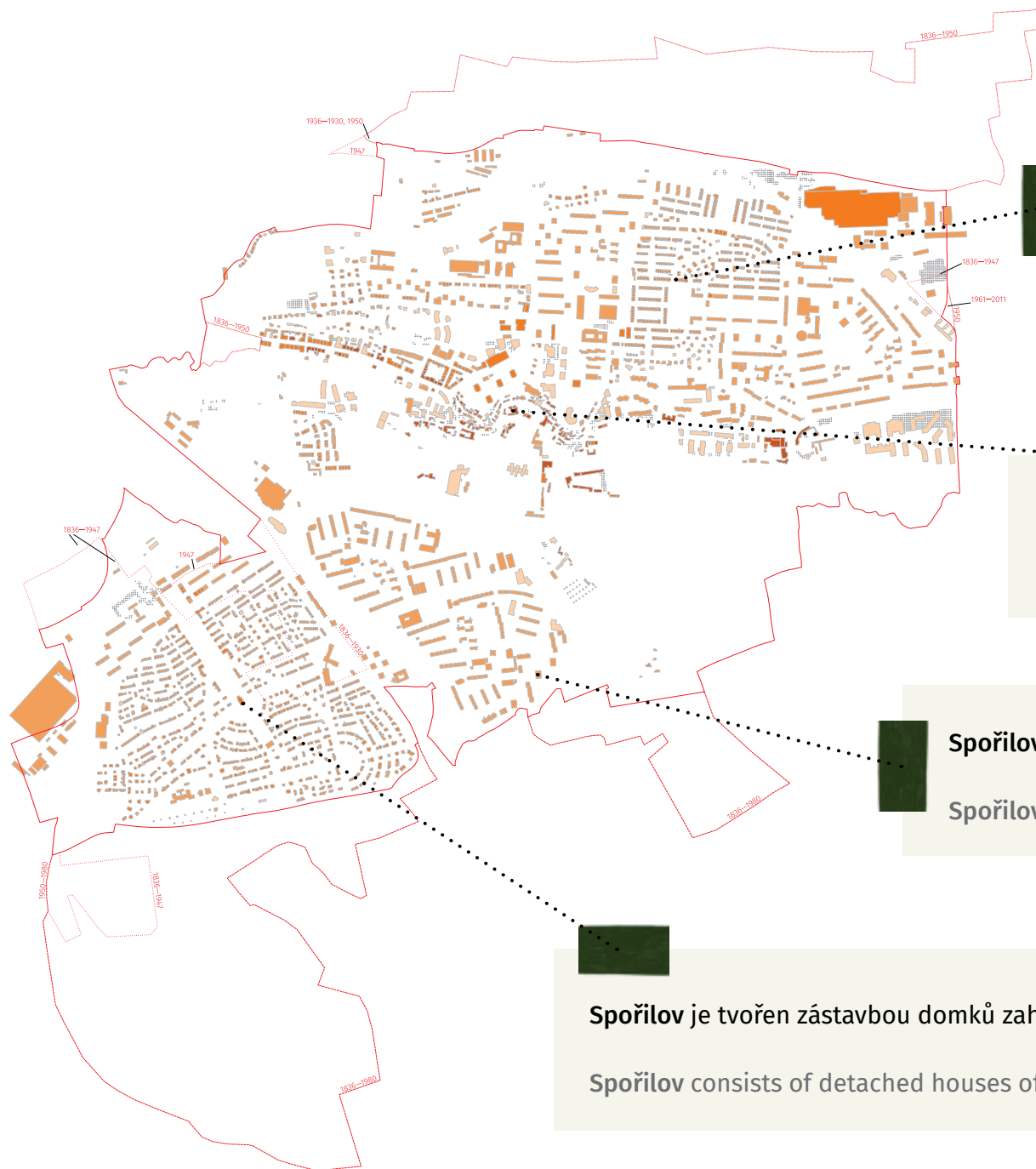
Období výstavby domovního fondu Period of housing stock construction

- Před rokem 1909 / Before 1909
- 1909–1945
- 1946–1989
- Po roce 1989 / After 1989
- Demolované domy / Demolished houses

Hranice katastrálního území Cadastral area boundaries

- 1836–1843 (stabilní katastr) až 1930 / 1836–1843 (Stable Cadastre) till 1930
- 1947
- 1950
- 1961–1980
- 1991–2011

Poznámka: Hranice pro roky 1910 a starší jsou digitalizovány z historických map malých měřítek, často nekompletních, průběh hranice je orientační. Zobrazeny jsou pouze významné změny.
Note: Boundaries from 1910 and older were digitalized from the historical small scale maps. In some cases they were incomplete. The boundaries are therefore only indicative.

Zahradní Město se skládá z meziválečného zahradního města postaveného ve druhé pol. 30. let a sídliště ze 60. let.

Zahradní Město consists of an interwar garden city built in the second half of the 1930s and a housing estate from the 1960s.

Staré Záběhlce jsou nejstarší částí původní vsi.

Staré Záběhlce is the oldest part of the original village.

Spořilov I a II je typické sídliště ze 60. let 20. století.

Spořilov I a II is a typical housing estate from the 1960s and 1970s.

Spořilov je tvořen zástavbou domků zahradního města a postaven byl v letech 1925–1929.

Spořilov consists of detached houses of garden city built between 1925 and 1929.

STRAŠNICE

Strašnice, které od roku 1922 patří do Velké Prahy, jsou čtvrtí na samém okraji dnešního vnitřního města. Dnes jsou součástí městských částí Praha 3 a Praha 10. Téměř každá dekáda posledních 150 let zanechala ve Strašnicích zřetelně svůj otisk. Čtvrť je tak mozaikou různých lokalit odlišujících se typem zástavby, charakteristikou jak původních obyvatel, pro které byly domy stavěny, tak obyvatel současných. Nabízejí pestrou nabídku typů bydlení: vilové čtvrti, kolonie rodinných domů i nájemní domy v tradiční blokové struktuře z období první poloviny 20. století, několik spíše menších sídlištních celků z období socialismu a několik rezidenčních projektů z porevolučního období. Kromě toho se na území Strašnic nachází několik oblastí s nerezidenční funkcí: současná hostivařsko-malešická průmyslová oblast, prvorepubliková oblast průmyslových provozoven v okolí ulice Průběžná, nebo zčásti doposud nevyužívané prostory na Hagiboru.

Part of Greater Prague since 1922, Strašnice is a district on the very edge of today's inner city. Nowadays, it is part of the Prague 3 and Prague 10 districts. Almost every decade of the last 150 years has left its mark on Strašnice. The district is thus a mosaic of distinctive localities differing in the type of housing, the characteristics of the original inhabitants for whom the houses were built and the current inhabitants. The neighbourhood offers a diverse range of housing types: a villa quarter, family house colonies, tenement houses in traditional block structures from the first half of the 20th century, several rather smaller housing estates from the socialist period and several residential developments from the post-socialist period. In addition, there were and are several areas with non-residential functions: the current Hostivařsko-Malešická industrial area, manufacturing facilities in the area of Průběžná Street, and the partly unused spaces of Hagibor.

Období výstavby domovního fondu Period of housing stock construction

- Před rokem 1945 / Before 1945
- 1945–1965
- 1966–1989
- Po roce 1989 / After 1989
- Demolované domy / Demolished houses

Hranice katastrálního území Cadastral area boundaries

- 1836–1843 (stabilní katastr) až 1900 / 1836–1843 (Stable Cadastre) till 1900
- 1902–1910
- 1921–1950
- 1961–2001
- 2011–2021

Poznámka: Hranice pro roky 1910 a starší jsou digitalizovány z historických map malých měřítek, často nekompletních, průběh hranice je orientační. Zobrazeny jsou pouze významné změny.
Note: boundaries from 1910 and older were digitalized from the historical small scale maps. In some cases they were incomplete. The boundaries are therefore only indicative.

Jedna z nejstarších **vilových čtvrtí** v Praze vznikla ve Strašnicích v první čtvrtině 20. století.

This **villa quarter** is one of the first villa quarters built in the Prague hinterland.

Solidarita je prvním poválečným sídlištěm postaveným v Praze v letech 1947–1951.

Solidarita was built between 1947 and 1951 and was the first post-war housing estate built in Prague.

Rybníčky I a II představují sídlištní celky vzniklé v letech 1958–1961.

Rybníčky I a II is a housing estate, which was built between 1958 and 1961.

Skalka je tvořena sídlištní zástavbou převážně ze 70. let 20. století.

Skalka consists of housing estates mainly from the 1970s.

JIŽNÍ MĚSTO

Jižní Město byl v letech 1990–1994 oficiální název pro nově ustavenou městskou část sestávající z katastrálních území Chodov a Háje. Sídliště Jižní Město I je označení pro projekt vzniklý v 60. letech 20. století a realizovaný východním směrem od dálnice D1, v 80. letech byla dokončena západní část pod označením Jižní Město II. Kromě klasických panelových domů je území Jižního Města dnes tvořeno zbytky jader starých vesnic a usedlostí a zástavbou původních rodinných domků. Podle názoru architektů bylo vzorem pro výstavbu anglické zahradní město Milton Keynes nebo projekt ideálního moderního města Etearea. Původní koncepce ideálního bydlení však byla v mnohém proměněna a v 80. a 90. letech chyběla řada funkcí především obslužné infrastruktury. Řada drobných provozoven a služeb se začala doplňovat ihned po sametové revoluci v rámci živelné transformace. V současnosti se oblast Jižního Města změnila ve významné centrum dojížděky za prací a za službami s novými centry obchodu, kancelářských objektů a nových pracovních příležitostí ve službách.

From 1990 to 1994, Jižní Město was the official name for a newly established district consisting of the cadastral areas of Chodov and Háje. The Jižní Město I housing estate was a 1960s project implemented eastwards of the D1 highway. In the 1980s, the project's western section was completed under the name Jižní Město II. In addition to classic prefabricated houses, the territory of Jižní Město currently consists of the remaining cores of former villages and homesteads and the original detached family houses. According to the architects, the model for the construction was the English garden city of Milton Keynes and the Etearea project of an ideal modern city. However, the original concept of ideal housing significantly changed, and, during the 1980s and 1990s, a number of functions were missing, especially service infrastructure. A variety of small establishments and services began to be supplemented as part of a spontaneous transformation. The Jizni Mesto area is now an important centre for transit, trade and business.

Období výstavby domovního fondu

Period of housing stock construction

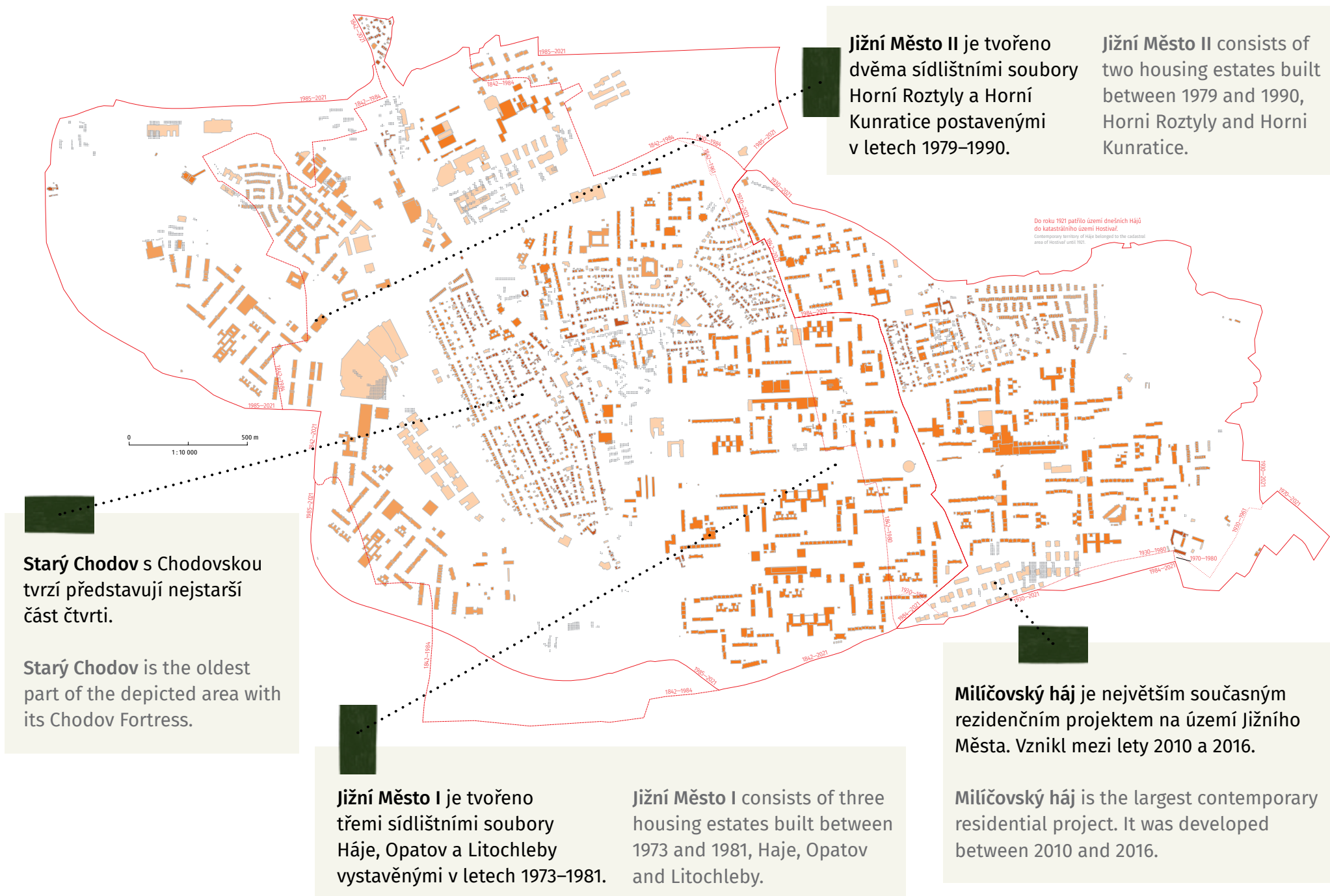
- Před rokem 1945 / Before 1945
- 1945–1980
- 1981–1996
- Po roce 1996 / After 1996
- Demolované domy / Demolished houses

Hranice katastrálního území

Cadastral area boundaries

- 1836–1843 (stabilní katastr) až 1921 / 1836–1843 (Stable Cadastre) till 1921
- 1930–1961
- 1970–1980
- 1984
- 1985–2021

Poznámka: Hranice pro roky 1910 a starší jsou digitalizovány z historických map malých měřítek, často nekompletních, průběh hranice je orientační. Zobrazeny jsou pouze významné změny.
Note: Boundaries from 1910 and older were digitalized from the historical small scale maps. In some cases they were incomplete. The boundaries are therefore only indicative.

DOLNÍ BŘEŽANY

Na počátku 17. století tvořily Dolní Břežany administrativně-hospodářské centrum rozsáhlého panství. Na území obce se nacházela tvrz, následně přebudovaná na renesanční zámek, který sloužil jako vrchnostenské sídlo arcibiskupství. Nejstarší zástavba byla umístěna v blízkosti panského sídla a v okolí rybníku Pazderák, podél cesty na Zlatníky. Právě rybníky jsou dlouhodobou součástí intravilánu obce a od jejich přítomnosti se odvíjí i název obce (ves na břehu). V 70. letech 19. století se na území Břežan nacházelo 123 domů, o 100 let později počet vzrostl na necelých 300. Nejvýznamnější nárůst bytové výstavby je možné zaznamenat v 90. letech a na začátku milénia. Domy postavené po roce 1991 dnes tvoří 64 % domovního fondu. Úspěšný územní a strategický rozvoj obce může sloužit jako ukázkový příklad dobré praxe pro ostatní suburbánní obce v Pražské metropolitní oblasti. Významnou roli v současnosti hraje poučený přístup jejích zástupců k územnímu rozvoji. Obec využívá takových nástrojů, jako jsou regulační plány pro rozvojové lokality, pořádá tzv. vyzvané architektonické soutěže a zavedla pozici obecního architekta. Územní plán obce byl schválen v referendu tak, aby byla deklarována širší shoda obyvatel obce na etapizaci výstavby a pravidlech rozvoje zástavby obce v předem daných fázích. Úspěšnému rozvoji napomáhá rovněž dlouhodobý záměr jejího vedení spolufinancovat obecní rozvoj z evropských projektů a státních peněz.

At the beginning of the 17th century, Dolní Břežany was the administrative and economic centre of a large estate. There was a fortress within the village territory, and this was later rebuilt into a Renaissance castle which served as the seat of the archbishopric. The oldest buildings were located near the manor house and around the Pazderák Pond along the road to Zlatníky. In the 1870s, there were 123 houses in the territory of Břežany. A hundred years later, the number of houses had grown to almost three hundred. The most significant increase in housing construction, however, was recorded in the 1990s and early 2000s. Houses built after 1991 now make up 64% of the housing stock. The past glory of the municipality has been followed by the successful territorial and strategic development of the municipality in the last twenty years, which serves as an example of good practice for other developing suburban municipalities in the Prague Metropolitan Area. The municipality's representatives' approach to spatial development plays a significant role in this development. The municipality uses tools such as regulatory plans for development sites, organises architectural competitions, and has introduced the position of a municipal architect. The municipality's zoning plan was approved by referendum so as to declare a broader consensus of the municipality's residents on phases and rules of construction. Successful development is also facilitated by the long-term intention of its leadership to co-finance municipal development with European projects and state money.

Období výstavby domovního fondu Period of housing stock construction

- Před rokem 1951 / Before 1951
- 1951–1989
- Po roce 1989 / After 1989
- Demolované domy / Demolished houses

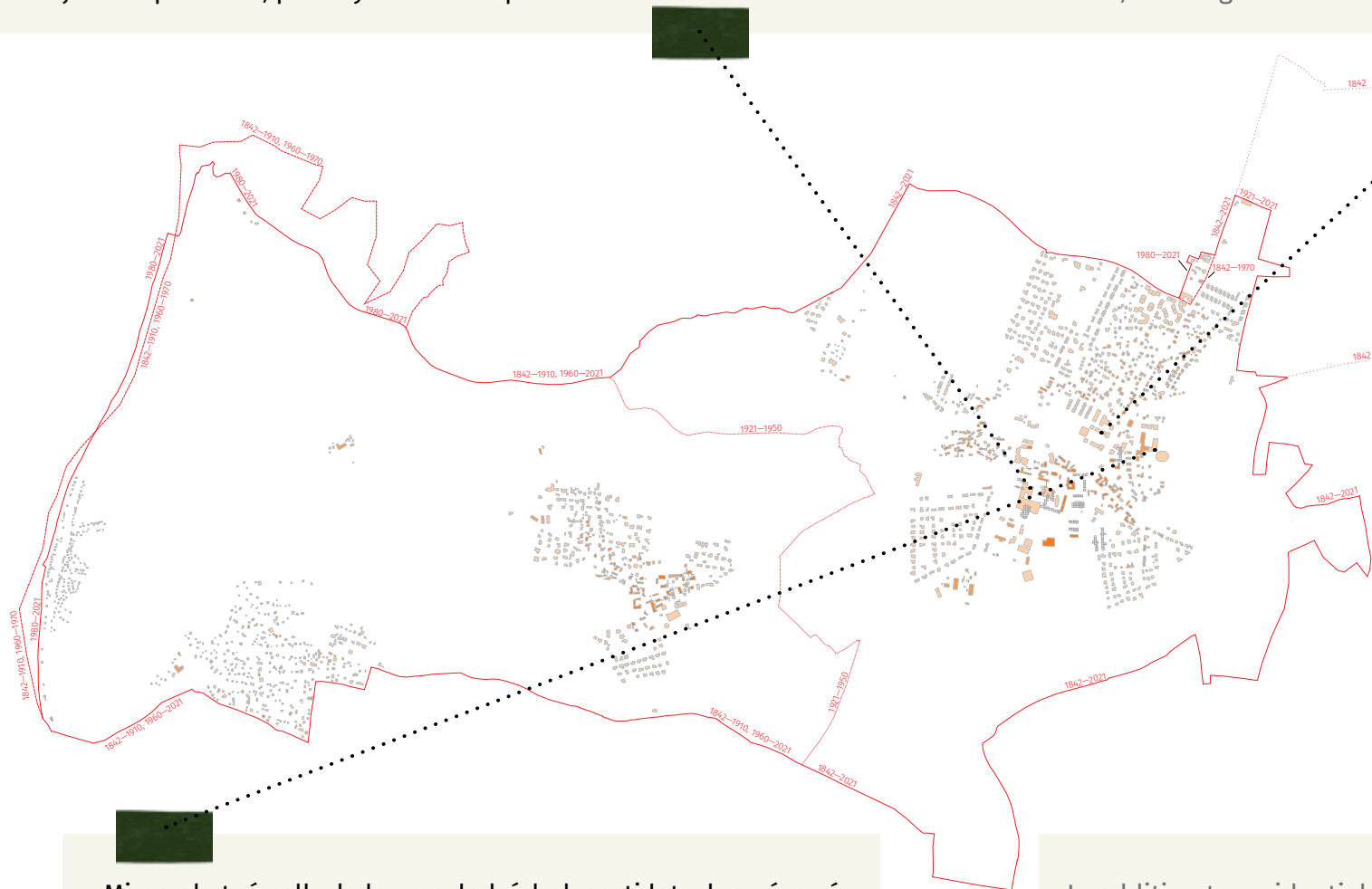
Hranice katastrálního území Cadastral area boundaries

- 1836–1843 (stabilní katastr) až 1910 / 1836–1843 (Stable Cadastre) till 1910
- 1921–1950
- 1961–1970
- 1980–2021

Poznámka: Hranice pro roky 1910 a starší jsou digitalizovány z historických map malých měřítek. Často nekompletní, průběh hranice je orientační. Zobrazeny jsou pouze významné změny.
Note: Boundaries from 1910 and older were digitalized from the historical small scale maps. In some cases they were incomplete. The boundaries are therefore only indicative.

Laserová centra (ELI Beamlines a HiLASE) dostavěná v roce 2014 a 2015 na ploše dřívějšího brownfieldu. Základní kámen existence této vědeckovýzkumné infrastruktury byl položen především díky poučenému přístupu zástupců obce k územnímu rozvoji a úspěšné spolupráci s dřívějším majitelem pozemků, pražským arcibiskupstvím.

Laser centers (ELI Beamlines and HiLASE) were completed in 2014 and 2015 on the area of the former brownfield. The existence of this scientific research infrastructure is largely thanks to the informed approach of village representatives to territorial development as well as their successful cooperation with the former landowner, the Prague Archbishop.

Obchodně-administrativní centrum, které plní roli dříve chybějícího náměstí. Spíše než vesnický ráz má náměstí městský charakter, který spoluvytvářejí především několikapatrové bytové domy s obslužným parterem.

Commercial and administrative center, which fulfills the role of the previously missing square. Rather than a village character, the square has an urban character, which is co-created mainly by multi-storey modern apartment buildings with a service parterre.

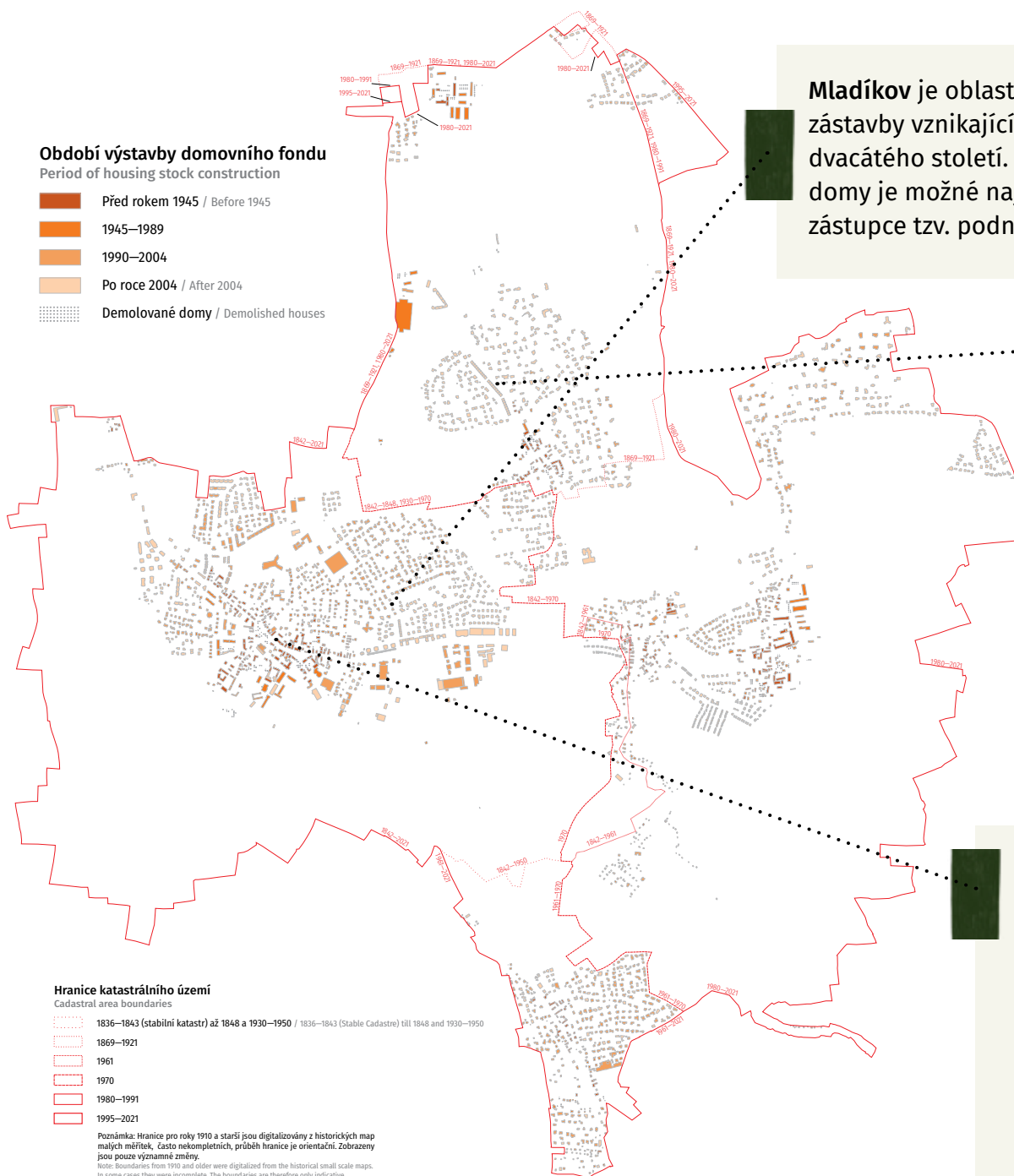
Mimo obytné celky byla v posledních dvaceti letech na území Dolních Břežan vybudována také **nová obslužná infrastruktura** (moderní mateřská a základní škola a hřbitov).

In addition to residential units, a **new service infrastructure** (modern kindergarten, primary school and cemetery) has also been built in the last twenty years.

JESENICE

V období socialismu bychom mohli Jesenici charakterizovat spíše jako málo známou střediskovou obec v rekreačním zázemí Prahy, převážně zemědělského rázu. Ve druhé polovině 90. let 20. století se však tato obec stala synonymem suburbanizace. Díky atraktivní poloze v jižním zázemí hlavního města, pouze necelé tři kilometry od administrativních hranic Prahy a s velmi dobrou dopravní dostupností patřila mezi obce, které jako první v Česku zaznamenaly po pádu železné opony strmý nárůst rezidenční výstavby a příliv nových obyvatel. Na jádro obce ležící na historicky důležité spojnici Prahy s Vídní navazuje zástavba z období socialismu, v níž převažují rodinné domy doplněné v omezené míře o bytové domy a zemědělské, výrobní nebo skladové areály. Od druhé poloviny 90. let do současnosti procházelo území obce intenzivní rezidenční výstavbou. Mezi lety 1991 a 2011 přibýlo v obci téměř 1 400 domů (cca 2500 bytů). Ve výstavbě převažovaly rodinné domy, které doplnily další komerční objekty (nákupní centra, sklady, výrobní haly) nebo budovy technické a sociální infrastruktury. Zatímco intravilán jednotlivých částí obce na sebe dříve nenavazoval, dnes dochází k postupnému propojování zastavěného území. Některé okrajové části obce naopak přiléhají k sousedním sídlům (k Dolním Jirčanům, Praze–Hrnčířům, Průhonicím). Velké množství nové zástavby vzniklé v posledních 25 letech a odlehlost vybraných částí nové zástavby od původních historických jader svědčí především o nepromyšleném a nekoordinovaném územním rozvoji obce v její nedávné historii.

In the socialist period, Jesenice could be characterised as a village in the recreational surroundings of Prague, mostly of an agricultural nature. In the second half of the 1990s, however, this village became synonymous with suburbanisation. Thanks to its attractive location in the southern hinterland of the capital—only less than three kilometres from the administrative borders of Prague and with very good transport accessibility—it was one of the first municipalities in Czechia to record a sharp increase in housing construction and an influx of new inhabitants after the fall of the Iron Curtain. The core of the village, located on the historically important connection between Prague and Vienna, is followed by buildings from the socialist period. Family houses predominate, supplemented to a limited extent by apartment buildings and agricultural production or storage areas. From the second half of the 1990s to the present, territorial municipalities have undergone intensive residential development. Between 1991 and 2011, the number of houses in the village increased to 1,400 (approximately 2,500 flats). Construction was dominated by family houses, which complemented other commercial buildings (e.g., shopping centres, warehouses, production halls) as well as technical and social infrastructure. Unlike before, the more developed areas of these regions are today increasingly interconnected. Neighbouring settlements to these regions include Dolní Jirčany, Prague - Hrnčíře, Průhonice, Dobřejovice. The large number of new buildings created in the last 25 years and the remoteness of selected parts of the new buildings from the original historic cores testify mainly to the thoughtless and uncoordinated territorial development of the village in its recent history.

Mladík je oblast rozsáhlé rezidenční zástavby vznikající od 90. let dvacátého století. Mezi rodinnými domy je možné najít i typické zástupce tzv. podnikatelského baroka.

Mladík is an area of large-scale residential development dating back to the 1990s. Among the family houses, it is possible to find typical representatives of 'business baroque'.

Zdiměřice jsou původně zemědělská obec, kterou v roce 1890 obývalo 141 obyvatel v 19 domech. Součástí Jesenice jsou Zdiměřice opět od roku 1980. Největší boom suburbánní výstavby proběhl mezi lety 2000–2015.

Zdiměřice was originally an agricultural village, which was inhabited by 141 inhabitants in 19 houses in 1890. Zdiměřice has been a part of Jesenice since 1980. The biggest boom in suburban development took place between 2000 and 2015.

Jádro obce podél silnice spojující Prahu s Vídní. V 70. letech 16. století zde byla zřízena poštovní a přepřahací stanice, která byla součástí poštovního spojení mezi oběma hlavními městy.

The core of the village lies along the road connecting Prague with Vienna. In the 1970s, a postal and switching station was established here, which was part of the postal service between the two capitals.

PŘIROZENÁ MĚNA A MIGRACE | NATURAL CHANGE AND MIGRATION

Zatímco rozdíl mezi počtem (živě) narozených a zemřelých osob udává velikost přirozené měny, migrační saldo udává rozdíl mezi počtem přistěhovalých a vystěhovalých osob. Tyto ukazatele a jejich hrubé míry představují základní demografické veličiny, s jejichž pomocí je možné hodnotit populační vývoj vybraného území. V posledních 100 letech je populační vývoj Prahy formován především migrací.

While the difference between the number of (live) births and deaths indicates the size of the natural change, the migration rate indicates the difference between the number of immigrants and emigrants. These indicators and their gross measures are basic demographic variables with which it is possible to assess the population change of the selected area. In the last hundred years, the population change of Prague has been shaped mainly by migration.

VÝVOJ PŘIROZENÉ MĚNY V DOBOVÝCH HRANICÍCH PRAHY | NATURAL CHANGE WITHIN PRAGUE'S ADMINISTRATIVE BORDERS

Vývoj přirozené měny sledujeme na území Prahy mezi lety 1910 až 2020. Dopady první světové války se odrážejí v záporných hodnotách přirozené měny mezi lety 1914–1920. Odraz velké hospodářské krize a nejistoty spojené se začátkem druhé světové války se promítly do záporných hodnot populačního přírůstku mezi lety 1929–1939. Naopak k nejvyššímu přirozenému přírůstku a významnému nárůstu počtu narozených dětí došlo stejně jako na území celého Česka na konci druhé světové války mezi lety 1942–1949. Od roku 1958 počet zemřelých na území Prahy převyšoval počet narozených a v následujících 47 letech se tento trend nezměnil. Výjimkou bylo období s celostátně vysokou porodností mezi lety 1973–1979. Praha na krátkou dobu opět získala počet obyvatel na základě kladné přirozené měny. Tato situace se opět zopakovala až v roce 2007. Za zvýšeným počtem narozených dětí na konci prvního desetiletí hledejme zejména populačně silnější ročníky rodičů narozených

We investigated the development of natural change in Prague between 1910 and 2020. The effects of the First World War are reflected in the negative values of natural change between 1914 and 1920. The Great Depression and uncertainty associated with the beginning of World War II reflected in the negative values of population growth between 1929 and 1939. On the contrary, the highest natural increase and a significant increase in the number of children born occurred, as it did in all of the Czechia, at the end of the war, between 1942 and 1949. Since 1958, the number of deaths in Prague has exceeded the number of births, and this trend did not change over the next 47 years. The only exception was the period between 1973 and 1979. During this period, which saw a very high birth rate nationwide, Prague also regained its population for a short time due to the positive natural change. This situation occurred again in 2007, and the positive natural increase still persists. The increased

v 70. letech 20. století. Spolu s tím pozvolně klesal počet zemřelých osob, což je zapříčiněno nejen zastoupením jednotlivých věkových skupin v populaci, ale i zvyšující se střední délkou života. Od roku 2020 dochází v důsledku šíření koronavirového onemocnění k nárůstu počtu zemřelých a přirozený přírůstek se v Praze opět snižuje.

number of children born in this period is mainly due to the strong age groups of parents born in the 1970s. At the same time, there has been a gradual decrease in the number of deaths, caused not only by the representation of individual age groups in the population but also by the increasing life expectancy. Since 2020, the number of deaths has increased as a result of COVID-19, and the natural increase is declining in Prague.

VÝVOJ MIGRACE V DOBOVÝCH HRANICÍCH PRAHY | MIGRATION WITHIN PRAGUE'S ADMINISTRATIVE BORDERS

Rozdíl mezi počtem přistěhovalých a vystěhovalých na území Prahy sledujeme od roku 1920. Mezi lety 1920–1949 je přírůstek stěhováním vypočten diferenční metodou (pouze na základě rozdílu celkového a přirozeného přírůstu). Evidence stěhování na bázi hlášení byla zprovozněna teprve od roku 1949. Intenzivní urbanizaci prožívá Praha po celá 20. léta 20. století, díky migraci přibýlo Praze kolem 15 000 obyvatel ročně. Ve 30. a 40. letech 20. století jsou migrační zisky nižší a Praha i celkový počet obyvatel ve vybraných letech na základě migrace ztrácí. Migrační ztráty umocňuje rovněž vyhnání obyvatel německé národnosti. V letech 1945 a 1946 bylo z Prahy nuceně odsunuto kolem 20 000 Němců. Ačkoliv od 50. let 20. století převažuje v Praze počet přistěhovalých nad vystěhovalými, pohybuje se migrační saldo ve velmi nízkých hodnotách. Důvodem nízkých migračních zisků je především dlouhodobá nedostatečná bytová výstavba a podfinancovaný vývoj Prahy ve dvou poválečných desetiletích. Saturací mimopražských obyvatel nově vystavenými sídlištními celky došlo k nepatrnému nárůstu přistěhovalých nad vystěhovalými v 80. letech 20. století. Nedostatečná kapacita bytové výstavby se opět odráží v klesajícím migračním přírůstu v 90. letech 20. století. V posledních dvaceti letech vyjma roku 2014 však Praha obyvatele migrací získává, v posledních deseti letech v průměru necelých osm tisíc ročně. V migračním proudu nad českou populací převažují zahraniční migranti.

We have been observing the difference between the number of immigrants and emigrants in the territory of Prague since 1920. Between 1920 and 1949, the increase in migration is calculated using the difference between the total and the natural increase. Report-based migration records have only been in operation since 1949. Prague experienced intensive urbanisation throughout the 1920s, with an average immigration increase of around 15 000 per year. In the 1930s and 1940s, migration gains were lower, and Prague lost total population due to migration. Migration losses were also exacerbated by the expulsion of German citizens. By 1946, about 20 000 Germans had been forcibly expelled from Prague. Although immigration prevailed over emigration starting in the 1950s, net migration was very low. The reason for the low migration gains was mainly long-term insufficiencies in housing construction and underfunded development in Prague during the two post-war decades. The saturation of non-Prague residents in newly built housing estates led to a slight increase in immigrants over emigrants in the 1980s. Again, insufficient housing capacity is reflected in negative migration growth in the 1990s. In the last 20 years, with the exception of 2014, Prague has gained in population due to migration, averaging less than 8 000 migrants per year in the last decade. Foreign migrants predominate in the migration stream over the Czech population.

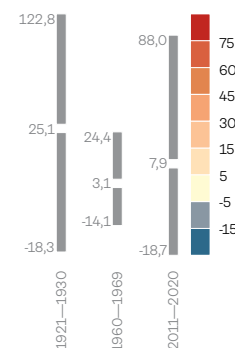
VÝVOJ MIGRAČNÍHO A PŘIROZENÉHO PŘÍRŮSTKU | MIGRATION AND POPULATION INCREASE

Ve 20. letech 20. století ztrácelo obyvatele především pražské centrum, a to jak migrací, tak i přirozenou měnou. Naopak mezi populačně nejziskovější čtvrti patřila Krč, Staré Střešovice, Motol a Záběhllice. V 60. letech 20. století je možné údaje za přirozenou měnu a migraci získat pouze za městské obvody. Mezi ty s populačním přírůstkem řadíme Prahu 4, Prahu 10, Prahu 6 a Prahu 9. V posledních 20 letech patří mezi ziskové okrajové části Prahy, obvykle lokality s novou bytovou výstavbou. Naopak Josefov je čtvrtí s největším relativním populačním úbytkem, a to především kvůli vysokému počtu vystěhovalých.

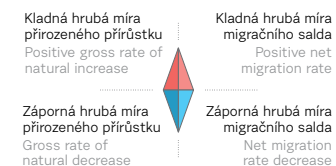
In the 1920s, the centre of Prague lost its inhabitants mainly due to both migration and natural change. On the contrary, Krč, Staré Střešovice, Motol and Záběhllice were among the most desirable cadastres in terms of population. In the 1960s, data on natural change and migration could only be obtained for city districts. Among those with a population increase were Prague 4, Prague 10, Prague 6 and Prague 9. In the last twenty years, the most popular parts of Prague have usually been the outer cadastres with new housing construction. On the contrary, Josefov is the cadastre with the largest total population decline, mainly due to the high number of emigrants.

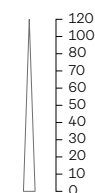
Hrubá míra celkového přírůstku
Total population rate

Přirozená měna a stěhování
Natural growth and migration

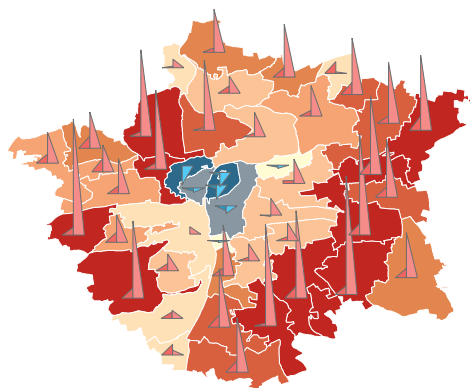

Hrubá míra přirozeného přírůstku a migračního salda
Gross rate of natural increase and net migration rate

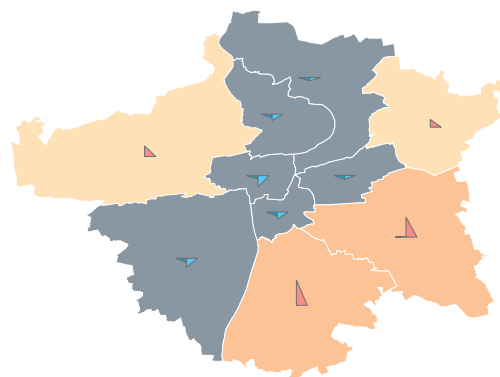

PŘIROZENÁ MĚNA A STĚHOVÁNÍ | NATURAL GROWTH AND MIGRATION

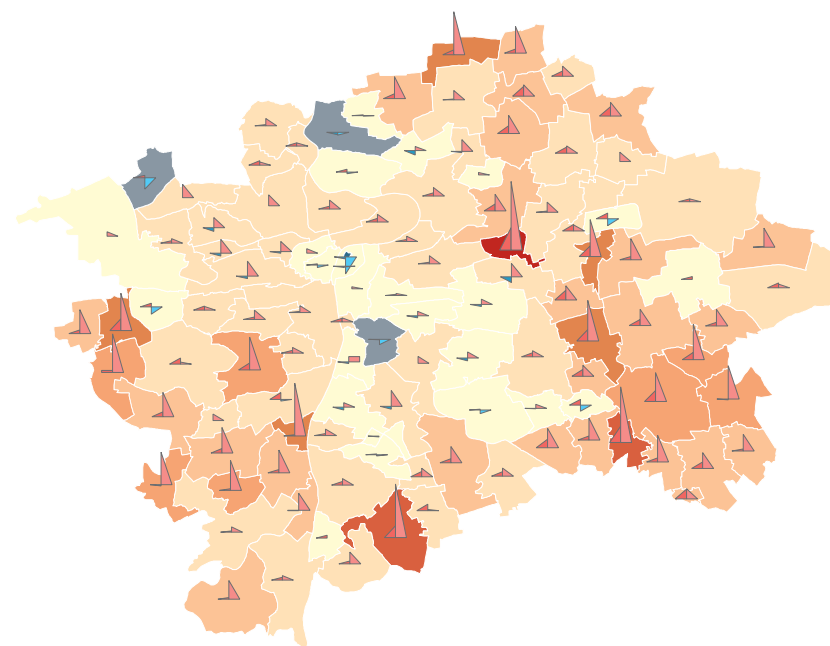
1921–1930

1960–1969

2011–2020

DEMOGRAFICKÉ CHARAKTERISTIKY | DEMOGRAPHIC CHARACTERISTICS

Demografické charakteristiky území se odvíjí od demografického chování společnosti. Zakládají se na evidovaných demografických událostech (narození, úmrtí, sňatek, rozvod atd.) pevně ukotvených v prostoru a čase. Jejich dlouhodobý vývoj je mnohdy podmíněn stabilitou kulturních a právních zvyklostí lidských společenství nebo naopak proměnou společenského uspořádání vycházející z významných historických událostí. Demografické charakteristiky mají rovněž svá územní specifika, na základě rodinného stavu, věkové struktury, úmrtnostních poměrů, rozvodovosti, porodnosti či potratovosti si můžeme udělat lepší představu o vlastnostech lidské populace v určitém území.

The demographic characteristics of an area are determined by the demographic behaviour of the society. They are based on recorded demographic events (births, deaths, marriages, divorces, etc.) fixed in space and time. Their long-term development is often conditioned by the stability of cultural and legal practices of human communities or, conversely, by changes in social arrangements resulting from significant historical events. Demographic characteristics also have their territorial specificities; on the basis of marital status, age structure, mortality rates, divorce rates, birth rates or abortion rates, we can get a better idea of the nature of the local population.

KOJENECKÁ ÚMRTNOST | INFANT MORTALITY

Pokles kojenecké i novorozenecké úmrtnosti je dlouhodobý trend. Zatímco v Praze a v okolních obcích v roce 1910 umřelo ročně kolem 1 500 dětí do jednoho roku věku (kvocient kojenecké úmrtnosti 114,7 ‰) a z toho kolem 590 dětí do jednoho měsíce života, s rostoucí kvalitou lékařské péče došlo k významnému poklesu kojenecké i novorozenecké úmrtnosti. V současné době v Praze zemře ročně kolem 30 dětí mladších než jeden rok, a to téměř 19 z nich do 28 dní po narození. Na počátku 30. let 20. století patřilo mezi obvody s nejvyšší kojeneckou úmrtností Nové Město se Zemskou porodnicí, Praha 9, Praha 14 (Nusle, Michle, Krč) a Praha 17 (Košíře, Motol, Jinonice). Mezi lety 2017–2020 zemřelo nejvíce

The decline in infant and neonatal mortality is a long-term trend. In the 1910s, about 1,500 children under one year of age died in Prague and in surrounding villages each year (infant mortality quotient 114,7 ‰). About 590 of these children were less than a month old. With the growing quality of medical care, there was a significant decrease in infant and neonatal mortality. In Prague, currently, around 30 children under the age of one die each year, fewer than 19 within 28 days of birth. At the beginning of the 1930s, Nové Město with the Zemská porodnice (maternity hospital), Prague 9, Prague 14 (Nusle, Michle, Krč) and Prague 17 (Košíře, Motol, Jinonice) were among the districts with the highest infant

kojenců vzhledem k počtu živě narozených dětí na území Řep, Prahy 11 a Prahy 15. Je třeba zdůraznit, že v současné době je úroveň kojenecké úmrtnosti dětí celkově velmi nízká. V roce 2020 činila na území Česka kojenecká úmrtnost 2,3 ‰ (1,9 ‰ v Praze mezi lety 2017–2020).

RODINNÝ STAV | MARITAL STATUS

Maxima v počtu sňatků bylo dosaženo na přelomu 30. a 40. let 20. století a na konci druhé světové války. Lze předpokládat, že v prvním případě se jednalo o kompenzaci za předchozí nízkou míru sňatečnosti a taktéž o obranu před totálním nasazením. V 70. letech byla vysoká úroveň sňatečnosti podpořena přijetím zákona o státní podpoře manželů (1973). Od druhé poloviny 70. let 20. století klesá počet sňatků jak v celém Česku tak i na území Prahy. Důsledkem koronavirových restrikcí byl nejnížší počet svateb zaznamenán na území Prahy v roce 2020. Nejvyšší počet rozvodů byl zaznamenán v roce 1987.

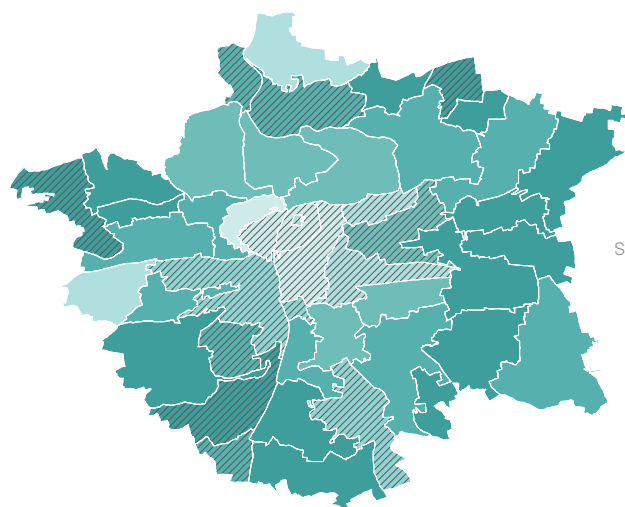
Ženatí a vdaní tvořili v roce 1930 polovinu populace Prahy ve věku 15 a více let. Nejnížší podíl sezdaných ve 30. letech 20. století nalezneme v centru Prahy, současně se jedná o čtvrti s vyšším podílem ovdovělých (8 % v Praze). V roce 2011 žije v Praze 45 % ženatých a vdaných. Z hlediska prostorového rozložení je situace podobná jako ve 30. letech. Katastrální území v centru dosahují nejnížšího podílu ženatých a vdaných osob. Naopak rodinný ráz mají spíše čtvrti na okraji města. Katastrální území s nadprůměrným podílem ovdovělých se vyskytují především v centrálních a vnitřních částech Prahy. Nejvyšší podíl ovdovělých, více než 10 %, má 9 katastrálních území (nejvíce Zadní Kopanina and Malešice). Podíl ovdovělých dosáhl v roce 2011 v Praze 7 % obyvatel ve věku 15 a více let.

mortality. Between 2017 and 2020, most infants died due to the number of live births in Řepy, Prague 11 and Prague 15. It should be emphasized that the infant mortality rate today is significantly low overall, and that the infant mortality rate was 2.3‰ in 2020 (1.9‰ in Prague between 2017 and 2020).

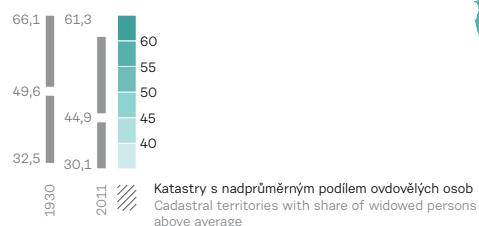
The marriage rate peaked between the late 1930s and early 1940s as well as at the end of World War II. This initial peak may have been a question of compensation for the previous low marriage rate and a defence against the total deployment. In the 1970s, the high level of marriage was supported by the adoption of the Spouses' State Aid Act (1973). Since the second half of the 1970s, the number of marriages has been declining both in the whole of the Czechia and in the territory of Prague. As a result of coronavirus restrictions, the lowest number of weddings was recorded in Prague in 2020. The highest number of divorces was reached in Prague in 1987.

In 1930, married people made up half of the population of Prague aged 15 and over. The lowest share of married people in the 1930s would have been found in the central parts of Prague. At the same time, it is a cadastre with a higher share of widows (8% in Prague). In 2011, 45% married people live in Prague. In terms of spatial distribution, the situation is similar to that in the 1930s, the cadastres in the centre reached the lowest share of married persons. On the contrary, cadastres in the peripheral parts tend to attract families. Cadastres with an above-average share of widows occur mainly in the central and inner parts of the city. Nine cadastres (e.g. Zadní Kopanina and Malešice) have the highest share of widowed people, more than 10%. In 2011, the share of widowed persons in Prague reached 7% of the population aged 15 and over.

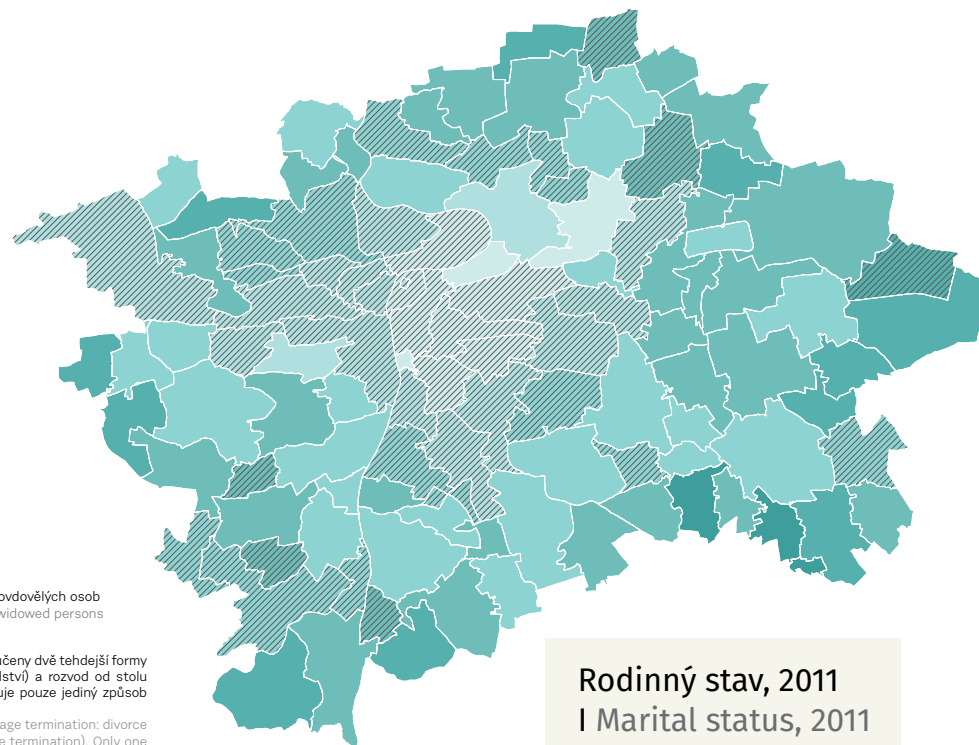
Rodinný stav, 1930 | Marital status, 1930

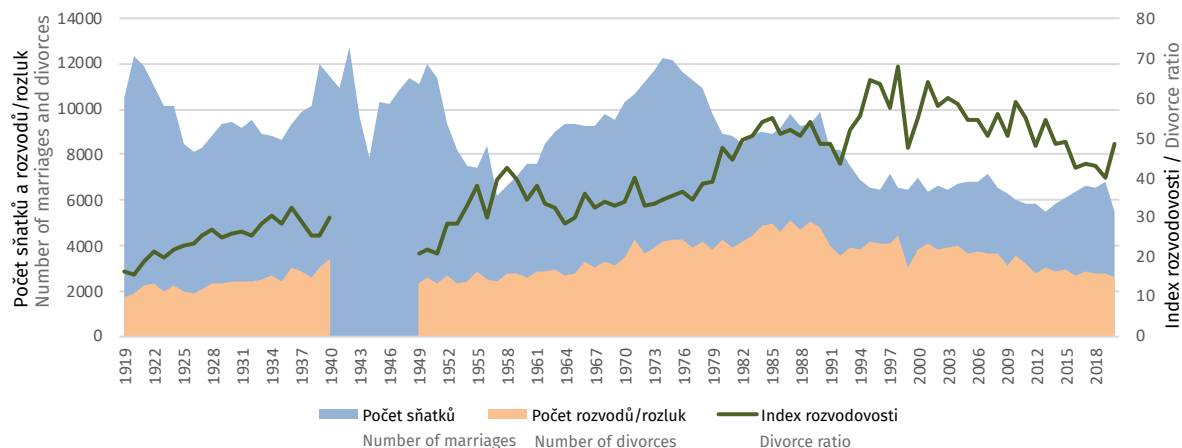
Podíl sezdaných v populaci starší 15 let
Share of married in population older than 15

Poznámka: V roce 1930 jsou do kategorie rozvedení/rozvedené sloučeny dvě tehdejší formy ukončení manželství: rozluka (rozloučení; právní ukončení manželství) a rozvod od stolu a lože (rozvedení; bez právního ukončení). Od roku 1950 již existuje pouze jediný způsob ukončení manželství.
Note: In 1930 the category "divorced" combines two forms of marriage termination: divorce (legal marriage termination) and separation (without legal marriage termination). Only one way of marriage termination is possible since 1950.

Rodinný stav, 2011 | Marital status, 2011

Sňatky a rozvody, 1919–2020 | Marriages and divorces, 1919–2020

Pozn.: Pro rozvody nejsou dostupná data mezi lety 1941 a 1948. Index rozvodovosti udává poměr počtu rozvodů v daném roce k počtu uzavřených sňatků.

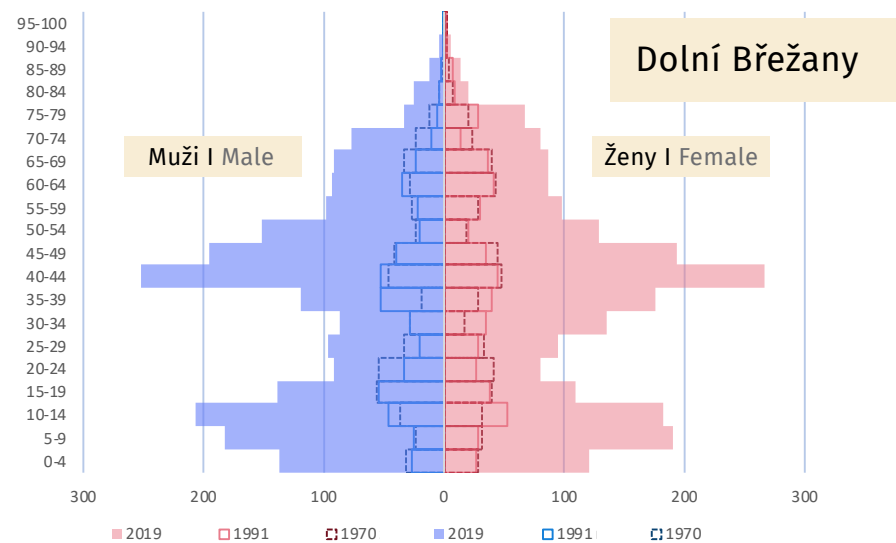
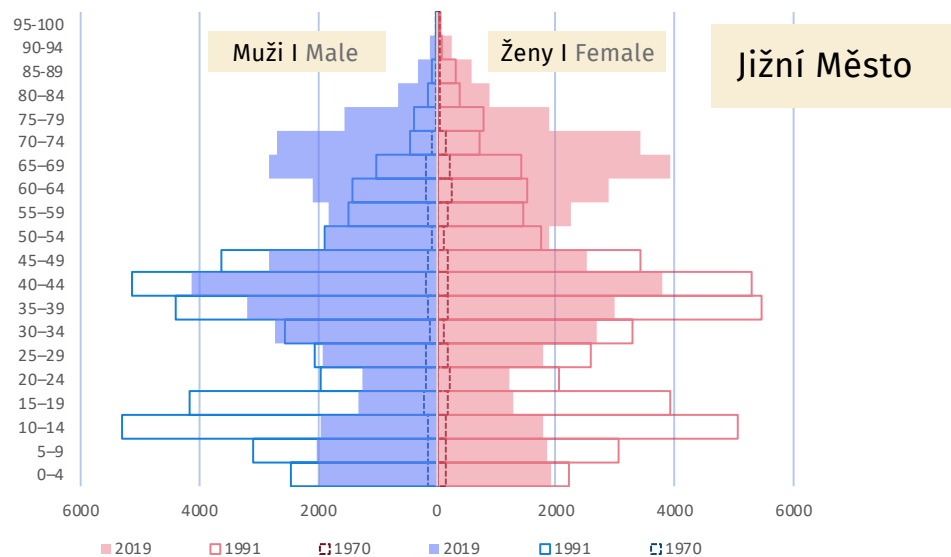
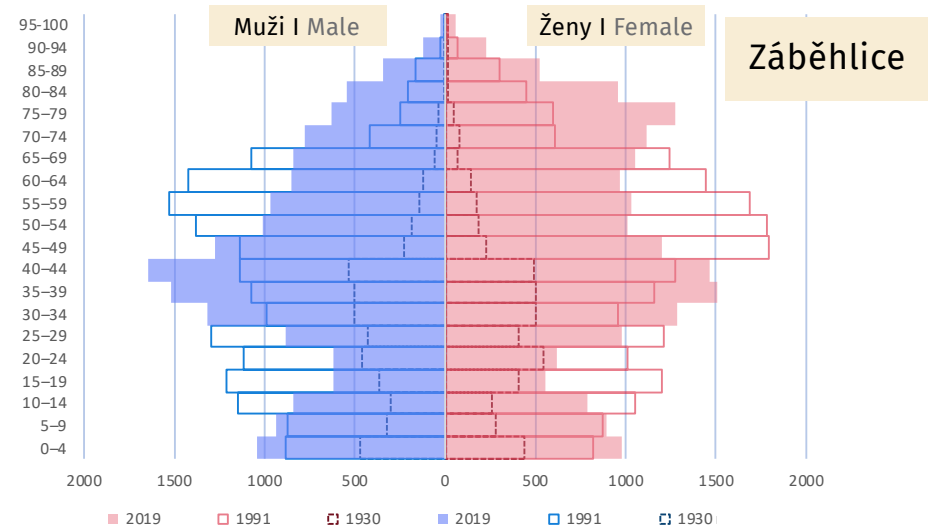
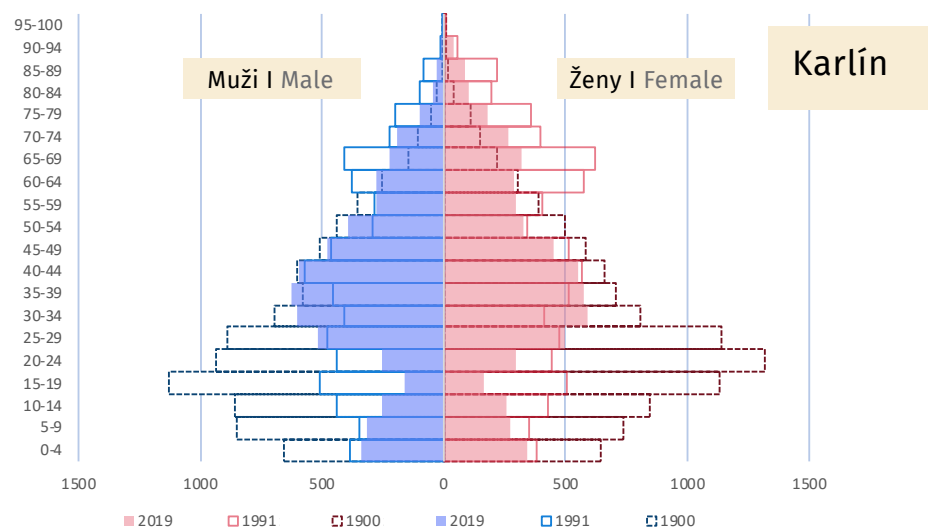
Note: Data between 1941 and 1948 are not available for divorces. The divorce index indicates the ratio of the number of divorces in a given year to the number of marriages.

VĚKOVÁ STRUKTURA | AGE STRUCTURE

Věkové pyramidy graficky znázorňují měnící se věkovou strukturu a populační velikost čtyř pražských předměstí. Karlín dosahoval svého populačního maxima ve 20. letech 20. století. V tomto období mezi jeho obyvateli převažovali mladí lidé zaměstnaní v dělnických profesích. Na rozdíl od 90. let 20. století, kdy na území čtvrti obyvatelstvo především stárlo, jsou dnes v Karlíně i díky nové bytové výstavbě a jeho celkové atraktivitě častěji zastoupeni mladí dospělí a lidé ve středním věku. Záběhllice na rozdíl od Karlína dosáhly svého populačního maxima až v 70. letech 20. století. V 90. letech 20. století převažovali v populaci odrostlé děti, mladí lidé a padesátníci s šedesátníky, o necelých 30 let později lze pozorovat důsledky generační výměny. Ve čtvrti mají nyní významné zastoupení rodiny s dětmi, což ukazuje na přitažlivost lokality pro rodinné domácnosti. Jižní Město dosáhlo svého populačního maxima na počátku 90. let 20. století. Zatímco v tomto období patřily mezi nejpočetnější mladé rodiny s dětmi, preferované skupiny při umísťování do socialistické panelové zástavby, v roce 2019 v populaci převažovali staří lidé a populačně silné ročníky narozené v 70. a na začátku 80. let 20. století. Věková pyramida Jižního Města ideálně dokresluje generační posun jednotlivých věkových skupin a do určité míry i stabilitu obyvatelstva s nevýrazným omlazováním místní populace. Dolní Břežany jsou v současné době populačně nejmladší obcí ze skupiny představených obcí. Převažují zde rodiny s dětmi, podobně jako na Jižním Městě na počátku 90. let 20. století. Věkovou strukturu obce omladily především mladé rodiny stěhující se do obce v rámci procesu suburbanizace.

The age pyramids graphically show the changing age structure and population size of the four Prague suburbs. Karlín reached its population maximum in the 1920s and young people employed in manual occupations predominated among its inhabitants. Today individual age groups are much more evenly represented in its population. Unlike in the 1990s, when the population in the cadastre area was mainly ageing, young adults and middle-aged people are now more often represented in Karlín thanks to new housing construction and the district's overall attractiveness. Záběhllice reached its population maximum in the 1970s. In the 1990s, the population was dominated by grown-up children, young people and people in their fifties and sixties. Less than 30 years later we can talk about a generational change. Families with children are significantly represented and women dominate the oldest age groups. This age structure of the population indicates the attractiveness of Záběhllice for family households. Jižní Město reached its population peak in the early 1990s. In this period, the most numerous groups were young families with children—the preferred groups that were placed in socialist prefabricated buildings. In 2019, the population was dominated by the elderly and those born during the 1970s and early 1980s, when the birth rate peaked. The age pyramid of Jižní Město ideally illustrates the generational shift of individual age groups and, to a certain extent, the stability of the local population with only a slight rejuvenation of the local population. Dolní Břežany is currently the youngest municipality from the group of represented municipalities. Families with children predominate there, similar to Jižní Město in the early 1990s. The age structure of Dolní Břežany is mainly influenced by the suburbanisation process.

Věková a pohlavní struktura, 1900–2019 | Age and sex structure, 1900–2019

SOCIOEKONOMICKÉ CHARAKTERISTIKY

| SOCIO-ECONOMIC CHARACTERISTICS

Kromě demografických a migračních charakteristik poskytují přehled o populačním charakteru území také socioekonomické charakteristiky obyvatel. Socioekonomická pozice reflektuje sociální postavení jednotlivce v moderní společnosti, které lze vyjádřit mnoha indikátory. V průběhu času s rozvojem společnosti se přitom vypovídající hodnota některých z nich mění; zatímco některé získávají na významu, jiné se naopak stávají méně důležitými. Dnes se v českém kontextu pracuje například s úrovní vzdělanosti, příjmem, typem vykonávané profese či postavením v zaměstnání. Socioekonomické rozvrstvení populace a jeho dlouhodobé proměny se přitom odráží také v prostoru. Zároveň specifický historický vývoj a charakter území zpětně spoluurčuje socioekonomický charakter daného území. Na příkladu městských čtvrtí Prahy a jejích předměstí tak můžeme ilustrovat sociální diferenciaci obyvatel v prostoru a čase.

NUSLE

V první polovině 20. století byly Nusle spíše sociálně slabou oblastí Prahy s vysokou hustotou zalidnění a vyšším podílem dělnictva. Žilo zde několik specifických sociálních skupin, jako například železničáři, drobní řemeslníci, úředníci, pracovníci pankrácké věznice či obyvatelé zbytku vesnické zástavby a nouzových kolonií. Nižší socioekonomický status vykazovaly Nusle také v průběhu socialismu, kdy zde ve srovnání s Prahou jako celkem byli méně zastoupení středoškoláci a vysokoškoláci a naopak více osoby v dělnických profesích. Oblastí s vyšším socioekonomickým

In addition to demographic and migration characteristics, socio-economic population characteristics provide an overview of the population character of a given area. Socioeconomic position reflects the social status of an individual in a modern society and can be expressed by many indicators. As society develops, the explanatory value of some of these indicators changes; while some become more important, others become less relevant. Today, in the Czech context, frequently used attributes include the level of education, income, type of profession or position in employment. The socioeconomic stratification of the population and its long-term changes are also reflected in space. At the same time, the specific historical development and character of an area retrospectively co-determines the socio-economic character of that given area. The examples of the urban districts of Prague and its suburbs thus illustrate the social differentiation of the population in space and time.

In the first half of the 20th century, Nusle was a rather socially weak area of Prague characterised by a high population density and a higher proportion of workers (blue-collar workers). Several specific social groups lived here, such as rail workers, small craftsmen or residents of slums. During socialism, Nusle had a lower socio-economic status, with lower proportions of high school and university graduates and a higher proportion of people in working-class occupations compared to Prague as a whole. Higher socio-economic status areas were the Na Pankráci

statusem tehdy bylo sídliště Na Pankráci, naopak méně vzdělané a dělnické obyvatelstvo bylo typické pro okrajové východní části Nuslí. Do současnosti se socioekonomický rozdíl mezi Nuslemi a Prahou snížil, avšak přetrvávají základní rozdíly prostorového rozmístění obyvatel podle socioekonomického statusu uvnitř čtvrti se silnějším obyvatelstvem na Pankráci a slabším ve východní části katastrálního území.

JIŽNÍ MĚSTO

Díky vysokému zastoupení mladých lidí patřila nejmladší sídliště, včetně Jižního Města, v době svého vzniku v 70. a 80. letech 20. století k nejvzdělanějším oblastem Prahy. Celková sociálně-ekonomická situace na Jižním Městě i na ostatních pražských sídlištích pak byla do značné míry stabilizována po vlně privatizací a související relativně nízké dynamice rezidenčního a komerčního rozvoje na počátku nového tisíciletí. Přesto mezi lety 1980 a 2011 dochází na Jižním Městě k zhoršení úrovně vzdělanosti obyvatel v porovnání s Prahou jako celkem. Relativní pokles sociálního statusu zpomalují na Jižním Městě především lokality nové výstavby, jejíž obyvatelé patří k nadprůměrně vzdělaným. V současnosti tak sídliště charakterizuje spíše sociální mix zdejších obyvatel.

JESENICE

Na počátku 70. let 20. století převládali mezi ekonomicky aktivními obyvateli Jesenice lidé zaměstnaní v dělnických a jiných nezaměstnaneckých profesích. Také podíl osob s úplným středoškolským či vysokoškolským vzděláním byl relativně nízký. Se změnou politického režimu po roce 1989 se socioekonomický profil obce postupně změnil. Do roku 1991 vzrostla vzdělanost obyvatel Jesenice na úroveň celého okresu

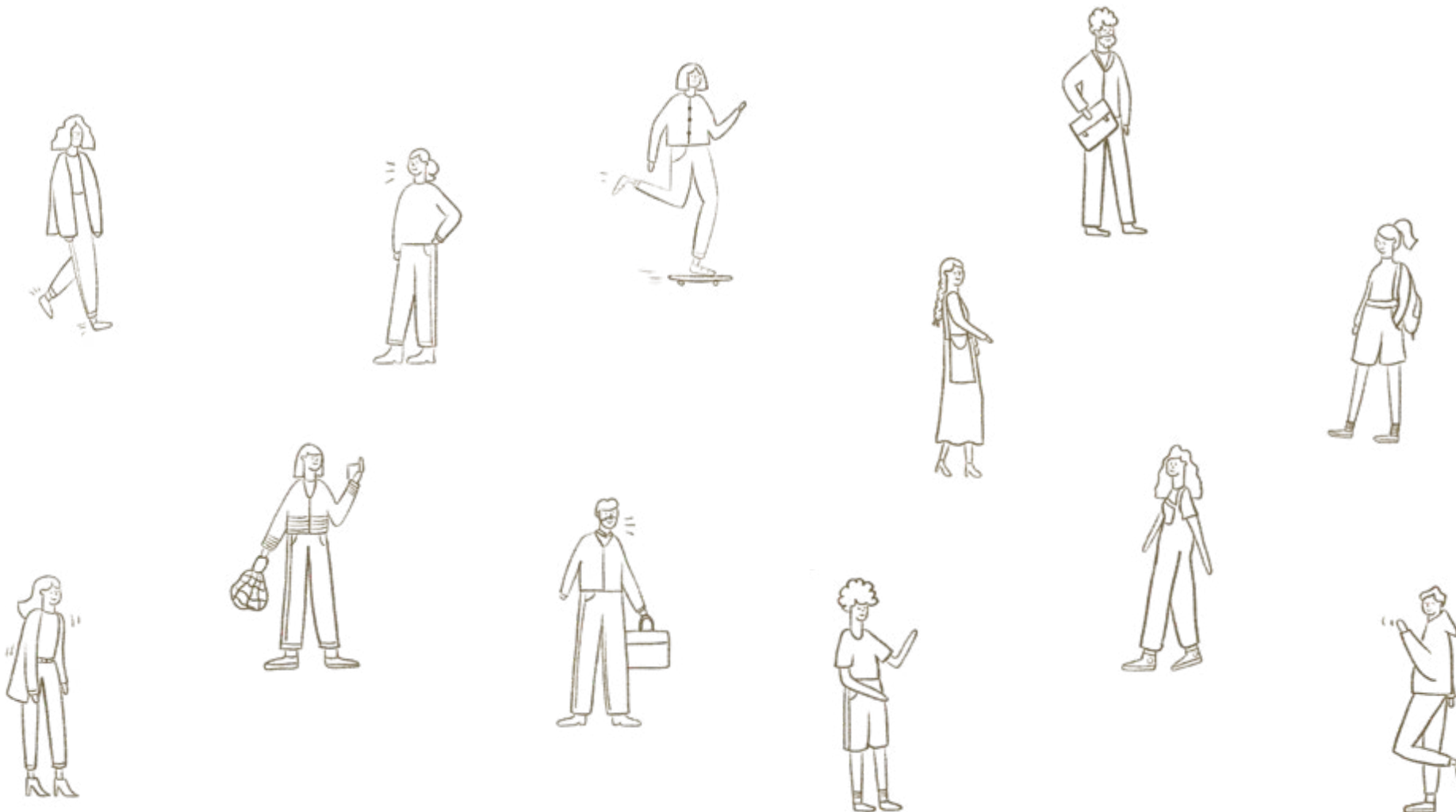
housing estate, while the less educated and working-class population was typical of the outlying eastern parts of Nusle. Nowadays, the socio-economic gap between Nusle and the rest of Prague is much smaller. Within the neighbourhood, the difference between the socially stronger Pankrác and the eastern part prevails.

At the time of its construction (the 1970s and 1980s), Jižní Město was among the Prague neighbourhoods with the most educated population due to its high share of young residents. The overall socio-economic situation in Jižní Město and other Prague housing estates was largely stabilized after a wave of privatizations and the associated, relatively low dynamics of residential and commercial development at the beginning of the new millennium. Nevertheless, gradually, the levels of educational attainment and social status of the district have decreased. Currently, Jižní Město is characterized by the social mix of its residents, mainly due to new housing construction.

In the second half of the 20th century, Jesenice had a rather lower socio-economic status with high shares of blue-collar workers and lower levels of education. With the change of the political regime after 1989, the socio-economic profile of the municipality gradually changed as well. By 1991, the education level of Jesenice's inhabitants had risen to that of the entire Prague-West district. Since the 1990s, the proportion of

Praha-západ a mezi ekonomicky aktivními již nad dělníky převažovali zaměstnanci. Poslední dostupná data o dosaženém vzdělání z roku 2011 ukazují na pokračující nárůst vzdělanosti, což je dáno obecně se zvyšující vzdělaností české populace, ale také přistěhováním sociálně silnějších skupin obyvatel v rámci procesu suburbanizace.

residents with higher education and employees has increased, mainly due to suburbanisation and rising education levels within the Czech society.

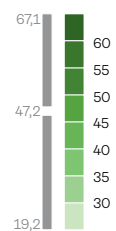
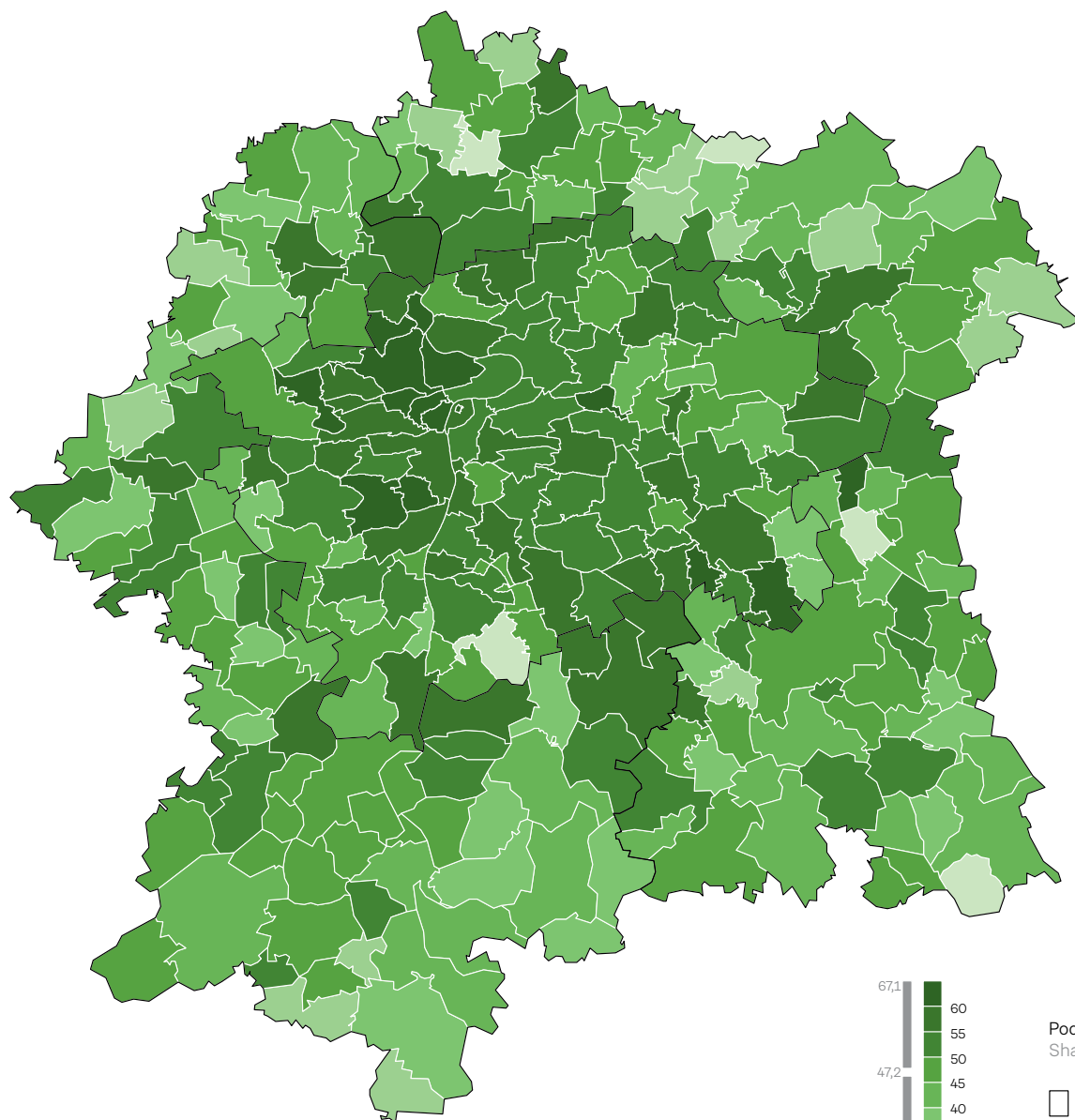

ZAMĚSTNANOST V PRAZE A NA PŘEDMĚSTÍCH | EMPLOYMENT IN PRAGUE AND SUBURBS

Na socioekonomické postavení obyvatel lze nahlížet také prostřednictvím jejich zaměstnání. Jedním z nástrojů, který umožňuje hodnotit strukturu zaměstnanosti, je tzv. ISCO klasifikace kategorizující jednotlivé profese podle druhu vykonávané práce a úrovně potřebných dovedností. Mapa ukazuje podíl ekonomicky aktivních osob zaměstnaných ve vyšších profesních kategoriích (např. řidičí pracovníci, specialisté) v roce 2011 na území Prahy a jejích předměstích (obce okresů Praha-východ a Praha-západ). Jinými slovy představuje oblasti s vyšším sociálním statusem obyvatel. Celkově pražské čtvrti vykazují vyšší podíl těchto zaměstnanců oproti předměstským obcím, avšak v rámci obou území nalezneme vnitřní prostorové rozdíly. V Praze jsou osoby ve vyšších profesích nejvíce zastoupeny v tradičně rezidenčně atraktivních čtvrtích vnitřního města (např. Střešovice, Dejvice, Malá Strana), ale také v některých okrajovějších částech s více suburbánním charakterem zástavby rodinných domů (např. Pitkovice, Kolovraty, Lysolaje). U předměstských obcí klesá zastoupení zaměstnaných ve vyšších profesních kategoriích s rostoucí vzdáleností dané obce od hranic s Prahou. Tento gradient souvisí se suburbanizací a ukazuje na rezidenční atraktivitu obcí v těsném zázemí hlavního města (např. Květnice, Jesenice, Šestajovice).

The socio-economic status of residents can also be explored through their occupations. One of the tools for assessing the structure of employment is the ISCO classification, which categorises occupations according to the type of work performed and the level of skills required. The map shows the share of economically active persons employed in higher occupational categories (e.g. managers, specialists) in 2011 within Prague and its suburbs (municipalities of the Prague-East and Prague-West districts). In other words, it represents areas with a higher social status of inhabitants. Overall, the Prague cadastres show a higher proportion of these employees compared to the suburban municipalities, but there are internal spatial differences within the two territories. In Prague, persons in higher occupations are most represented in the traditionally attractive residential districts of the inner city (e.g. Střešovice, Dejvice, Malá Strana), but also in some more peripheral districts with more suburban family housing character (e.g. Pitkovice, Kolovraty, Lysolaje). In suburban municipalities, the representation of those employed in higher occupational categories decreases as the distance of the municipality from the border with Prague increases. This gradient is related to suburbanisation and indicates the residential attractiveness of villages in close proximity to the capital (e.g. Květnice, Jesenice, Šestajovice).

Zaměstnanost v Praze a na předměstích, 2011

Employment in Prague and suburbs, 2011

Podíl ekonomicky aktivních osob zaměstnaných ve vyšších profesních kategoriích ISCO klasifikace * v %
Share of people in higher occupational categories of ISCO classification * in %

 Hranice Prahy a okresů Praha-Východ a Praha-Západ
Boundaries of Prague, Prague-East and Prague-West districts

Poznámka: * zákonodárci a řídící pracovníci; specialisté; techničtí a odborní pracovníci
Note: * legislators, senior officials and managers; professionals; technicians and associate professionals

BYDLENÍ | HOUSING

Dynamika sociálního prostředí je kromě demografických a socioekonomických charakteristik populace navázána na vývoj rezidenční zástavby. S povahou historického rozvoje města a jeho jednotlivých čtvrtí se přímo mění funkce výstavby i charakter rezidenční zástavby jako takové. V případě Prahy a jejích předměstí tak můžeme zkoumat rozvoj zástavby například v souvislosti s bouráním historických hradeb, průmyslovou revolucí, centrálním socialistickým plánováním či suburbanizačními procesy po roce 1989. S proměnou charakteru a intenzity výstavby se v čase proměňují také sledované charakteristiky. Ve statistikách z první poloviny 19. století nalezneme pouze základní údaje o počtu nových domů, zatímco s příchodem 20. století se objevují detailnější data. V současnosti lze pracovat s komplexními informacemi o velikosti, druhu či vlastnictví bytového fondu. Vývoj bytové zástavby na území Prahy a jejích předměstích ilustrujeme chronologicky na příkladech třech městských čtvrtí reprezentujících specifické etapy historického vývoje (Žižkov, Kobylisy, Dolní Břežany). Kapitulu dále doplňuje celkový pohled na novou bytovou zástavbu 30. let 20. století a přelomu 20. a 21. století.

ŽIŽKOV

Intenzivnější stavební aktivita začala na Žižkově v 19. století. V jeho první polovině vznikly zejména příměstské letohrádky a vily. Počet obyvatel rostl především od druhé poloviny 19. století, mimo jiné díky bourání pražských hradeb a stavbě typických žižkovských pavlačových

In addition to the demographic and socio-economic population characteristics, the social environment dynamics are linked to the developments of residential housing structures. The nature of the historical evolution of the city and its individual neighbourhoods directly changes the function of build-up structures and the character of residential development as such. Thus, in the case of Prague and its suburbs, we can examine the development of the built environment in the context of, for example, the demolition of the historical fortification, the onset of the Industrial Revolution, the central planning of the Socialist era, or the suburbanisation processes after 1989. As the nature and intensity of construction changes over time, so do the observed attributes. In the statistics from the first half of the 19th century, only basic data on the number of new houses can be found, whereas more detailed data emerged with the advent of the 20th century. Today, comprehensive data on the size, type or ownership of the housing stock are available. We illustrate the development of housing in Prague and its suburbs chronologically by using the examples of three districts representing specific stages of historical development of Prague (Žižkov, Kobylisy, Dolní Břežany). The chapter is further complemented by an overall view of the new housing construction from the 1930s and from the turn of the 20th and 21st centuries.

During the 19th and 20th centuries, Žižkov developed as an overpopulated residential neighbourhood with multi-storey tenement houses. The development was further influenced by the construction of Masaryk Station and the related industrial development, which, however,

domů. Rozvoj dále ovlivnila výstavba Masarykova nádraží a navazující industriální zástavba, která však byla postupně utlumena, čímž Žižkov zůstal primárně rezidenční čtvrtí. Výrazněji počet obyvatel stoupal také mezi světovými válkami i díky navýšení pater domů. Postupně docházelo k přelidnění čtvrti, na což reagovaly plány na přestavbu. Ve druhé polovině 20. století měla být značná část starého Žižkova zdemolována a přestavěna na panelové sídliště. Nakonec bylo asanováno Komenského náměstí a přilehlé okolí. Tyto proměny doprovázelo citelné snižování počtu obyvatel i bytů navzdory výstavbě několika panelových domů. V posledních letech atraktivita Žižkova opět narůstá, rekonstruuji se staré a staví se nové byty. Zároveň dochází k funkčním proměnám, komercializaci a gentrifikaci některých částí.

KOBYLISY

Populační a stavební rozvoj Kobylis charakterizují dvě hlavní období. Prvním je první polovina 20. století, kdy bylo stavěno několik typů zástavby od vil a rodinných domů přes blokové činžovní domy až po tzv. dvouletkové sídliště v okolí ulice Horňátecká. Nejintenzivnější nárůst počtu obyvatel i rozšiřování zástavby nicméně Kobylisy zaznamenaly v 70. letech 20. století s výstavbou velkého sídliště Ďáblice. V roce 1980 ve čtvrti bydlelo historicky nejvíce obyvatel (37 000). Přestože v dalších desetiletích byly postaveny další drobnější rezidenční projekty, což dokládá mírně rostoucí počet domů i bytů, počet obyvatel setrvale klesal zejména kvůli postupnému snižování velikosti domácností původně mladých rodin, které se stěhovaly do nových bytů na sídlišti Ďáblice. V roce 2019 tak na území katastru Kobylisy bydlelo jen 28 000 obyvatel.

was gradually abated. Thus, Žižkov remained primarily a residential district. The number of inhabitants also increased significantly in the inter-war period thanks to increases in the number of storeys of houses. In the 1970s, the district was partly redeveloped into a housing estate, and the number of inhabitants declined significantly. Recently, Žižkov has become more attractive, with housing stock renovations as well as the simultaneous commercialization and gentrification of several parts.

The population and housing development of Kobylisy are divided into two main periods. The first period (first half of the 20th century) included the construction of various housing types, such as villas, tenement houses, and the first housing estates. The second period (the 1970s) was signified by the construction of the Ďáblice housing estate, which resulted in the highest number of inhabitants in the district's history in 1980. Even though other smaller residential projects were built in the following decades, the population steadily declined, mainly due to a gradual decrease in the household size of the originally young families that moved to new apartments in the housing estate. As a result, only 28 thousand inhabitants lived in Kobylisy in 2019.

DOLNÍ BŘEŽANY

Nejstarší zástavba byla v obci Dolní Břežany umístěna v blízkosti panského sídla a v okolí rybníku Pazderák. Od roku 1869 byl v obci stabilní počet obyvatel. K mírnému poklesu došlo až na začátku 20. let 20. století, patrně v souvislosti s první světovou válkou. Ačkoliv byly Břežany vždy situované v pražské příměstské oblasti, nepatřily v socialistickém období k rezidenčně atraktivní lokalitě. Ke zlomu došlo s celostátní změnou politického režimu a nástupem suburbanizačních procesů na konci 20. století, přičemž masivní populační a bytový přírůstek nastává až na počátku milénia. Domy postavené po roce 1991 dnes tvoří 64 % domovního fondu. V obci žije přes 4 200 obyvatel a jejich počet stále vzrůstá. Nízkopodlažní rezidenční zástavbu doplňuje administrativně obchodní a vědeckotechnické centrum, ale také několikapatrové moderní bytové domy s obslužným parterem.

The oldest buildings in the village of Dolní Břežany were located near the manor house and around the Pazderák pond. Since 1869 the population of the village has been stable. There was a slight decline at the beginning of the 1920s, probably in connection with the First World War. Although Břežany has always been situated in the Prague suburban area, it was not an attractive residential area during the socialist period. A turning point occurred with the national change of political regime and the onset of suburbanisation processes at the end of the 20th century, with massive population and housing growth only occurring at the beginning of the millennium. Homes built after 1991 now make up 64% of the housing stock. There are over 4 200 inhabitants in the municipality and the number is still growing. Low-rise residential buildings are complemented by an administrative, commercial and scientific and technical centre, as well as several storey modern apartment buildings with a service ground floor.

NOVÁ BYTOVÁ VÝSTAVBA V PRAZE VE 30. LETECH 20. STOLETÍ | NEW HOUSING CONSTRUCTION IN PRAGUE IN THE 1930S

Prvorepublikové období 20. let 20. století bylo spjaté se značným hospodářským rozvojem Československa a Prahy. S tím souvisel výrazný stavební rozmach metropole, díky kterému dosahovala intenzita bytové výstavby v průměru ročně kolem 13 bytů na 1 000 obyvatel mezi lety 1925 až 1929. Ani Praze se nicméně nevyhnula světová hospodářská krize, která výrazně ovlivnila její rozvoj v průběhu let třicátých. V důsledku ekonomické recese významně poklesla intenzita výstavby. Svého minima pak dosáhla v průběhu druhé světové války. Na začátku 30. let 20. století

The 1920s were associated with the considerable economic development of Czechoslovakia and Prague. Related to this was a significant construction boom in the metropolis leading to an average annual intensity of housing construction reaching around 13 apartments per 1000 inhabitants between 1925 and 1929. Even Prague, however, did not avoid the world economic crisis, which significantly affected its development during the 1930s. As a result of the economic depression, the intensity of housing construction declined significantly, reaching

se nicméně nejintenzivněji stavěly nové byty v tehdejších okrajových městských obvodech, které se k metropoli připojily se vznikem tzv. Velké Prahy (1922). Výstavba zahrnovala činžovní i rodinné domy v rozvíjejících se pražských čtvrtích (např. Braník, Dejvice, Vysočany). Nejnižší intenzitu naopak vykazovaly již z větší části zastavěné čtvrti v nejbližším okolí městského centra, jako například Malá Strana, Josefov či Karlín.

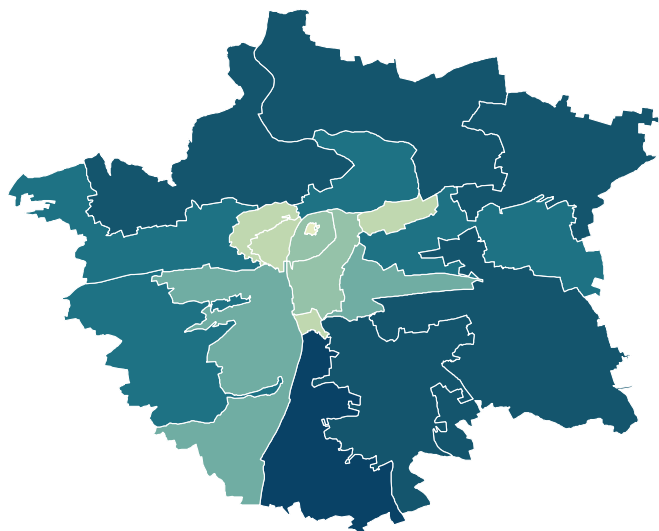
its lowest point during the Second World War. Nonetheless, in the early Intenzita výstavby (počet dokončených bytů na 1930s, the most intensive housing construction took place on the then outskirts of the city, which joined the metropolis with the establishment of what known as Greater Prague (1922). The construction included both tenement and family houses in the emerging Prague districts (e.g. Braník, Strašnice, Dejvice, Libeň, Vysočany). The lowest intensity, on the other hand, was in the already built-up districts in the immediate vicinity of the city centre, such as Malá Strana, Josefov and Karlín.

NOVÁ BYTOVÁ VÝSTAVBA V PRAZE A NA PŘEDMĚSTÍCH V NOVÉM TISÍCILETÍ **| NEW HOUSING CONSTRUCTION IN PRAGUE AND SUBURBS IN THE NEW MILLENNIUM**

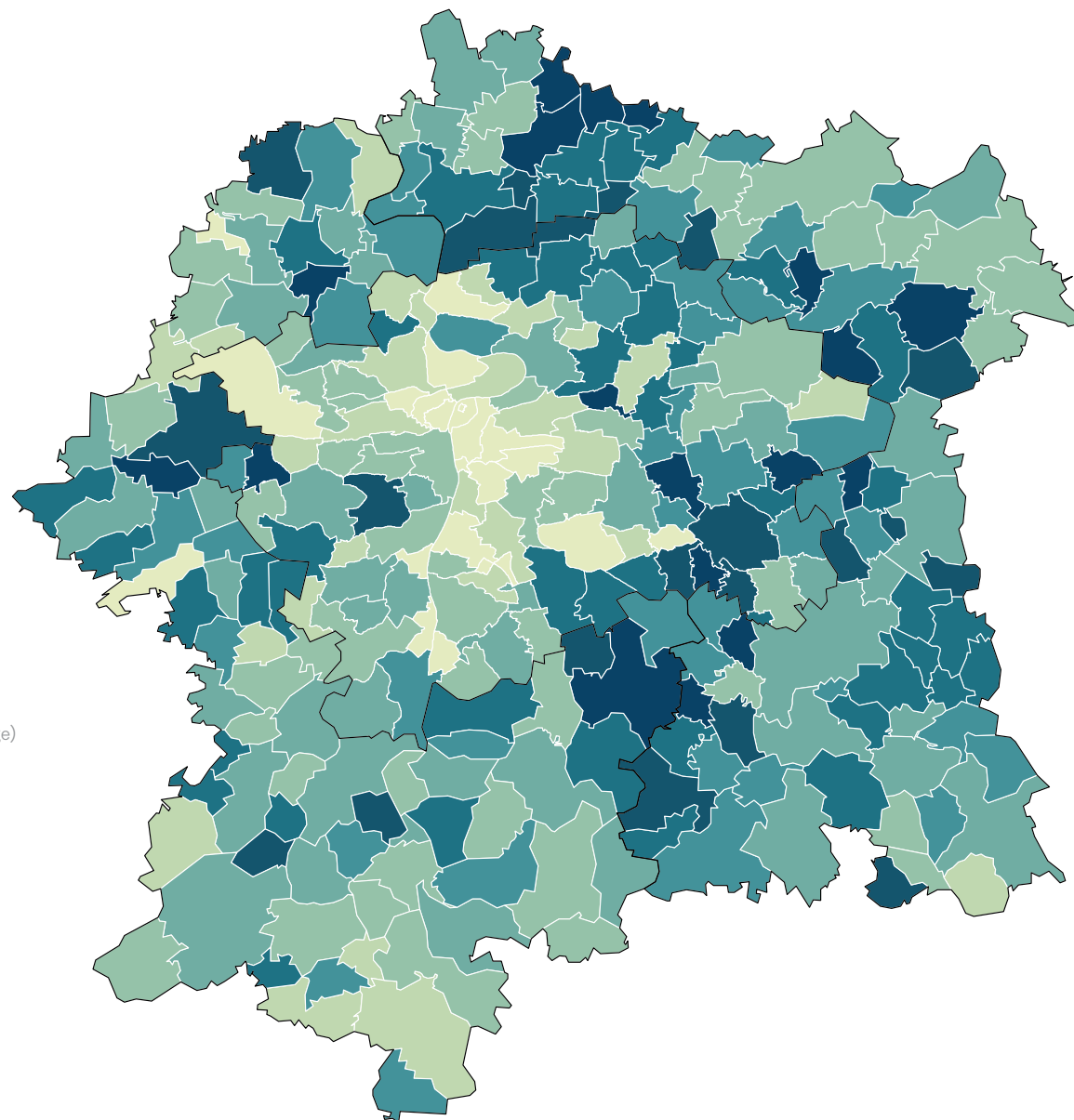
Na konci 20. a na začátku 21. století se vývoj bytové výstavby v Praze a v jejím zázemí výrazně proměnil v souvislosti s procesem rezidenční suburbanizace. Počátky suburbanizace, chápáné jako výstavba především rodinných domů a dojíždka mezi suburbem a jádrovým městem, sice v Česku nalezneme již na začátku 20. století u tzv. železničních prvorepublikových předměstí, avšak s pádem komunistického režimu byla nastartována nová intenzivní suburbanizační vlna. V obcích nejbližšího pražského zázemí tak intenzita bytové výstavby v období 1997–2008 téměř čtyřikrát převyšovala hodnoty za Prahu. V období po ekonomické krizi po roce 2009 dochází v suburbích k určitému útlumu, avšak stále je zde bytová výstavba výrazně intenzivnější oproti Praze. Mezi oblastmi velmi intenzivní výstavby se tak řadí obce v blízkosti Prahy (např. Nupaky, Jesenice, Nehvizdy). Oblasti nízké intenzity výstavby naopak nalezneme v historickém centru Prahy a jeho nejbližším okolí.

At the end of the 20th and the beginning of the 21st century, the development of housing construction in Prague and its hinterland changed significantly in connection with the process of residential suburbanisation. Although the beginnings of suburbanisation, understood as the construction of mainly single-family homes and commuting between the peripheral and the core city, can be found in Czechia as early as the beginning of the 20th century in what were called the railway suburbs of the First Republic. A new intensive suburbanisation wave was launched with the fall of the communist regime. Thus, in the villages of the nearest Prague hinterland, the intensity of housing construction in the 1997–2008 period was almost four times higher than that of Prague. In the period following the 2009 economic crisis, although there has been a certain decline in the suburbs, housing construction is still significantly more intensive than in Prague. The areas of extremely heavy construction include municipalities close to Prague (e.g. Nupaky, Jesenice, Nehvizdy). On the other hand, areas of low construction intensity can be found in the historical centre of Prague and its immediate surroundings.

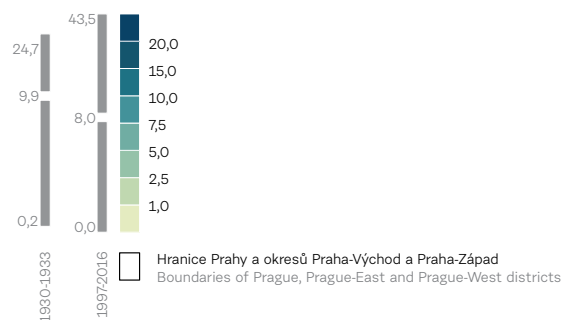
Intenzita nové bytové výstavby, 1930–1933
Intensity of new residential construction, 1930–1933

Intenzita nové bytové výstavby, 1997–2016
Intensity of new residential construction, 1997–2016

Intenzita výstavby (počet dokončených bytů na 1000 obyvatel, průměr za 1 rok)
Intensity of construction (number of completed apartments per 1000 inhabitants, 1 year average)

CIZINCI | FOREIGNERS

Dnešní Praha, v níž v roce 2021 žilo více než 235 000 cizinců (tedy přibližně 17,5 % obyvatel), je v tomto ohledu skutečným fenoménem mezi městy střední a východní Evropy. Praha však byla magnetem pro rozmanité obyvatelstvo z celého světa i v dřívějších dobách – ať už jako významné kulturní a obchodní centrum Rakouska-Uherska, hlavní město meziválečné první republiky, nebo západní výspa „spřátelených zemí“ v rámci východního bloku.

Today's Prague, which was inhabited by more than 235 000 foreigners (approximately 17.5% of the population) in 2021, is a true phenomenon among the cities of Central and Eastern Europe in this respect. However, Prague was a magnet for diverse peoples from all over the world even in earlier times – whether as an important cultural and commercial centre of the Austro-Hungarian Empire, the capital of the inter-war First Republic or a western outpost for the allied countries within the Eastern Bloc.

CIZINCI PODLE STÁTNÍ PŘÍSLUŠNOSTI | FOREIGNERS BY NATIONALITY IN PRAGUE

1910

Struktura cizinecké populace byla do značné míry ovlivněna příslušností českých zemí k mnohonárodnostnímu rakousko-uherskému mocnářství. Jako domácí obyvatelstvo byli pojímáni všichni obyvatelé Předlitavska (s domovským právem v královských zemích a zemích na říšské radě zastoupených), ti z ostatních částí mocnářství již ne. Největší podíl cizinců ze všech částí Prahy i předměstí byl na Novém Městě, hodnoty však byly obecně velmi nízké. Ve většině čtvrtí, měst a obcí tvořili majoritu cizinci pocházející ze zemí mimo Rakousko-Uhersko, z největších celků byl výjimkou pouze Žižkov. Zalitavští občané měli dominantní podíly na cizinecké populaci ve Střešovicích nebo na Břevnově.

The structure of the foreign population was largely influenced by the Czech lands' affiliation with the multi-ethnic Austro-Hungarian Empire. All the inhabitants of the Pre-Lithuanian Commonwealth (with home rule in the kingdom and in the countries represented at the Imperial Council) were regarded as the native population, while those from other parts of the empire were not. The highest proportion of foreigners from all parts of Prague and the suburbs was in the Nové Město, but the figures were generally very low. In most of the districts, towns and villages, foreigners from outside Austria-Hungary formed the majority, with only Žižkov being an exception among the largest units. Zalitavians comprised a dominant share of the foreign population in Střešovice or Břevnov.

1930

V prostorovém vzorci podílu cizinecké populace je patrný gradient ve směru z centra (vyšší hodnoty) na okraj města. Za první velkou migrační vlnu do samostatného Československa můžeme označit příliv Rusů utíkajících před bolševickým terorem – jednalo se především o společenské elity, kterým byly blízké hodnoty nového státu i slovanská kultura a řeč. Dalšími početně významnými skupinami byli obyvatelé okolních zemí (Rakousko, Polsko, Německo), ale nezanedbatelně zastoupeni byli i ti ze vzdálenějších evropských zemí, a dokonce i zemí mimoevropských. Za tradiční centrum ruskojazyčné menšiny jsou považovány Bubeneč a Dejvice, ve Strašnicích však v roce 1930 tvořili její příslušníci téměř tři čtvrtiny všech cizinců, na Břevnově polovinu.

2019

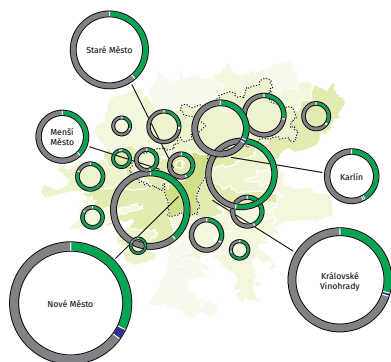
Gradient podílu cizinců na obyvatelstvu jednotlivých čtvrtí od centra na okraje víceméně stále přetrvává, i když je místy narušen specifickými lokalitami. Výraznou změnou za posledních několik desetiletí je rychlý nárůst podílů – v některých částech Prahy dnes cizinci tvoří čtvrtinu (v nejvyšších hodnotách až téměř třetinu) celkové populace. V centrálních částech Prahy jsou nadrepresentováni zejména občané evropských zemí a dalších zemí světa, na okrajích jsou to více Ukrajinci a Vietnamci. Rozložení ukrajinské, slovenské a ruské populace je více rovnoměrné, Vietnamci se tradičně koncentrují v jižní části Prahy.

There is an emerging gradient in the spatial pattern of the proportion of the foreign population from the centre (higher values) to the outskirts of the city. The first major wave of migration to Czechoslovakia was due to the influx of Russians fleeing the Bolshevik terror - these were mainly social elites who were attracted to the values of the new state and Slavic culture and language. Other numerically significant groups were the inhabitants of neighbouring countries (Austria, Poland, Germany), but those from more distant European countries and even non-European countries were also significantly represented. Bubeneč and Dejvice are considered to be the traditional centre of the Russian-speaking minority, but in 1930 Russians also accounted for almost three quarters of all foreigners in Strašnice and half in Břevnov.

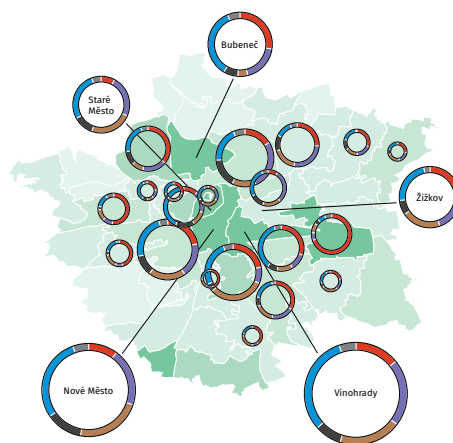
The gradient in the share of foreigners in the population of individual districts from the centre to the periphery more or less persists, although it is distorted in places by specific localities. A significant change over the last few decades has been the explosive growth of the proportions - in some parts of Prague, foreigners now make up a quarter (in extreme cases up to almost a third) of the total population. In the central parts of Prague, citizens of European countries and other countries of the world are highly represented, while on the outskirts it is more Ukrainians and Vietnamese. The distribution of the Ukrainian, Slovak and Russian population is more even, whereas the Vietnamese are traditionally concentrated in the southern part of Prague.

CIZINCI PODLE STÁTNÍ PŘÍSLUŠNOSTI V PRAZE | FOREIGNERS BY NATIONALITY IN PRAGUE

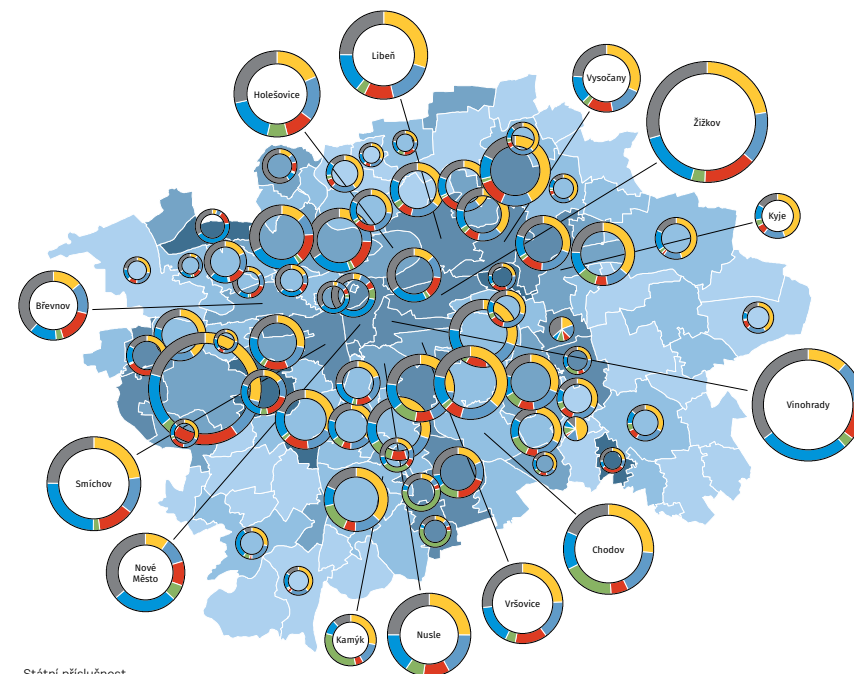
1910

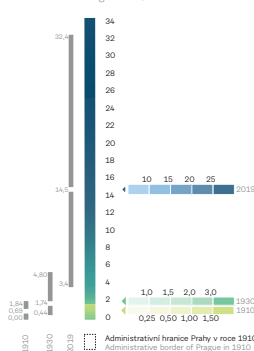
1930

2019

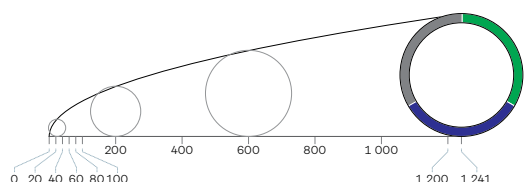
Podíl cizinců v %
Share of foreigners in %

Poznámka: Obyvatelé Předlitavska v souladu se zdrojovou publikací nepojímáni jako cizinci, mimo jiné proto, že nelze odlišit obyvatele Markrabství moravského a dalších zemí.
Note: According to the source publication, the inhabitants of the Cisleithania are not regarded as foreigners, among other things because it is impossible to distinguish between the inhabitants of the Margraviate of Moravia and other countries.

Státní příslušnost
Citizenship

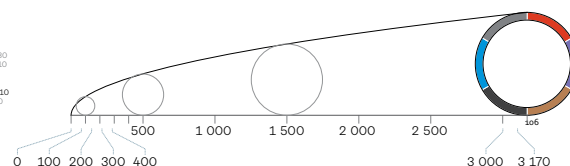
země koruny Uherské / Lands of the Crown of Saint Stephen
Bosna a Hercegovina / Bosnia and Herzegovina
Ostatní / Others

Zobrazeno pouze u jednotek s více než 20 cizinci
Only units with more than 20 foreigners

Státní příslušnost
Citizenship

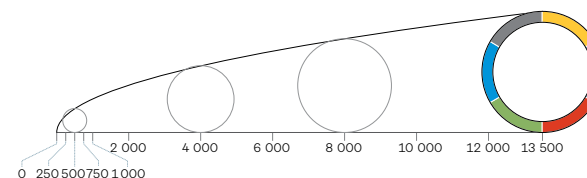
Rusko - emigrace / Russia - emigrants
Rakousko / Austria
Polsko / Poland
Německo / Germany
Ostatní státy Evropy / Rest of the Europe
Ostatní / Others

Zobrazeno pouze u jednotek s více než 100 cizinci
Only units with more than 100 foreigners

Státní příslušnost
Citizenship

Ukrajina / Ukraine
Slovensko / Slovakia
Rusko / Russia
Vietnam / Vietnam
Ostatní státy EU / Rest of the EU
Ostatní / Others

Zobrazeno pouze u jednotek s více než 500 cizinci
Only units with more than 500 foreigners

VÝVOJ POČTU CIZINCŮ A JEJICH PODÍL NA OBYVATELSTVU | DEVELOPMENT OF FOREIGN POPULATION

Za Rakouska-Uherska se počty cizinců ve městě pohybovaly pouze v řádech stovek až tisíců. Ve dvacátém století se dále rozvíjejí možnosti dopravy, mezinárodní mobilita je na vzestupu. Praha se po roce 1918 jakožto hlavní město mladé sebevědomé republiky zviditelňuje na globální mapě. Komplikovaná byla náhlá změna statusu řady německojazyčných obyvatel, kteří se ocitli v novém státě. Nárůst počtu cizinců byl proto logickým vyústěním situace mezi lety 1900 a 1921/1930. Roli sehrává také prostorový růst Prahy. Za období socialismu bohužel neexistovala spolehlivá data o počtech cizích státních příslušníků. Na jednu stranu je jisté, že se víceméně zastavila mezinárodní migrace, na druhou v zemi bylo přítomno mnoho studentů a pracovníků z tzv. spřátelených zemí. Samostatnou kapitolou pak byl pobyt ruských okupačních vojsk mezi lety 1968 a 1991. Klíčový migrační boom je pak zapříčiněn znovuzapojením země do globálních struktur po sametové revoluci a vstupu Česka do Evropské unie. Počet cizinců v Praze roste kontinuálně již od roku 2003 dodnes.

Under the Austro-Hungarian Empire, the number of foreigners in the city was only in the hundreds of thousands. In the 20th century, transport options continued to develop and international mobility was on the rise. Prague, as the capital of a young, confident republic, became more visible on the global map with its political independence in 1918. Complicating matters however was the sudden change in status of many German-speaking residents who found themselves in the new state. The increase in the number of foreigners was therefore a logical outcome of the situation between 1900 and 1921/1930. The spatial growth of Prague also played a role. Unfortunately, there is no reliable data on the number of foreign nationals during the socialist period. On the one hand, it is certain that international migration more or less stopped. On the other hand, there were many students and workers from 'friendly countries' inside the country. The stay of the Russian occupation troops between 1968 and 1991 was a separate chapter. The key migratory boom was caused by the country's reintegration into global structures after the Velvet Revolution. Italy 2 687 and Czechia's accession to the European Union. The number of foreigners in Prague has been growing continuously since 2003.

CIZINCI PODLE DÉLKY POBYTU, OBČANSTVÍ A POHLAVÍ | FOREIGNERS BY LENGTH OF RESIDENCE, CITIZENSHIP AND GENDER

U průměrné délky pobytu je těžší vypozařovat jednoznačný trend. Vysoké hodnoty u dvou balkánských zemí jsou pravděpodobně výsledkem úspěšné integrace migrační vlny spojené s válkami v 90. letech 20. století. Polsko a Německo jsou kulturně i geograficky blízké země a pro Vietnamce je Česko dlouhodobě vyhledávanou zemí kvůli velikosti zdejší komunity a specifickým sítím. Vyšší podíly mužů pozorujeme častěji u vyspělých západních zemí, jejichž občané v Česku nezřídka působí v nadnárodních firmách. Naopak větší množství žen je charakterističtější pro ruskojazyčné skupiny.

It is harder to see a clear trend in average length of stay. The high figures for the Balkan countries are probably the result of the successful integration of the migration wave associated with the wars of the 1990s. Poland and Germany are culturally and geographically close countries, and Czechia has long been a popular country for the Vietnamese because of the size of the local community and specific networks. Higher proportions of men are observed more often among expats from developed Western countries as they frequently work in multinational companies in Czechia. Conversely, a higher proportion of women is more characteristic of Russian-speaking groups.

KRIMINALITA | CRIMINALITY

Kriminalita zde byla, je a velmi pravděpodobně i bude. Není ovšem stále stejná. V průběhu vývoje lidstva došlo k proměnám vnímání toho, co je a není považováno za kriminalitu. Odlišnosti existovaly, resp. existují, i mezi státy, společnostmi, co je/bylo v jedné společnosti považováno za velmi závažný zločin, může/mohlo být v jiné společnosti běžnou součástí života. Významně se zde projevuje role kulturních a historických tradic, náboženství, soudnictví, pohledu na lidská práva, fungování společnosti apod. Důležitou roli v „rozvoji“ kriminality sehrál i technologický vývoj společnosti. Dá se říci, že pachatelé byli vždy v jeho těsném závěsu, rychle se adaptovali na změny a využívali příležitosti – například rozvoj internetového bankovníctví, platebních karet a celkově možnosti internetu se na proměně kriminality významně projevily. Výše uvedené platí, nejen když porovnáváme kriminalitu v různých zemích. I v rámci každé země, společnosti, došlo k významným proměnám. Zde se zaměříme na příklad proměn kriminality města Prahy.

Crime has been, is and very likely will be here for the foreseeable future. However, it has not always been the same. During the development of mankind, changes have taken place, especially in terms of what is and is not considered a crime. There were and still are differences among states and societies. What was/is considered a serious crime in one society could/can be commonplace in the life of another society. The role of cultural and historical traditions, religion, the judiciary, human rights, the functioning of society, etc. is significantly reflected here. The technological development of society also plays an important role in the 'development' of crime. It can be said that the perpetrators have always been in close control of it, quickly adapting to change and taking advantage of opportunities - for example, the development of internet banking and payment cards and the overall potential of the internet have had a significant impact on the transformation of crime. The above applies not only when comparing crime in different countries. Even within every country, society has undergone significant changes, and Prague is no exception.

POHLED NA KRIMINALITU V PRŮBĚHU VĚKŮ | VIEW OF CRIME OVER THE AGES

V Česku patří mezi hodnotné prameny v oblasti kriminality tzv. smolné knihy obsahující záznamy výslechů, udělené tresty, někdy i záznamy z procesu. Mnoho se jich nedochovalo, z Prahy žádná, ale posloužily mj. i jako základ pro klasifikaci trestných činů raného novověku. Skutečné statistické záznamy za kriminalitu v Praze přinášejí např. Statistické

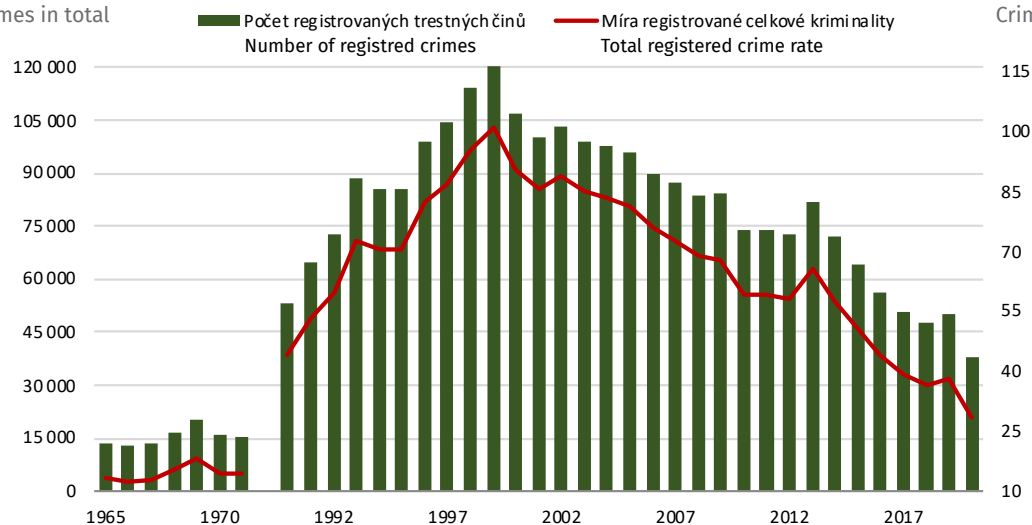
In Czechia, the so-called execution books containing records of interrogations, sentences imposed, and sometimes records of the trial, are among the most valuable sources in the field of crime. Many of them have not been preserved, including those in Prague. However, they also served, among other things, as the basis for the classification of crimes in

knížky hl. m. Prahy a dalších obcí. Většina údajů dokumentuje situaci v celé Praze, resp. činnost Pražského c. k. zemského a trestního soudu. Dozvíme se například, že v letech 1883–1884 byli dva lidé odsouzeni za velezradu, 257 za veřejné násilí, 30 za urážení Veličenstva, osm lidí za žhářství, 13 lidí za vraždu a 1 221 za krádež. Pouze vybrané údaje jsou dostupné i za podrobnější územní jednotky než za Prahu. Jedná se o specifické statistiky za tuláctví (mužů i žen) a lákání mužů, tyto činy byly v tomto období poměrně hojně zastoupené. Mezi proviněními nalezneme i štitění se práce, což přetrvalo až do druhé poloviny 20. století, kdy se dá říci, že nezaměstnanost byla trestným činem, stejně jako opuštění republiky. Z tohoto období jsou cenným zdrojem dat za kriminalitu ročenky Veřejné bezpečnosti, vydané za roky 1965 až 1971.

the early modern period. Real statistical records for crime in Prague are provided, for example, by the city's statistical books and those of other municipalities. This data mainly documents the situation for all of Prague with respect to the activities of the Prague, resp. activities of the Prague Royal Criminal Court. We learn, for example, that in 1883–4, two people were convicted of high treason, 257 for public violence, 30 for insulting the crown, 8 for arson, 13 for murder and 1,221 for theft. Only select data is available for more detailed territorial units smaller than Prague. These include specific statistics for vagrancy and the lure of men. These acts were relatively abundant in this period. Among the offenses found in the records is the protection of labour, which lasted until the second half of the 20th century when unemployment was criminalized and banned in the republic. Public security yearbooks published between 1965 and 1971 are a valuable source of crime data from this period.

Trestné činy celkem

Crimes in total

Míra kriminality

Crime rate

Proměny kriminality v Praze, 1965–2020
Changes in crime in Prague, 1965–2020

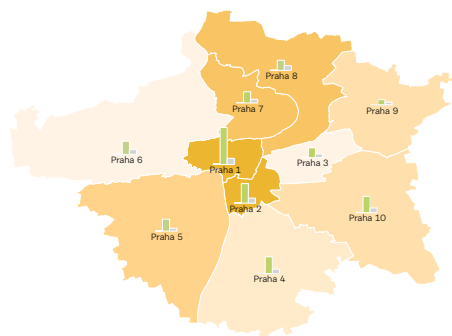
PROMĚNY MÍRY A STRUKTURY KRIMINALITY | CHANGES IN THE CRIME RATE AND STRUCTURE

Proměnu kriminality v Praze naznačují mapy znázorňující kriminalitu v 60. a 90. letech 20. století a v současnosti a vývojový graf. Dokumentují nejen intenzitu kriminality, ale i její strukturu, proměnu v čase a prostoru. Vývojový graf sice ukazuje strmý nárůst kriminality v 90. letech 20. století a následný takřka plynulý pokles až do současnosti, ale je nezbytné brát v úvahu omezenou porovnatelnost dat. Způsobují ji mj. odlišně platné trestní zákoníky (aktuální od roku 2010), odlišná klasifikace některých trestných činů, ale i přechod na nový systém evidence, rozdílné přístupy k počítání věku osob či počtu stíhaných osob, liší se i územní jednotky sledování. Zatímco v 60. letech 20. století jsou v Praze dostupná data za deset obvodů, v polovině 90. let 20. století za 45 místních oddělení policie a v současnosti za 51 místních oddělení policie (vč. čtyř železničních a jednoho letištního). Zároveň mezi lety 1994 a 2020 několik oddělení zaniklo a měnily se tak hranice. Prostorové rozmístění kriminality v Praze je nerovnoměrné, jak dokládají i mapy ze všech tří sledovaných období. Nejvyšší úroveň kriminality dosahují zejména oddělení v centru, směrem k okrajům úroveň převážně klesá (výjimkou je např. Zličín). Ačkoliv je porovnání mezi sledovanými obdobími složité, je zřejmé, že úroveň kriminality byla v 90. letech 20. století vyšší než v současnosti a i její diferenciací byla nejvyšší. Rovněž základní struktura kriminality se odlišuje. Nejvýrazněji mezi 60. lety 20. století a pozdějšími obdobími, kdy z porovnávaných zřetelně dominuje majetková kriminalita. Ta v 90. letech 20. století v průměru tvořila přes 83 % registrované kriminality, v současnosti už „pouze“ necelých 66 %. Narostl podíl jak ostatní obecné kriminality, tak ostatní kriminality.

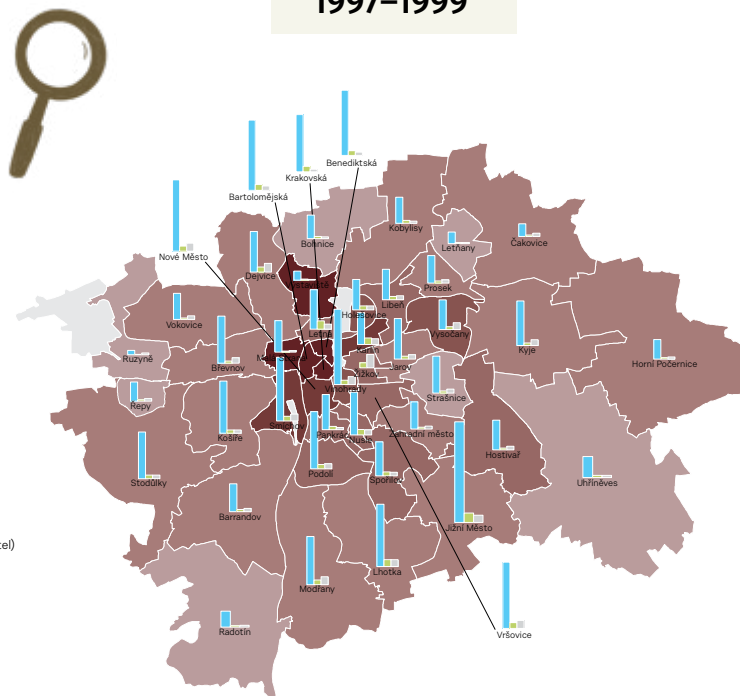
Changes to crime in Prague are indicated in the chart and maps below from the 1960s, 1990s and today. They document not only the intensity of crime but also its structure and change over time and space. Although the chart shows a sharp increase in crime in the 1990s and a subsequent almost steady decline to the present, it is necessary to take into account the limited comparability of data. They are caused, among other things, by different valid criminal codes (current since 2010), the different classification of some crimes, but also the transition to a new system of records, different approaches to counting the ages of persons or prosecuted persons, and different territorial units. Whereas in the 1960s data was available in Prague for 10 districts, by the mid-1990s this was being collected by 45 local police departments and is now done in 51 locations (incl. 4 railway stations and one airport). At the same time, between 1994 and 2020, several departments disappeared and borders changed. The spatial distribution of crime in Prague is uneven, as evidenced by the maps from all three monitored periods. The highest levels of crime are found mainly by departments in the centre, with levels mostly declining towards Prague's borders (with the exception of, for example, Zličín). Although the comparison between the observed periods is difficult, it is clear that the level of crime was higher in the 1990s than at present and its differentiation was the highest. The structure of crime also differs. Most markedly between the 1960s and later, when property crime clearly dominates among those compared. In the 1990s, it made up on average over 83% of registered crime and currently is less than 66%. The share of both other general crimes and other crimes increased.

KRIMINALITA | CRIME

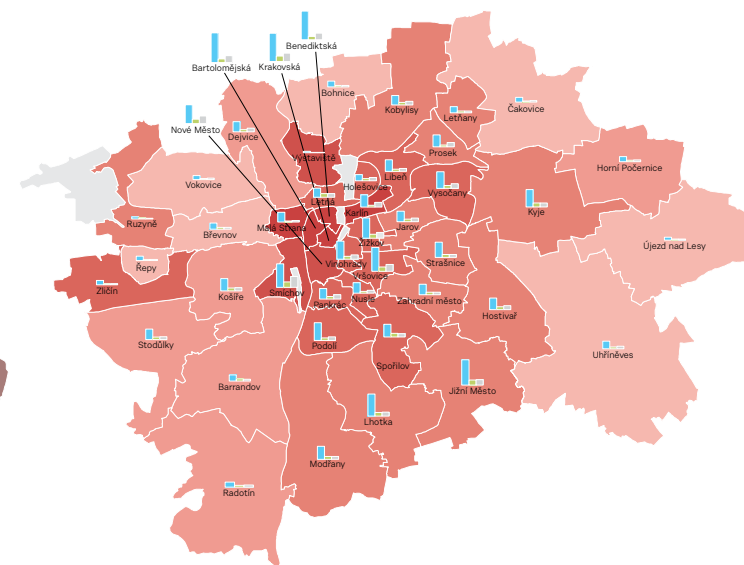
1965–1967

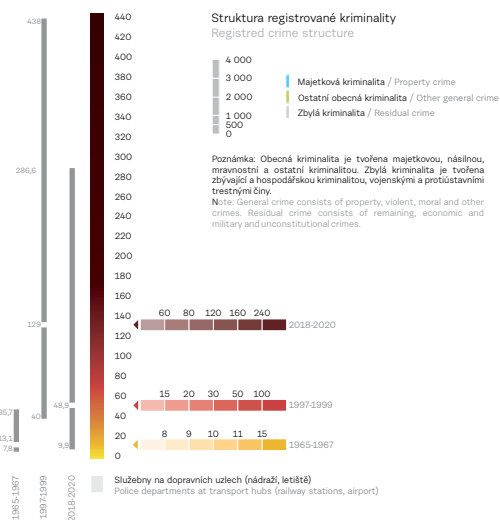
1997–1999

2018–2020

Míra celkové kriminality (celkový počet registrovaných trestných činů na 1000 obyvatel)
Total crime rate (Number of registered crime per 1000 inhabitants)

VYMEZENÍ PRAŽSKÉ METROPOLITNÍ OBLASTI A TYPOLOGIE OBCÍ STŘEDOČESKÉHO KRAJE | DELIMITATION OF PRAGUE METROPOLITAN AREA AND TYPOLOGY OF MUNICIPALITIES IN CENTRAL BOHEMIAN REGION

VYMEZENÍ PRAŽSKÉ METROPOLITNÍ OBLASTI | DELIMITATION OF PRAGUE METROPOLITAN AREA

Definování Pražské metropolitní oblasti bylo jedním z výsledků metodiky vymezení metropolitních oblastí a aglomerací pro potřeby uplatňování nástroje regionálního rozvoje EU Integrovaných teritoriálních investic (ITI).

The delimitation of the Prague Metropolitan Area was a result of the city's application for the EU Integrated Territorial Investment (ITI) regional development instrument.

Mnoho přístupů a inspirací | Many approaches and inspirations

Metropolitní regiony, metropolitní oblasti, funkční urbánní regiony nebo aglomerace nejsou téměř v žádné zemi jednotně definovány. V odborném pojetí je na ně nejčastěji nahlíženo jako na statistický koncept, vymezující zastavěná území velkých jádrových měst s lokalizací významných ekonomických, administrativních a společenských funkcí. V českém prostředí se v sídelní statistice uplatňoval převážně přístup vymezování na základě hustoty zalidnění a populační velikosti (areály maximálního zalidnění (Korčák, 1966). Metodu dále rozvíjel Martin Hampl, a to s důrazem na ekonomickou sílu oblasti kvantifikovatelnou koncentrací pracovních míst a dojížděnou (Hampl, Gardavský, Kühnl, 1987).

Metropolitan regions, metropolitan areas, functional urban regions and agglomerations are not uniformly defined in almost any country. In the professional sense, they are most often viewed as a statistical concept, defining the built-up areas of large core cities with the location of important economic, administrative and social functions. In the Czech environment, population density and population size were mainly used in settlement statistics (Areas of maximum population, Korčák, 1966). The method was further developed by Martin Hampl, with an emphasis on the economic strength of an area through quantifiable concentrations of jobs and commuting (Hampl, Gardavský, Kühnl, 1987).

Rozvoj mobilních telefonů ve společnosti umožnil zachycení mobility osob v přesnějším, rozsáhlejší a aktuálnějším pojetí, než tomu bylo u předešlých studií založených na datech z populačního cenzu. Ačkoli vymezení vychází z tradičního pojetí metropolizace albertovské školy sociální geografie, odlišná data si vynutila redefinování přístupu i použitých indikátorů.

The development of mobile phones in society has made it possible to capture the mobility of people in a more accurate, comprehensive and up-to-date fashion than in previous studies based on population census data. Although the delimitation is based on the traditional concept of metropolitanisation of the Albertov School of Social Geography, different data has forced a redefinition of the approach and used indicators.

Výběr relevantních ukazatelů | Selection of relevant indicators

Metodicky se vymezení regionů opíralo o přístup aplikovaný v programovém období 2014–2020 pro Pražskou metropolitní oblast (Ouředníček a kol., 2014, 2018). Ukazatele byly voleny tak, aby postihly co nejlépe krátkodobou (dojíždka) a dlouhodobou (stěhování) mobilitu obyvatel mezi metropolí a jejím zázemím. Použity byly následující ukazatele:

1. Čas strávený obyvateli obcí v jádru
2. Územní koncentrace kontaktů sekundárních jader
3. Zóny suburbanizace

Průměrný čas strávený obyvateli obce v jádrovém městě svědčí o vzájemné komplementaritě rezidenční, pracovní a obslužné funkce a dělby práce mezi sídly metropolitních oblastí. Ačkoliv v dostupných datech nemůžeme rozlišit jednotlivé typy denních aktivit, vyšší čas strávený v regionálních centrech indikuje vnitřní funkční propojenost metropolitního území. Ukazatel zobrazuje reálnou mobilitu, a to včetně vlivů volby dopravního prostředku, cesty, dopravních omezení, dopravních kongescí, počasí či nerutinních aktivit osob.

Územní koncentrace kontaktů (ÚKK) ukazuje celkovou obousměrnou denní mobilitu mezi obcemi vztaženou k jejich prosté vzdálenosti. Jelikož ukazatel stráveného času ukazuje dostatečně vazbu obcí na jádro, ÚKK

The methodological definition of the regions was based on the approach applied in the 2014–2020 programming period for the Prague Metropolitan Area (Ouředníček et al. 2014, 2018). The indicators were chosen so as to best cover the short-term (commuting) and long-term (migration) mobility of the population between the metropolis and its hinterland. The following indicators were used:

1. Time spent by villagers in the core
2. Territorial concentration of contacts of secondary nuclei
3. Zones of Suburbanisation

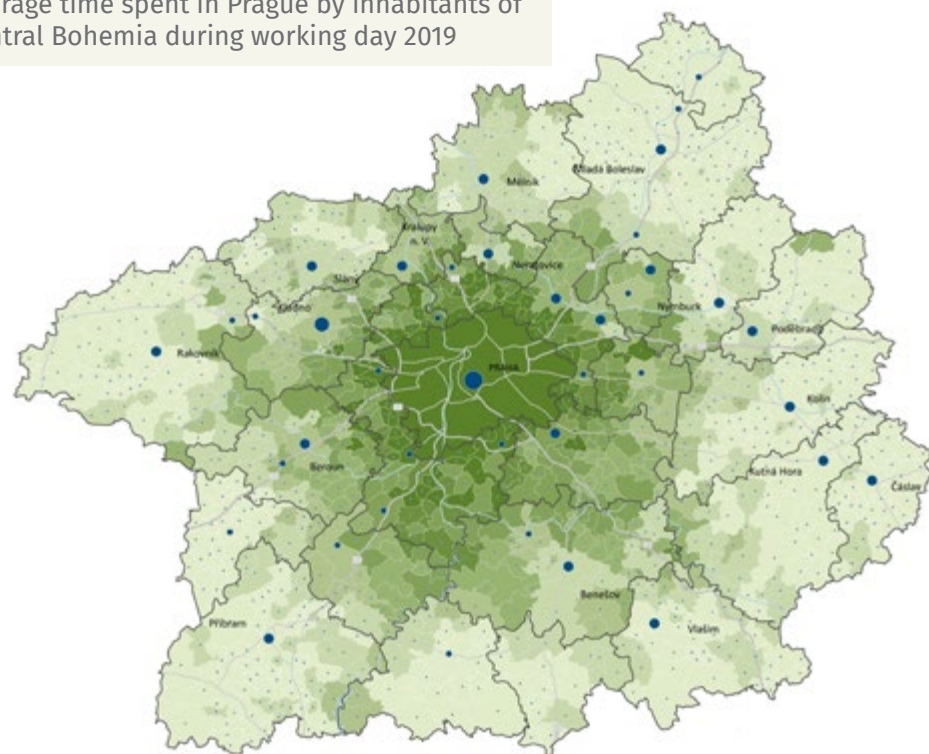
The average time spent by the inhabitants of the municipality in the core city shows the mutual complementarity of the residential, working and service functions and the division of labor between the settlements of metropolitan areas. Although we cannot distinguish between different types of daily activities in the available data, the higher time spent in regional centers indicates the internal functional interconnectedness of the metropolitan area. The indicator shows real mobility, including the effects of transport choice, travel, traffic restrictions, traffic congestion, weather or the non-routine activities of people.

The density of spatial contacts (DSC) shows the total two-way daily mobility between municipalities related to their distance. As the time

byl použit k definování tangenciálních vazeb uvnitř metropolitního regionu. Nejdříve byla definována sekundární jádra statutárních měst Prahy a Kladna s hodnotou ÚKK vyšší než 50. Poté byla posuzována síla vazby ostatních obcí právě na tato sekundární jádra. Výsledné vymezení tedy zohledňuje organickou strukturu vazeb v metropolitních oblastech stěžejních pro komplexní projekty ITI.

Průměrný čas strávený obyvateli obcí středních Čech v pracovní den v Praze 2019

Average time spent in Prague by inhabitants of Central Bohemia during working day 2019

Průměrný čas strávený obyvateli obcí středních Čech v Praze v pracovní den v roce 2019 (v minutách)
Average time spent in Prague by inhabitants of Central Bohemia during working day in 2019 (in minutes)

60 90 120 180 240 300

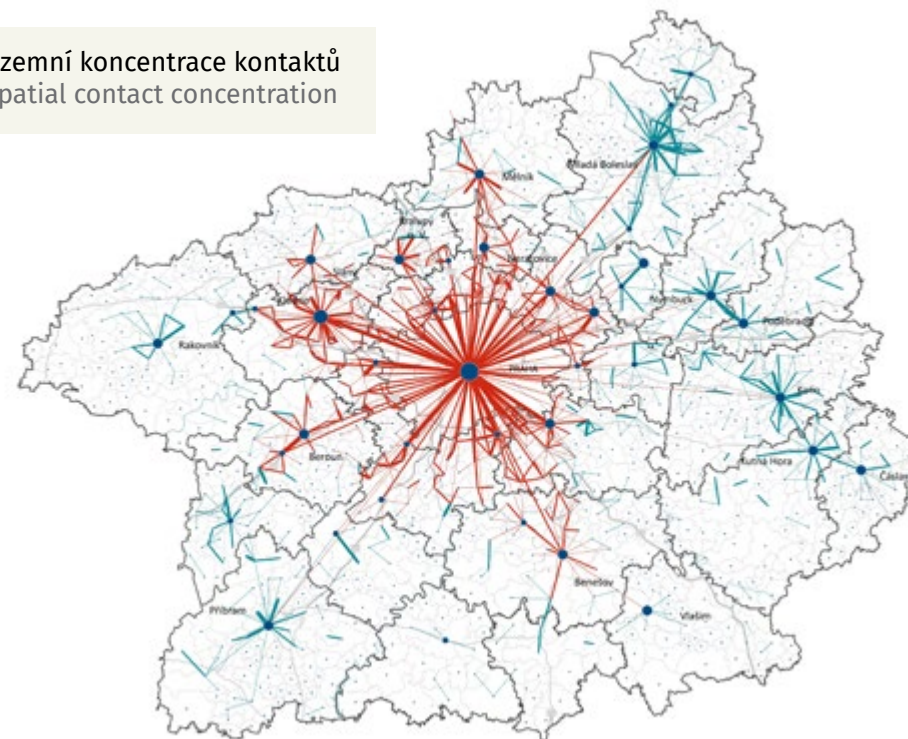
Průměr za pracovní dny v období 11.5. - 13.6. 2019
Working day average during 11/5 - 13/6/2019

Jádro suburbanizace
Suburban core

Dálnice
Highway

Silnice I. třídy
First class road

Územní koncentrace kontaktů
Spatial contact concentration

Územní koncentrace kontaktů
(objem obousměrné dojížděky dělený vzdáleností)
Spatial contact concentration
(mutual commuting volume per distance)

Praha, Kladno a jejich sekundární jádra
Prague, Kladno, and their secondary cores

50 100 250 500

Ostatní obce
Other municipalities

50 100 250 500

Průměr za pracovní dny v období 11.5. - 13.6. 2019
Working day average during 11/5 - 13/6/2019

Počet obyvatel 2019 (v tisících)
Number of inhabitants 2019 (in thousands)

5 10 50 100

Obvod obce s rozšířenou působností
Municipalities with extended powers

Obec
Municipality

Dálnice
Highway

Silnice I. třídy
First class road

Syntéza relevantních ukazatelů | Synthesis of relevant indicators

Syntézu ukazatelů představovala jejich kvantifikace a standardizace. V případě zón suburbanizace získávaly obce počet bodů podle zařazení do jednotlivých zón (1 b. = 1. zóna a jádra, 0,75 b. = 2. zóna, 0,5 b. = 3. zóna a 0,25b. = 4. zóna). Pokud ukazatel průměrného stráveného času obyvateli obce v Praze byl v rozmezí jedné až dvou hodin, získaly obce 0,5 b. Pokud to bylo více než dvě hodiny, obcím se přičetlo 1,5 bodu za velmi silnou vazbu na jádro. Územní koncentrace kontaktů určila silně navázaná sekundární jádra a na ně navázané obce. V případě sekundárních jader se do výsledného koeficientu připočetla hodnota 1 b. O koeficientu ostatních obcí (max. 1 b.) rozhodovala jejich vazba na sekundární jádra.

The synthesis of indicators was represented by their quantification and standardization. In the case of Zones of Suburbanization, municipalities received the number of points according to their classification into individual zones (1 pt = 1. Zone and cores, 0.75 pt = 2. Zone, 0.5 pt = 3. Zone and 0.25 pt = 4. zone). If the indicator of the average time spent by the inhabitants of a municipality in Prague was in the range of one to two hours, the municipalities received 0.5 pt. If it was more than two hours, municipalities were given 1.5 points for very strong attachment to the core. The spatial density of contacts determined strongly connected secondary cores and the municipalities connected to them. Secondary cores get 1 point to the coefficient. The coefficient of other municipalities (max. 1 pt.) was determined by their connection to secondary cores.

Výsledné vymezení | Final delimitation

Výsledné vymezení metropolitních oblastí a aglomerací bylo postaveno na výsledném koeficientu obce, který zahrnoval všechny výše popsané metody. Pro zařazení do metropolitní oblasti bylo nutné překročit hodnotu koeficientu 0,9 a zároveň mít prostorové napojení na zbytek metropolitní oblasti. Následně byly do metropolitní oblasti zařazeny i obce tvořící enklávy v metropolitní oblasti.

The definition of metropolitan areas and agglomerations was based on the resulting coefficient of the municipality, which included all the methods described above. To be included in the metropolitan area, it was necessary to exceed the value of the coefficient 0.9 and, at the same time, to have a spatial connection to the rest of the metropolitan area. Subsequently, municipalities forming enclaves in the metropolitan area were also included in the metropolitan area.

TYPOLOGIE OBCÍ STŘEDOČESKÉHO KRAJE | TYPOLOGY OF MUNICIPALITIES IN CENTRAL BOHEMIAN REGION

Typologie obcí Středočeského kraje vznikla pro potřeby projektu Technologické agentury ČR „Reálné populace v Praze a Středočeském kraji: monitoring denní mobility a populační prognóza“. V rámci typologie byl kladen důraz na jednoduchost, a to z důvodu další využitelnosti a možnosti přehledného srovnání v dalších tematických oblastech, jako např. migrace, přirozená měna, přítomné obyvatelstvo, výskyt cizinců nebo věková struktura. Do typologie vstupuje všech 1 125 obcí Středočeského kraje a Praha a každá obec je zařazena právě do jednoho z čtyř typů.

Základem pro typologii je nejvýznamnější proces odehrávající se v zázemí všech měst Česka, a to suburbanizace. Proces rezidenční suburbanizace zároveň výrazně zasahuje do proměny sociálního a fyzického prostředí českého venkova. Suburbia byla identifikována podle metody vymezení zón suburbanizace, založené na objemu bytové výstavby a stěhování z jádrových měst (Ouředníček, Špačková, Novák, 2014). Převážná část suburbií (84 %) vznikla díky výraznému stěhování obyvatel z Prahy.

Druhá kategorie obcí je spjatá s vymežováním suburbií. Jedná se o jádra rezidenční suburbanizace. Charakterizuje je počet obyvatel vyšší než 10 000 a skutečnost, že se zároveň nejedná o suburbium většího města.

Zbývající dva typy tvoří venkovské obce, které nejsou intenzivně ovlivněné suburbanizací. Venkovské obce byly rozčleněny podle jejich celkové populační dynamiky. „Venkovské obce s populačním ziskem“ jsou oproti „venkovským obcím s populační ztrátou nebo stagnací“ charakterizovány kladnou hodnotou hrubé míry celkového přírůstku,

The typology of municipalities in the Central Bohemian Region was created for the needs of the Technology Agency of the Czech Republic's project 'Real Populations in Prague and the Central Bohemian Region: Monitoring of Daily Mobility and Population Forecast'. Within the typology, emphasis was placed on simplicity due to further usability and the possibility of a clear comparison in other thematic areas, such as migration, natural change, present population, occurrence of foreigners or age structure. All 1 125 municipalities in the Central Bohemian Region and Prague entered the typology, and each municipality is included in just one of four types.

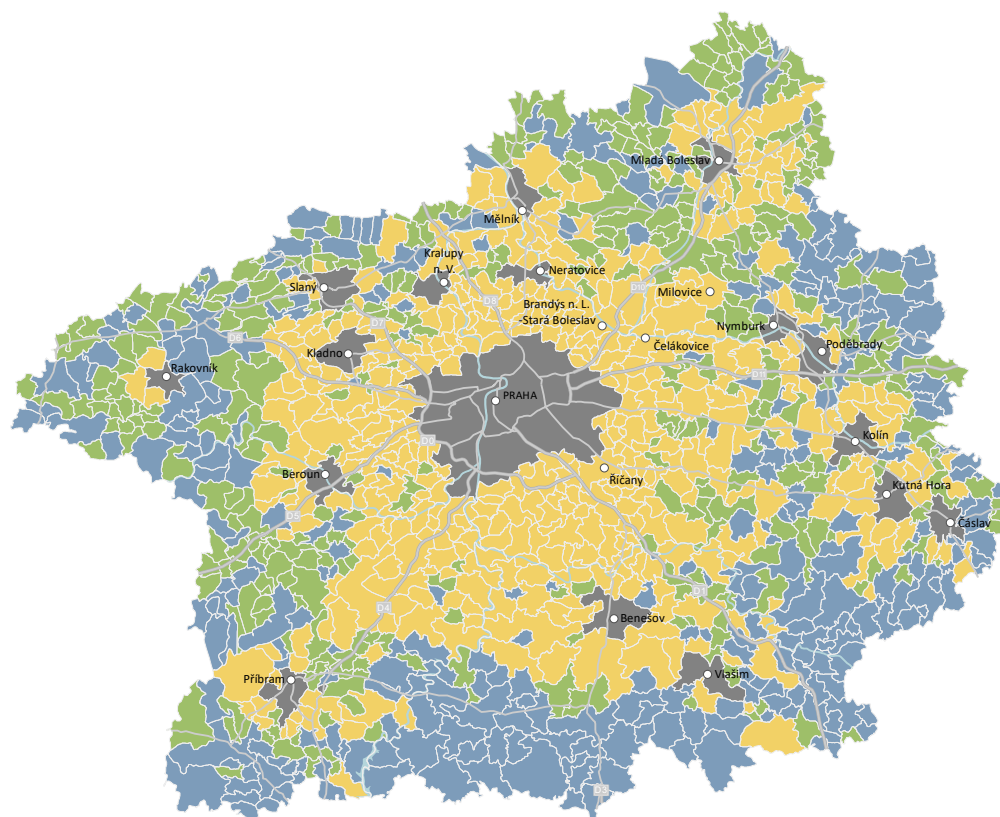
The basis for the typology is the most important process taking place in the hinterland of all cities in Czechia, namely suburbanisation. At the same time, the process of residential suburbanisation significantly interferes with the transformation of the social and physical environment of the Czech countryside. Suburbs were identified according to the method of delimiting suburbanisation zones based on the volume of housing construction and migration from core cities (Ouředníček, Špačková, Novák 2014). The majority of suburbs (84%) were caused by significant migration of inhabitants from Prague.

The second category of municipalities is also associated with the delimitation of suburbs. These are the cores of residential suburbanisation. They are characterised by a population higher than 10 000 and the fact that it is not a suburb of a larger city.

The remaining two types are rural municipalities that are not inten

a to vyšší než 5 %. Příčinou je snaha vyčlenit v zaběhlém členění Středočeského kraje na populačně rozvojová suburbia x ostatních spíše ztrátových periferií významné přírůstkové obce bez významného vlivu suburbanizace měst.

TYPOLOGIE OBCÍ STŘEDOČESKÉHO KRAJE I TYPOLOGY OF MUNICIPALITIES IN CENTRAL BOHEMIAN REGION

Jádra suburbanizace	Suburban cores	Suburbánní obce	Suburbs	Venkovské obce s populačním ziskem	Rural municipalities with population gain	Venkovské obce s populační ztrátou nebo stagnací	Rural municipalities with population loss or stagnation
Obec s více než 10 000 obyvateli	Municipality with more than 10 000 inhabitants	Hranice obce	Municipality border	Dálnice	Highway	Silnice I. třídy	First class road

sively affected by suburbanisation. Rural municipalities were divided according to their overall population dynamics. Compared to “rural municipalities with population loss or stagnation”, “rural municipalities with population gain” are characterised by a positive value in the gross rate of total growth higher than 5%. The reason is an effort to set aside municipalities with significant growth but that do not have a strong influence on urban suburbanization, defining population development suburbs and other rather loss-making peripheries in the well-established division of the Central Bohemian Region.

Základní charakteristiky typů obcí, 2017 Basic characteristics of types of municipalities in the Central Bohemian Region, 2017

Obce	Rozloha (km ²)		Obyvatelstvo		Hustota zalidnění (obyv./km ²)	
Municipalities	Area (km ²)		Population		Population density (inhab./km ²)	
Jádra suburbanizace Suburban cores	17	1,5%	984,3	8,6%	1 664 504	62,9%
Suburbánní obce Suburbs	460	40,2%	4 324,9	37,9%	644 278	24,3%
Venkovské obce s populačním ziskem Rural municipalities with population gain	358	31,3%	2 646,9	23,2%	148 218	5,6%
Venkovské obce s populační ztrátou nebo stagnací Rural municipalities with population loss or stagnation	310	27,1%	3 468,4	30,4%	190 308	7,2%
Celkem Total	1 145	100%	11 424,5	100%	2 647 308	100%

Základní demografické charakteristiky typů obcí, 2000–2017 Basic demographic characteristics of types of municipalities in the Central Bohemian Region, 2000–2017

	Hrubá míra přirozeného přírůstku (%)	Hrubá míra migračního salda (%)	Hrubá míra celkového přírůstku (%)	Hrubá míra rozvodovosti (%)	Hrubá míra sňatečnosti (%)
	Crude natural increase rate (%)	Crude migration rate (%)	Crude population increase rate (%)	Crude divorce rate (%)	Crude marriage rate (%)
Jádra suburbanizace Suburban cores	0,32	4,66	4,99	3,12	5,78
Suburbánní obce Suburbs	2,36	20,02	22,37	3,83	5,9
Venkovské obce s populačním ziskem Rural municipalities with population gain	-0,05	11,4	11,35	3,08	6,04
Venkovské obce s populační ztrátou nebo stagnací Rural municipalities with population loss or stagnation	-2,66	3,25	0,59	2,66	5,66
Celkem Total	0,51	8,19	8,7	3,38	5,85

SUBURBANIZACE | SUBURBANISATION

Suburbanizace je jedním z procesů, které v posledních několika desetiletích nejintenzivněji ovlivňují charakter našich sídel. Zjednodušeně ji definujeme jako přesun obyvatelstva a jeho aktivit z center městských regionů do jejich zázemí, za administrativní hranici zdrojového města. Vazba mezi jádrem a suburbiem však zůstává silná, například kvůli dojíždce za zaměstnáním či službami. V obcích v zázemí měst probíhá intenzivní výstavba zejména rodinných domů, někdy dokonce i celých satelitních městeček. Přisun nových obyvatel znamená v dotčených obcích proměnu sociálního i fyzického prostředí, které se z venkovského proměňuje na více městské. Ruku v ruce se tím rozšiřují funkční regiony měst a nároky na jejich infrastrukturu. Praha dnes jakožto suburbánní jádro expanduje do značné části Středočeského kraje.

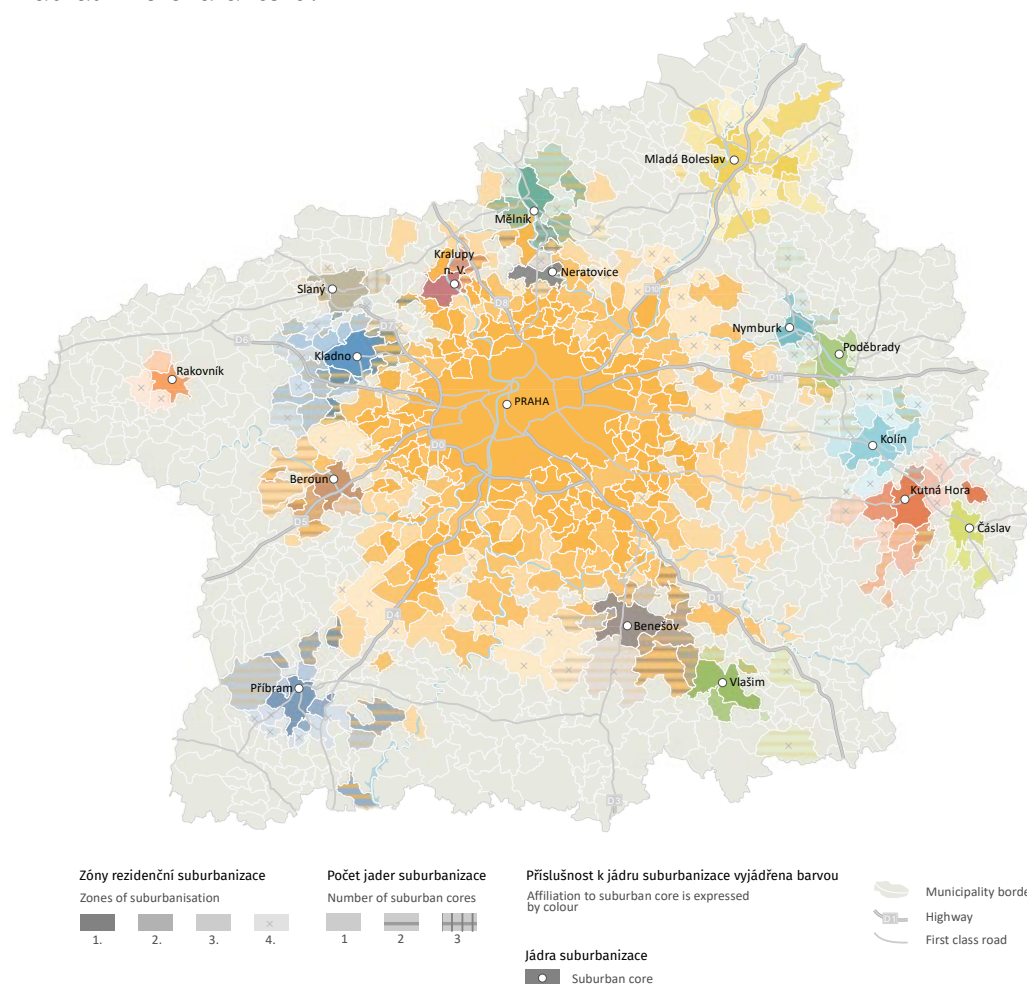
Suburbanisation is one of the processes that has most intensively affected the character of our settlements over the last few decades. Simply defined, it is the movement of population and its activities from the centres of urban regions to their hinterland, beyond the administrative boundaries of the source city. However, the link between the core and the suburbs remains strong, for example, due to commuting for work or for services. In the hinterland municipalities, there is intensive development, especially of single-family homes, sometimes even entire satellite towns. The influx of new inhabitants means a transformation of the social and physical environment from rural to more urban and goes hand in hand with the expansion of the functional regions of cities and the demands on their infrastructure. Today, Prague, as a suburban core, is expanding into a substantial part of the Central Bohemian Region.

ZÓNY REZIDENČNÍ SUBURBANIZACE VE STŘEDOČESKÉM KRAJI | CENTRAL BOHEMIAN REGION RESIDENTIAL SUBURBANISATION ZONES

Zóny rezidenční suburbanizace jsou vymezeny na základě několika kritérií ukazujících na vzájemný vztah jádra a suburbanizované obce. Klíčovým ukazatelem pro určení příslušnosti k jádru jsou hodnoty přistěhovaých z jádrového města (obec může přináležet až ke třem jádrům současně), intenzita procesu suburbanizace je pak hodnocena na základě absolutních i relativních hodnot bytové výstavby. Z prostorového vzorce rozložení suburbánních zón ve Středočeském kraji je na první pohled patrné, jak silným centrem Praha je. K šíření procesu suburbanizace

Residential suburbanisation zones are defined on the basis of several criteria that show the interrelationship between the core and the suburbanized community. The key indicators for determining the affiliation to the core are the values of immigrants from the core city (a municipality can belong to up to three cores simultaneously), and the intensity of the suburbanisation process is then assessed on the basis of absolute and relative values of housing construction. The spatial pattern of the suburban zone distribution in the Central Bohemian Region shows

z Prahy podle výše zmíněných kritérií dochází v případě některých obcí dokonce až za hranicemi regionu. Pražský metropolitní region ovlivňuje suburbánní oblasti i dalších jádrových měst v kraji, minimálně jako sekundární jádro. Patrné je to například u Kladna, Berouna či Benešova. Jak dále napovídá mapa, intenzita suburbanizace se obecně snižuje se vzdáleností od jádra. Vzorec ovšem není dokonale koncentrický – významnou roli sehrává infrastruktura, v případě Prahy typicky radiálního charakteru.

at first glance how powerful Prague as the centre is. The diffusion of the suburbanisation process, according to the above mentioned criteria, occurs in the case of some municipalities even beyond the borders of the region. The Prague Metropolitan Area influences the suburban areas of other core cities in the region, at least as secondary cores. This is evident, for example, in the case of Kladno, Beroun and Benešov. As the map further indicates, the intensity of suburbanisation generally decreases with distance from the core. However, the pattern is not perfectly concentric - infrastructure plays an important role and, in the case of Prague, it is typically of a radial character.

VYMEZENÍ PRAŽSKÝCH SUBURBIÍ, 2016 | DELIMITATION OF PRAGUE SUBURBAN AREA IN 2016

	Počet obcí Number of municipalities	Počet obyvatel Residents (1.1.2021)	Rozloha Area (km ²)
Praha Prague	-	1 335 084	496
1. zóna Zone 1	127	216 2015	820
2. zóna Zone 2	126	213 316	1230
3. zóna Zone 3	93	95 313	1020
4. zóna Zone 4	52	80 170	775

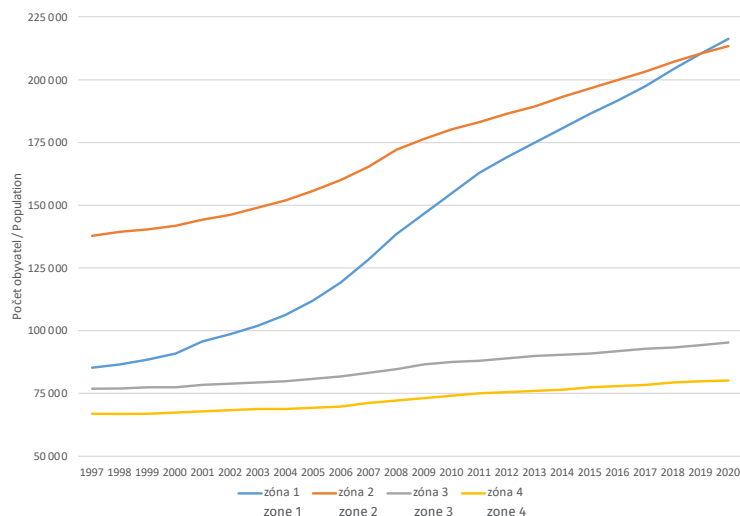
VÝVOJ POČTU OBYVATEL A VÝSTAVBY V SUBURBIÍCH PRAHY PODLE ZÓN V LETECH 1997–2020

| DEVELOPMENT OF POPULATION AND HOUSING CONSTRUCTION IN THE SUBURBS OF PRAGUE BY ZONES IN 1997–2020

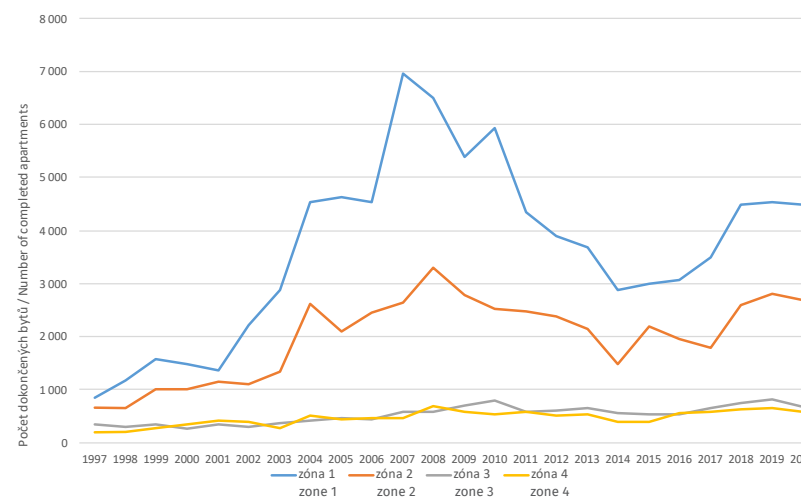
Populace obcí nejvíce vystavených suburbanizaci rostly v uplynulých dvou dekádách (1997–2020) velmi dynamicky. V případě první zóny se dnešní počet obyvatel již dokonce blíží téměř trojnásobku hodnoty ze začátku zkoumaného období. Intenzita bytové výstavby v zázemí Prahy začala strmě růst po roce 2000 a zvyšovala se až do období světové ekonomické krize roku 2008, což také koresponduje s obdobím největšího populačního růstu. Po krizi způsobeném útlumu opět výstavba nabírala na síle, a to od roku 2014. Stagnace posledních několika let pravděpodobně souvisí s pandemií COVID-19, respektive s jejím zásadním dopadem na ekonomiku i společnost. Z grafu je patrný značný rozdíl mezi jednotlivými zónami a výrazná exponovanost prvních dvou zón. Mírné zpoždění začátku etapy největšího růstu i dosažení vrcholu u druhé zóny poukazuje na postupný charakter šíření procesu suburbanizace ve směru od jádra dále do okolního prostoru.

The populations of the municipalities most affected by suburbanisation have grown very dynamically in the past two decades. In the first zone, the current population is almost triple the number it had at the beginning of the study period. The intensity of housing construction in the hinterland of Prague started to increase steeply after 2000 and continued to increase until the global economic crisis of 2008, which also corresponds to the period of the highest population growth. After the crisis-induced downturn, construction has picked up again since 2014. The stagnation of the last few years is probably related to the COVID-19 pandemic, respectively, and its major impact on the economy and society. The graph shows a significant difference between the zones and the significant exposure of the first two zones. The slight delay in the start of the peak growth phase and the peak in the second zone points to the gradual nature of the spread of the suburbanisation process from the core into the surrounding area.

Vývoj počtu obyvatel v suburbiiích Prahy podle zón, 1997–2020
Population development in the suburbs of Prague by zones, 1997–2020

Vývoj bytové výstavby v suburbiiích Prahy podle zón, 1997–2020
Development of housing construction in the suburbs of Prague by zones, 1997–2020

ZÁVĚR | CONCLUSION

Výstava s názvem „Pražská předměstí“ nabízí z hlediska obecného zájmu o pražskou problematiku velmi netradiční geografické zacílení. Zatímco většina dosavadních publikací preferuje historické centrum města, jednotlivé části výstavy nás informují o růstu okrajových částí metropole s využitím tematických sond do sociální struktury suburbánní zóny ve čtyřech historických obdobích – od poloviny 19. století do současnosti. Kromě informací o městu v podrobnosti čtvrtí, městských částí, obvodů nebo katastrálních území zobrazených v kartografickém vyjádření nabízejí autoři výstavy také řadu detailních případových studií vybraných předměstí.

K dosažení výsledků projektu vedla složitá cesta a byla zapotřebí součinnost řady odborníků nejen z geografie, ale i mnoha příbuzných disciplín. Právě interdisciplinární přístup umožnil plasticky zobrazit sociální, demografický, kulturní i urbanistický vývoj v geografických detailech sčítacích obvodů historických cenů i ve větších měřítcích metropolitního regionu Prahy. Zatímco některé procesy formují město v globálním nebo národním měřítku, denní aktivity a rutinní rytmy obyvatelstva strukturují relativně autonomní rezidenční lokality.

Výzkum předměstských (suburbánních) lokalit a čtvrtí ukazuje na pravidelnosti a opakovatelnosti jevů a procesů formujících městské regiony a aglomerace v průběhu historických urbanizačních vln. Problémy s infrastrukturou, dopravním spojením, soužití starousedlíků s novými rezidenty, specifické demografické složení novousedlíků a kritika nové

The exhibition entitled “Prague Suburbs” offers a very unconventional geographical targeting in terms of general interest in Prague issues. While most historical publications prefer the historical centre of the city, the individual parts of the exhibition inform us about the growth of the metropolis on the edges using thematic probes into the social structure of the suburban zone in four historical periods - from the mid-19th century to the present day. In addition to information about the city in the details of districts, city parts, districts or cadastral territories displayed in cartographic representation, the authors of the exhibition also offer case studies of selected suburbs.

Achieving the results of the project led to a complex path and required the cooperation of experts from geography and from related disciplines. The interdisciplinary approach made it possible to depict the social, demographic, cultural and urban development in a plastic way in the geographical details of the enumeration districts of the historical censuses and on larger scales of the metropolitan region of Prague. While some processes shape the city on a global or national scale, the daily activities, and routine rhythms of the population structure relatively autonomous residential localities.

The research of suburban locations and neighbourhoods shows the regularity and repeatability of phenomena and processes shaping urban regions during historical urbanization waves. Problems with infrastructure, transport connections, the coexistence of old and new

výstavby patří mezi tradiční výzkumná i mediální témata. Tříletá práce na projektu, která je dokumentovaná na zpracovaných panelech výstavy, nabízí pohled sociálních geografů na vybrané tematické okruhy a možné přístupy, jak zachytit dynamický růst metropole.

residents, the specific demographic composition of new settlers and criticism of new construction are among the traditional research topics. The three-year work on the project, which is documented on the prepared panels of the exhibition, offers the view of social geographers on selected thematic areas and possible approaches to capture the dynamic growth of the growing metropolis.

POUŽITÉ ZDROJE | USED REFERENCES

Literatura | Literature

BAHNO PRAHY (2020): Bahno Prahy aneb web o nouzových koloniích. Dostupné z: <https://www.bahnoprahy.cz/>

BEČKOVÁ, K. (2014): Zmizelá Praha: Továrny a tovární haly, 3. díl. Paseka, Schola ludus-Pragensia, Praha.

BERAN, L., VALCHÁŘOVÁ, V. eds. (2005): Pražský industriál. Technické stavby a průmyslová architektura Prahy. Výzkumné centrum průmyslového dědictví, Praha.

BRONCOVÁ, D. (2006): Praha 10 křížem krážem. MILPO, Praha, 183 stran.

C. K. OKRESNÍ ŠKOLNÍ RADA NA KRÁL. VINOHRADECH (1898): Politický a školní okres Vinohradský a paměti i rozvoj národních jeho škol, Praha, s. 173–177.

ČERMÁK, D. (2008): Kriminalita na území Hlavního města Prahy. Socioweb, 6 (2): 5–6. Dostupné online z: <http://www.socioweb.cz/index.php?disp=teorie&shw=313&lst=103>.

DVOŘÁKOVÁ, N., NEMEŠKAL, J. (2015): Migrační a přirozený přírůstek v Praze. Specializovaná mapa. Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy v Praze.

DVOŘÁKOVÁ, N., PTÁČEK, B., OUŘEDNÍČEK, M., NEMEŠKAL, J., KLSÁK, A. (2021a): Dolní Břežany – moderní příměstská obec jdoucí příkladem. Specializovaná mapa č. 19. Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Urbánní a regionální laboratoř, Praha.

DVOŘÁKOVÁ, N., PTÁČEK, B., OUŘEDNÍČEK, M., NEMEŠKAL, J., KLSÁK, A. (2021b): Jesenice – počátek novodobé suburbanizace v Česku. Specializovaná mapa č. 17. Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Urbánní a regionální laboratoř, Praha.

FIALOVÁ, D. (2012): Druhé bydlení v zázemí Prahy. In: Ouředníček, M., Temelová, J. eds.: Sociální proměny pražských čtvrtí. Praha, Academia, s. 229–249.

GEBRIAN, A. (2015): Starosta obce Dolní Břežany Věslav Michalik: Investice do veřejného prostoru se nám vrátily několikanásobně. Rádio Wawe, Bourání – díly 191 a 192. Dostupné z: <https://wave.rozhlas.cz/starosta-obce-dolni-brezany-veslav-michalik-investice-doveřejného-prostoru-se-5239149> [cit. 24. 7. 2020].

HAASE, A., WOLFF, M., ŠPAČKOVÁ, P., RADZIMSKI, A. (2017): Reurbanisation in Postsocialist Europe – A Comparative View of Eastern Germany, Poland and the Czech Republic. *Comparative Population Studies*, 42(1): 353–390.

HORČÁKOVÁ, V., SEMOTANOVÁ, E., CHODĚJOVSKÁ, E. (2010): Praha-Královské Vinohrady. Historický atlas měst České republiky. Historický ústav Akademie věd České republiky, Praha.

HORČÁKOVÁ, V., CHODĚJOVSKÁ, E., JUŘINA, P., KREJČÍ, J., LEDVINKA, V., NOVOTNÝ, M., SEMOTANOVÁ, E., ŠIMŮNEK, R. (2013): Historický atlas měst České republiky, svazek 24. Praha Smíchov. Historický ústav Akademie věd České republiky, Praha.

HOWARD, E. (1902): *Garden Cities of Tomorrow*. Swan Sonnenschein & Co., London.

HRŮZA, J. (1989): *Město Praha*. Odeon, Praha.

ILÍK, J., OUŘEDNÍČEK, M. (2007): Karlín a jeho proměny v souvislostech postsocialistické transformace Prahy. *Geografie*, 112(3): 292–314.

JÍCHOVÁ, J. (2014): Výzkum zločinu v Česku z pohledu geografie. *Historická geografie*, 40(1): 73–93.

JÍCHOVÁ, J., NEMEŠKAL, J. (2015a): *Kriminalita v Praze. Specializovaná mapa*. Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy v Praze.

Dostupné z: <https://www.atlasobyvatelstva.cz/cs/historie>

JÍCHOVÁ, J., NEMEŠKAL, J. (2015b): *Struktura kriminality v Praze. Specializovaná mapa*. Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy v Praze.

Dostupné z : <https://www.atlasobyvatelstva.cz/cs/historie>

JÍCHOVÁ, J., PTÁČEK, B., OUŘEDNÍČEK, M., DVOŘÁKOVÁ, N., NEMEŠKAL, J., KLSÁK, A. (2020): Žižkov – nejen dělnická čtvrť. Specializovaná mapa č. 4. Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Urbánní a regionální laboratoř, Praha.

JUNGSMANN, J. (2007): *Smíchov – město za Újezdskou branou*. Muzeum hl. města Prahy, Praha.

KARABEC, Z., KOSCHIN, F., KUDLÍK, A., ROUBÍČEK, V., VÍLKOVÁ, J., ZAPLETAL, J. (1976): Kriminalita ve velkoměstském prostředí (statistická analýza pražské kriminality). Výzkumný ústav kriminologický při GP ČSSR, Praha.

KLSÁK, A., ŠPAČKOVÁ, P., PTÁČEK, B., OUŘEDNÍČEK, M., DVOŘÁKOVÁ, N., NEMEŠKAL, J. (2020): Dejvice – výkladní skříň první republiky. Specializovaná mapa č. 6. Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Urbánní a regionální laboratoř, Praha.
Dostupné z: <http://www.atlasobyvatelstva.cz/cs/historie>

KRÁL, J. (1946): Zeměpisný průvodce Velkou Prahou a její kulturní oblastí. Melantrich. Praha.

KŘÍŽKOVÁ, I., PTÁČEK, B., OUŘEDNÍČEK, M., DVOŘÁKOVÁ, N., NEMEŠKAL, J., KLSÁK, A. (2020): Nusle – od vinic k mrakodrapům. Specializovaná mapa č. 5. Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Urbánní a regionální laboratoř, Praha.

KUCROVÁ, V. (2014): Proměna kulturní krajiny v zázemí hlavního města. Dolnobřežansko v 16.– 19. století. Disertační práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav českých dějin, Praha.

MAIER, K., HEXNER, M., KIBIC, K. (1998): Urban Development of Prague: History and Present Issues. Vydavatelství ČVUT. Praha.

MALÝ, K. (1979): Trestní právo v Čechách v 15.–16. století. Praha: Universita Karlova.

MAREŠOVÁ, A., SCHEINOST, M. (2001): Trendy kriminality v ČR z pohledu roku 2000. Sociologický časopis/Czech Sociological Review, 37(1): 23–41.

MÍKA, Z. (2011): Karlín. Nejstarší předměstí Prahy. Muzeum hlavního města Prahy, Praha.

MOSCHELESOVÁ, J. (1937): The Demographic, Social and Economic Regions of Greater Prague: A Contribution to Urban Geography. Geographical Review, 27(3): 414–429.

MUSIL, J. (2001): Vývoj a plánování měst ve střední Evropě v období komunistických režimů: Pohled historické sociologie. Sociologický časopis/Czech Sociological Review, 37(3): 275–296.

OUŘEDNÍČEK, M. (1994): Vývoj a současné změny sociálně prostorové struktury Prahy. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Praha.

OUŘEDNÍČEK, M., JÍCHOVÁ, J., POSPÍŠILOVÁ, L. eds. (2017): Historický atlas obyvatelstva českých zemí. Karolinum, Praha, 136 s.

OUŘEDNÍČEK, M., ŠPAČKOVÁ, P., KLSÁK, A. (2018a): Zóny rezidenční suburbanizace. Geodatabáze prostorových dat. Urbánní a regionální laboratoř, Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy, Praha.

OUŘEDNÍČEK, M., ŠPAČKOVÁ, P., KLSÁK, A. (2018b): Metodika sledování rozsahu rezidenční suburbanizace. Metodika, pátá verze. Urbánní a regionální laboratoř, Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy, Praha.

OUŘEDNÍČEK, M., ŠPAČKOVÁ, P., POSPÍŠILOVÁ, L. (2018): Long-term Development and Current Socio-Spatial Differentiation of Housing Estates in Prague, Czechia. In: Hess, D., Tammaru, T., van Ham, M. (eds.): Housing Estates in Europe: Poverty, Ethnic Segregation and Policy Challenges. Springer, Cham, 339–359.

OUŘEDNÍČEK, M., KLSÁK, A., ŠPAČKOVÁ, P. (2019): In between city and village: the development of spatial patterns of Czech suburbanisation 1997–2016. *Demografie*, 61(4): 299–308.

OUŘEDNÍČEK, M. (2020): Socialistické období. Dostupné z: http://urrlab.cz/sites/default/files/_UPLOAD/pracovni_text_2.pdf [cit. 22. 7. 2020]

OUŘEDNÍČEK, M., PTÁČEK, B., DVOŘÁKOVÁ, N., NEMEŠKAL, J., KLSÁK, A. (2020a): Karlín – první plánovitě založené předměstí a proměny jeho sociálního prostředí. Specializovaná mapa č. 2. Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Urbánní a regionální laboratoř, Praha.

OUŘEDNÍČEK, M., PTÁČEK, B., DVOŘÁKOVÁ, N., NEMEŠKAL, J., KLSÁK, A. (2020b): Záběhlce – rozvoj zahradních měst i sídlišť. Specializovaná mapa č. 7. Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Urbánní a regionální laboratoř, Praha.

OUŘEDNÍČEK, M., KOPECKÁ, Z. (2021): Towards Ordinary Quarters: The Development of Housing Estates in Prague after Transformation. *Journal of Housing and the Built Environment*. <https://doi.org/10.1007/s10901-021-09891-4>

OUŘEDNÍČEK, M., PTÁČEK, B., DVOŘÁKOVÁ, N., NEMEŠKAL, J., KLSÁK, A. (2021): Jižní Město – největší české sídliště. Specializovaná mapa č. 14. Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Urbánní a regionální laboratoř, Praha.

PALACKÝ, F. (1848): Popis království Českého: čili Podrobné poznamenání všech dosavadních krajůw, panství, statkůw, měst, městeček a vesnic, někdejších hradůw a twrzí, též samot a zpustlých osad mnohých w zemi České, s udáním jejich obywatelstwa dle popisu r. MDCCCLIII vykonaného. J. G. Kalve, Praha.

POLÁK, M. (2014): Praha 10 známá neznámá. MILPO, Praha.

POTOČNÝ, T. (2006). Lidé na okraji. Případová studie satelitního městečka. IVRIS Working Papers 06/01. Institut pro výzkum reprodukce a integrace společnosti, Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity, Brno.

PRAHA NEZNÁMÁ (2020): Vilové Strašnice. Dostupné z: <https://www.prahaneznamazna.cz/praha-10/strasnice/vilove-strasnice/>

PRAHA NEZNÁMÁ (2020): Zahradní Město. Dostupné z: <https://www.prahaneznamazna.cz/praha-10/zabehlice/zahradni-mesto/>

PŘIDALOVÁ, I., OUŘEDNÍČEK, M., NEMEŠKAL, J. (2015): Historické aspekty migrace v Česku.

PŘIDALOVÁ, I., OUŘEDNÍČEK, M. (2017): The Role of Foreign Migration in the Changing Socio-Spatial Differentiation of Prague. Czech Sociological Review, 53(5): 659–692.

SCHEUFLE, V. (1971): Nusle. Od středověké vesnice k velkoměstskému sídlišti: Konspekt kulturně-antropologické monografie. Český lid, 58(4): 218–236.

STÁTNÍKOVÁ, P. (2012): Vinohrady. Dobrá čtvrť pro dobré bydlení. Muzeum hl. města Prahy, Praha.

STÁTNÍKOVÁ, P. (2019): Strašnice. ... zahrada Prahy, brána armád... Muzeum hlavního města Prahy, Praha.

ŠPAČEK, O. (2012). Czech Housing Estates: Factors of Stability and Future Development. Czech Sociological Review, 48(5): 965–988.

ŠPAČKOVÁ, P., OUŘEDNÍČEK, M., SUSOVÁ, K. (2012): Sociální prostředí, sociální kapitál a sociální klima v suburbii: případová studie obce Jesenice u Prahy. In: Ouředníček, M., Temelová, J. (eds.): Sociální proměny pražských čtvrtí. Academia, Praha, s. 179–205.

ŠPAČKOVÁ, P., NEMEŠKAL, J. (2015a): Sociální status obyvatel meziválečné Prahy. Specializovaná mapa. Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy v Praze. Dostupné z: <http://www.atlasobyvatelstva.cz/cs/historie>

ŠPAČKOVÁ, P., NEMEŠKAL, J. (2015b): Vzdělanost v Praze. Specializovaná mapa. Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy v Praze. Dostupné z: <http://www.atlasobyvatelstva.cz/cs/historie>

ŠPAČKOVÁ, P., NEMEŠKAL, J. (2015c): Postavení v zaměstnání v Praze. Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy v Praze. Dostupné z: <http://www.atlasobyvatelstva.cz/cs/historie>

ŠPAČKOVÁ, P., POSPÍŠILOVÁ, L., OUŘEDNÍČEK, M. (2016): The Long-term Development of Socio-spatial Differentiation in Socialist and Post-socialist Prague. *Czech Sociological Review*, 52(6): 821–860.

ŠPAČKOVÁ, P., PTÁČEK, B., OUŘEDNÍČEK, M., DVOŘÁKOVÁ, N., NEMEŠKAL, J., KLSÁK, A. (2021): Kobyličky – nejen nejkrásnější pražské sídliště Ďáblice. Specializovaná mapa č. 12. Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Urbánní a regionální laboratoř, Praha.

TEMELOVÁ, J., NOVÁK, J., OUŘEDNÍČEK, M. & PULDOVÁ, P. (2011): Housing Estates after Socialism: Various Trajectories and Inner Differentiation. *Urban Studies*, 48(9): 1811–1834.

TEMELOVÁ, J., ČERMÁK, D., JÍCHOVÁ, J. (2012): Kriminalita a vnímání bezpečnosti v pražských čtvrtích. In: Ouředníček, M., Temelová, J. eds.: *Sociální proměny pražských čtvrtí*. Academia, Praha, s. 47–67.

TUČEK, O. (2019): Vznik sídliště. In: Lehkoživová, I., Platil, J., Tuček, O. (eds.): *Sídliště Ďáblice, Spolek přátel sídliště Ďáblice*, Praha, s. 14–35.

VAŠOURKOVÁ, Y. (2016): Dolní Břežany: centrum je důležité kvůli identitě. *Městský architekt. Era*, s. 27–29.

VOTRUBEC, C. (1959): Zanikání nouzových kolonií na území Prahy. Příspěvek k zeměpisu velkoměsta. *Sborník Československé společnosti zeměpisné*, 64(1): 6–12.

VOTRUBEC, C.: (1965): *Praha, Zeměpis velkoměsta*. Státní pedagogické nakladatelství, Praha.

VINŠOVÁ, E. (2017): Zámek v Dolních Břežanech. *Materiály pro stavbu*, 7, s. 14.

ZELINKA, T. Č. (1955): *Pražská předměstí*. Orbis, Praha.

ZÉVL, J.-J., OUŘEDNÍČEK, M. (2021): Measuring the morphology of suburban settlements: Scale-dependent ambiguities of residential density development in the Prague Urban Region. *Moravian Geographical Reports*, 29(1): 27–38.

ZIKMUND-LENDER, L. (2014): *Experimentální sídliště Invalidovna*. Národní památkový ústav, Praha.

Obrázky a reprografie | Images and reprographics

BROŽ, J. (1899): Nejnovější a nejúplnější orientační plán král. hlav. města Prahy s předměstími. Dostupné také z: http://mapy2.natur.cuni.cz:8080/geonetwork/srv/cze/catalog.search#/metadata/dc3669ee-843d-4d9a-9b6f_batch18_layer_00053_00004_300dpi

ERBEN, J. (1871): Ukázka tabulky XI. Statistika královského hlavního města Prahy. V Praze: Obecní statistická komise král. hlavního města Prahy, s. 37. Dostupné také z: <http://www.digitalniknihovna.cz/mlp/uuid/uuid:9b099dd0-8072-11df-8256-0030487be43a>

ERBEN, J. (1887): Mapa okresních hejtmanství karlínského a smíchovského politického okresu kr. hl. města Prahy. Statistická knížka královského hlavního města Prahy s Vyšehradem a spojených s městskou statistickou komissí obcí Holešovic-Buben, Karlína, Smíchova, Král. Vinohradů a Žižkova za rok 1882. Statistická komise král. hlav. města Prahy a spojených obcí. Dostupné také z: http://kramerus4.mlp.cz/search/i.jsp?pid=uuid:73f737cc-3cfa-11e5-bf8b-001b63bd97ba#monograph-page_uuid:1b84b870-afe4-11dd-9f57-0030487be43a

HOZAK, F. (1869): Neuester Situationsplan von Prag und der nächsten Umgebung. Dostupné také z: http://mapy2.natur.cuni.cz:8080/geonetwork/srv/cze/catalog.search#/metadata/dc3669ee-843d-4d9a-9b6f_batch10_layer_D1_00257_00035_300dpi

ČÚZK (2020): Originální mapy stabilního katastru 1836–1843. 1:2 880. Český úřad zeměměřický a katastrální, Praha. Dostupné také z: <https://archivnimapy.cuzk.cz/uazk/pohledy/archiv.html> [cit. 22. 7. 2020]

HURTIG, J. (1906): Plán Smíchova. In Srb, J.: Sčítání lidu v Král. hlav. městě Praze a obcích sousedních provedené 31. prosince 1900. Díl II, oddíl II.. Poměry příbytečné v Praze. Statistická komise královského hlavního města Prahy a spojených obcí, Praha.

ŠIŠKA, J. (1926): Ukázka tabulky č. 39. Statistická zpráva hlavního města Prahy, spojených obcí Karlína, Smíchova, Vinohrad, Vršovic a Žižkova a 32 sousedních obcí a osad Velké Prahy za rok 1921: Nové řady roč. 41. Praha: Hlavní město Praha, s. 67. Dostupné také z: <http://www.digitalniknihovna.cz/mlp/uuid/uuid:ca191490-9e39-11df-89ed-0030487be43a>

Letecké snímky | Aerial photographs

LYSÁK, J., ČERVENÁ, L. (2021): Letecký snímek Jesenice.

LYSÁK, J., ČERVENÁ, L. (2021): Letecký snímek Karlína.

LYSÁK, J., ČERVENÁ, L. (2021): Letecký snímek Smíchova.

LYSÁK, J., ČERVENÁ, L., OUŘEDNÍČEK, M. (2021): Letecký snímek Jižního Města.

LYSÁK, J., ČERVENÁ, L., OUŘEDNÍČEK, M. (2021): Letecký snímek Záběhlic.

MĚSTO HOSTIVICE (2020): Letecký snímek Hostivice.

NEMEŠKAL, J., ZÉVL, J. J. (2022): Letecký snímek Vínograd.

UPVISION (2021): Letecký snímek Dolních Břežan.

UPVISION (2021): Letecký snímek Kobylis.

UPVISION (2021): Letecký snímek Nuslí.

UPVISION (2021): Letecký snímek Strašnic.

Data | Data

BOHÁČ, A. (1923): Hlavní město Praha: studie o obyvatelstvu. Státní úřad statistický, Praha.

BOHÁČ, Z. (1976): Tisíciletý vývoj Prahy. Historická geografie, svazek 14–15, 19–54.

CIZINECKÁ POLICIE (2019): Interní databáze cizích státních příslušníků k 1. 1. 2018.

CÍS. KR. STATISTICKÁ ÚSTŘEDNÍ KOMISSE (1885): Podrobný seznam míst v Čechách (podle sčítání 1880). Alfred Hölder, Vídeň.

CÍS. KR. STATISTICKÁ ÚSTŘEDNÍ KOMISSE (1893): Podrobný seznam míst v Čechách. Nově zmapován na základě výsledků sčítání lidu ze dne 31. prosince 1890. Alfred Hölder, Vídeň.

CÍS. KR. STATISTICKÁ ÚSTŘEDNÍ KOMISE (1904): Lexikon obcí pro království a země na říšské radě zastoupené: zpracován na základě výsledků sčítání lidu ze dne 31. prosince 1900. IX., Čechy. C. k. statistická ústřední komise, Vídeň.

C. K. MÍSTODRŽITELSTVÍ (1872): Seznam míst v království Českém podle výsledků sčítání lidu z 31. prosince 1869. C. k. místodržitelství, Praha.

C. K. MÍSTODRŽITELSTVÍ (1913): Seznam míst v království Českém. C. k. místodržitelství, Praha.

ČSÚ (1970): Databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů k 1. 12. 1970. Elektronická databáze dat, upraveno podle Statistického lexikonu. Český statistický úřad, Praha.

ČSÚ (1970): Výsledky Sčítání lidu, domů a bytů. Urbanistické obvody v Praze. Český statistický úřad, Praha.

ČSÚ (1980): Databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů k 1. 11. 1980. Elektronická databáze dat. Český statistický úřad, Praha.

ČSÚ (1991): Databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů k 3. 3. 1991. Elektronická databáze dat. Český statistický úřad, Praha.

ČSÚ (1991): Výsledky Sčítání lidu, domů a bytů. Urbanistické obvody v Praze. Český statistický úřad, Praha.

ČSÚ (2001): Databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů k 1. 3. 2001. Elektronická databáze dat. Český statistický úřad, Praha.

ČSÚ (2011): Databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů k 26. 3. 2011. Elektronická databáze dat. Český statistický úřad, Praha.

ČSÚ (2011): Výsledky Sčítání lidu, domů a bytů. Urbanistické obvody v Praze. Český statistický úřad, Praha.

ČSÚ (2015): Historický lexikon obcí České republiky. Český statistický úřad, Praha.

ČSÚ (2017): Databáze bytové výstavby v katastrálních územích Prahy 1997–2016. Interní databáze. Český statistický úřad, Praha.

ČSÚ (2019): Obyvatelstvo a rozloha katastrálních území Prahy 2000–2019. Český statistický úřad, Praha.

ČSÚ (2020): Obyvatelstvo podle pohlaví a věkových skupin v urbanistických obvodech Prahy k 31. 12. 2019. Český statistický úřad, Praha.

ČSÚ (2021): Databáze demografických údajů za obce ČR. Elektronická databáze dat. Český statistický úřad, Praha.

ČSÚ (2022): Dokončené byty v obcích Praha-východ a Praha-západ 1997–2016. Veřejná databáze. Český statistický úřad, Praha.

ČSÚ (2022): Počty obyvatel v katastrech Prahy v letech 1992–2020.

ČSÚ (2022): Databáze demografických údajů za obce ČR.

ČSÚ (2022): Dokončené byty v obcích.

ČSÚ a MV (2007): Statistický lexikon obcí České republiky 2007. Český statistický úřad a Ministerstvo vnitra ČR.

ERBEN, J. (1895): Poměry příbytečné v královském hlavním městě Praze a ve spojených s městskou statistickou kommissí obcích, zejména v Karlíně, na Smíchově, na Královských Vinohradech a v Žižkově, v jakož i jiných pěti obcích sousedních dle výsledků popisu ze dne 31. prosince 1890. Statistická kommisie královského hlavního města Prahy a spojených obcí, Praha.

FEDERÁLNÍ STATISTICKÝ ÚŘAD (1967): Statistický lexikon obcí ČSSR 1974. Federální statistický úřad, Praha.

KRAJSKÁ SPRÁVA ČSÚ V HL. M. PRAZE (2022): Věkové složení obyvatelstva Prahy 1950–2020. Krajská správa ČSÚ v hl. m. Praze.

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY (1966): Kriminální statistika Veřejné bezpečnosti za rok 1965 a 1966. Ministerstvo vnitra ČR, Praha.

MINISTERSTVO VNITRA (1967): Kriminální statistika Veřejné bezpečnosti za rok 1967. Ministerstvo vnitra, Praha.

MINISTERSTVO VNITRA ČSSR (1968): Kriminální statistika Veřejné bezpečnosti za rok 1968. Ministerstvo vnitra ČSSR, Praha.

MINISTERSTVO VNITRA ČSSR (1970): Kriminální statistika Veřejné bezpečnosti za rok 1970. Ministerstvo vnitra ČSSR, Praha.

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY (2022): Databáze Ředitelství služby cizinecké policie 1996–2020.

POLICEJNÍ PREZIDIUM ČR (2020): Policejní prezidium: Evidenčně statistický systém kriminality 1994–2020. Policejní prezidium ČR, Praha.

ŘSCP (2020): Cizinci v Česku. Interní anonymizovaná databáze. Ředitelství služby cizinecké policie ČR, Praha.

SČÍTÁNÍ (1900): Sčítání lidu v král. hlav. městě Praze a obcích sousedních provedené 31. prosince 1900. Statistická kommise Král. hlav. Města Prahy a spojených obcí. Díl II. Poměry příbytečné. Praha.

SRB, J. (1902): Sčítání lidu v král. hlav. městě Praze a obcích sousedních provedené 31. prosince 1900. Statistická kommise královského hlavního města Prahy a spojených obcí. Praha.

STATISTICKÁ KOMMISSE KRÁL. HLAV. MĚSTA PRAHY A SPOJENÝCH OBCÍ (1887): Statistická knížka král. hlavního města Prahy s Holešovicemi-Bubny a spojených s městskou statistickou kommisí obcí Karlína, Smíchova, Král. Vinohradů a Žižkova za léta 1883 a 1884. Statistická kommise král. hlav. města Prahy a spojených obcí. Praha.

STATISTICKÁ KOMMISSE KRÁL. HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY A SPOJENÝCH OBCÍ (1895): Poměry příbytečné v královském hlavním městě Praze a ve spojených s městskou statistickou kommisí obce, zejména v Karlíně, na Smíchově, na Královských Vinohradech a v Žižkově, jakož i v jiných pěti obcích sousedních dle výsledků popisu ze dne 31. prosince 1890. Statistická kommise královského hlavního města Prahy a spojených obcí, Praha.

STATISTICKÁ KOMMISSE KRÁL. HLAV. MĚSTA PRAHY A SPOJENÝCH OBCÍ (1906): Sčítání lidu v Král. hlav. městě Praze a obcích sousedních provedené 31. prosince 1900. Díl II, oddělení II. Poměry příbytečné v Praze. Statistická kommise královského hlavního města Prahy a spojených obcí, Praha.

STATISTICKÁ KOMISE KRÁLOVSKÉHO HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY A SPOJENÝCH OBCÍ (1911): Hlavní výsledky popisu obyvatelstva ze dne 31. prosince 1910 v král. hlav. městě Praze a obcích okolních. Statistická komise královského hlavního města Prahy a spojených obcí, Praha.

STATISTICKÝ LEXIKON (1934): Statistický lexikon obcí v Republice československé. Na základě sčítání lidu z 1. prosince 1930. Díl I. Čechy. Orbis, Praha.

STATISTICKÝ LEXIKON OBCÍ ČSSR 1965 (1966): Podle správního rozdělení 1. ledna 1965, sčítání lidu, domů a bytů 1. března 1961, SEVT, Praha.

STÁTNÍ ÚŘAD STATISTICKÝ (1924): Statistický lexikon obcí v republice Československé. Státní úřad statistický, Praha.

STÁTNÍ ÚŘAD STATISTICKÝ (1934): Sčítání lidu v Republice československé ze dne 1. prosince 1930. Díl I. Růst, koncentrace a hustota obyvatelstva, pohlaví, věkové rozvrstvení, rodinný stav, státní příslušnost, národnost, náboženské vyznání. Státní úřad statistický, Bursík a Kohout, Praha.

STATISTICKÝ ÚŘAD HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY (1937): Statistická zpráva hlavního města Prahy za léta 1930–1933.

STÁTNÍ ÚŘAD STATISTICKÝ A MINISTERSTVO VNITRA (1955): Statistický lexikon obcí Republiky československé. Státní úřad statistický a ministerstvo vnitra, Praha.

URRLAB (2015): Praha (1921–2011) – katastry, městské obvody a urbanistické obvody. Souborová geodatabáze (.gdb), Praha. Dostupné z: <https://www.historickygis.cz/shp-vrstvy>

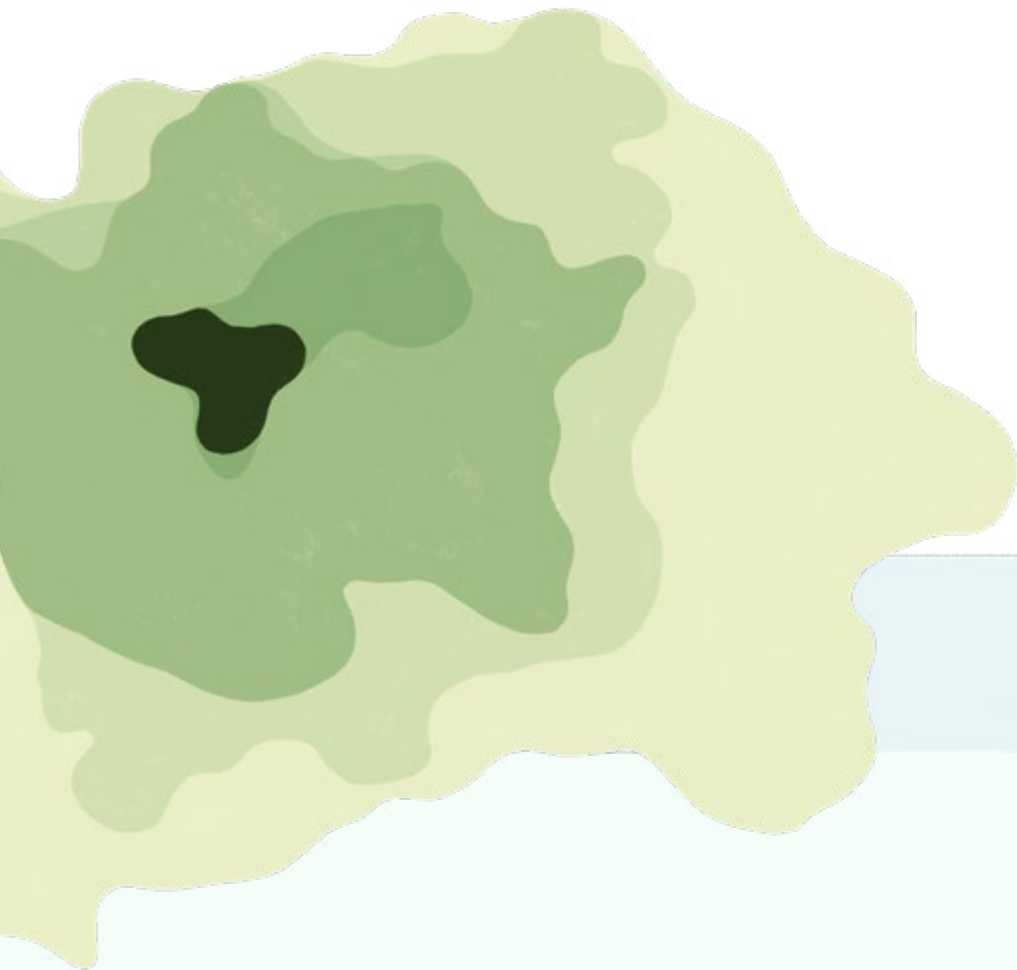
ÚSTŘEDNÍ KOMISE LIDOVÉ KONTROLY A STATISTIKY A MINISTERSTVO VNITRA (1966): Statistický lexikon obcí ČSSR 1965: podle správního rozdělení 1. ledna 1965, sčítání lidu, domů a bytů 1. března 1961. Ústřední komise lidové kontroly a statistiky a ministerstvo vnitra, Praha.

Vytiskl: INDIGOPRINT s.r.o.

Vydal: Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta

ISBN: 978-80-7444-097-7

PŘÍRODOVĚDECKÁ
FAKULTA
Univerzita Karlova

MINISTERSTVO
KULTURY

